

Årsrapport 2013/2014

NORGES LUFTSPORTFORBUND

Layout: FRAKK Design

Trykk: Norsk Aero AS

Papir: Omslag 240 gr Scandia 2000 White

Innmat 130 gr Scandia 2000 White

Omslags: (fra venstre på bilde) Amy Chmelecki, Anna Moxnes, ukjent,
Sharon Har-noy, Anna Moxnes, Mikey Carpenter (kamera).

Foto: Ron Holan

Innhold

Presidentens innledning	4
Årsrapport 2013	
Styrets årsberetning 2013	7
Økonomisk årsberetning 2013	19
Resultatregnskap og balanse 2013 og 2012	23
Revisors beretning 2013	34
Kontrollkomiteens beretning 2013	36
Vedlegg 1 Ballongseksjonen	38
2 Fallskjermseksjonen	
3 Hang- og paragliderseksjonen	
4 Mikroflyseksjonen	
5 Modellflyseksjonen	
6 Motorflyseksjonen	
7 Seilflyseksjonen	
Årsrapport 2014	
Styrets årsberetning 2014	77
Økonomisk årsberetning 2014	91
Resultatregnskap og balanse 2014 og 2013	94
Revisors beretning 2014	104
Kontrollkomiteens beretning 2014	106
Vedlegg 1 Ballongseksjonen	108
2 Fallskjermseksjonen	
3 Hang- og paragliderseksjonen	
4 Mikroflyseksjonen	
5 Modellflyseksjonen	
6 Motorflyseksjonen	
7 Seilflyseksjonen	
Bilag	
1 Utvalg og komiteer oppnevnt av forbundsstyret	148
2 Delegater til internasjonale organisasjoner	149
3 Ansatte	150
4 Klubber tilsluttet NLF med medlemstall	151

Frihet, spenning og risikohåndtering

Våre over 12 000 individuelle medlemmer og nesten 18 000 medlemskap er tiltrukket til luftsporten av mange årsaker. Nybegynneren som lærer de elementære sikkerhetsreglene og konkurranseutøveren på høyt internasjonalt nivå, har mye til felles. Begge føler et element av spenning, om enn på forskjellig vis. Begge føler en frihet fra den rutinemessige tilværelsen, og har gjennom luftsporten en for mange etterlengtet mulighet til fysisk og mental utvikling og mestring. Der den ene sprenger personlige grenser og får den ene gode mestringsfølelsen etter den andre, kan den andre være på nippet til å sprengte både nasjonale og internasjonale rekorder.

NLFs oppgave er å sørge for at både nybegynneren og konkurranseutøveren har anledning til å drive aktivitetene sine på en sikker og effektiv måte. Effektiviteten kommer blant annet i form av tilgjengelighet av luftrom, anlegg og regelverk som gir rom både for drift og utvikling. Sikkerhetstenkingen læres gjennom kurs, håndbøker og erfaringsoverføring fra velkvalifiserte instruktører, som selv har gått gjennom den samme utdannelsen. Selv om samfunnet og luftfartsmyndigheter kan gi rammer, er det i NLF den nasjonale ekspertisen ligger, i de fleste av aktivitetene vi driver.

Dette gir oss en fordel ved at vi selv kan styre utviklingen av idrettene og aktivitetene våre, på en fremoverlent, men samtidig sikkerhetsfremmende måte. Det gir oss også et stort ansvar, ved at vi gjennom en fornuftig utvikling av vårt eget regelverk, våre undervisningsmidler og instruktørkorps ligger i forkant av, og leder an i luftsportens utvikling og ved at vi har både felles og aktivitetsspesifikke normer for hva vi betrakter som sunn og sikker aktivitet. Til syvende og sist er det utøveren selv som har ansvaret for å ta de rette avgjørelsene til riktig tid. Som forbund, seksjon, klubb og ressursmennesker er vi mange som bidrar til at kunnskapene, ferdighetene og holdningene er tilstede for den enkelte utøver, og at klubbene gir den rette utviklende og trygge

kulturen en trenger for å skape et godt miljø for alle. Gjennom et samlet løft er målet å redusere antall hendelser og ulykker i samtlige seksjoner ytterligere. Statistikk er et viktig redskap for å synliggjøre risiko, men hver hendelse og ulykke har rammet ett eller flere av våre medlemmer, venner og medutøvere. Ansvaret for å forvalte forbundets sikkerhetskultur hviler sterkt på styret, administrasjonens og organisasjonens skuldre.

I tingperioden 2013-2014 har NLFs presidentskap, styre og administrasjon hatt et tett og godt samarbeid med Luftfartstilsynet, Avinor, Samferdselsdepartementet og Norges Idrettsforbund, og med våre internasjonale søster- og moderorganisasjoner. Samarbeidet har ført til fremgang i mange enkeltsaker, men viktigere er det at NLF er en organisasjon som ses på som en kapabel forvalter av luftsport av mange arter. Det har gitt motorflygerne innpass på tidligere "stengte" flyplasser landet rundt, og det har medført en viss snuoperasjon i hvordan luftrommet fordeles mellom såkalt "kontrollert" flytrafikk og det generelle luftrommet våre utøvere fritt kan benytte.

Nye regelverk for lett luftfart og luftsport i Europa åpner for at andre aktører enn de offentlige tilsynsmyndighetene kan overta myndighetsansvaret for forskjellige luftsportgrener. NLF er blant de ledende forbundene i Europa på dette feltet, og ligger an til å kunne overta myndighetsansvaret for flere grener i løpet av neste tingperiode.

Samarbeidet med Forsvaret har på sentralt plan vært noe utfordrende. Ved skytefeltet i Østerdalen ser en økt aktivitet og Forsvaret har i etterkant gått tilbake på tidligere inngåtte avtaler om luftromsfordeling og erstatningsplikt ved reduserte brukstilbud ved rikssentrene for seilflyging på Elverum og for fallskjermidrett ved Østre Åra. I denne saken samarbeider NLF og NIF tett og gjennom flere kanaler for å kunne opprettholde en høy aktivitet ved våre nasjonale anlegg for luftsport.

Presidentens innledning til årsrapport 2013/2014

NLFs syv seksjoner har for enkeltes del over 100 år gamle tradisjoner, og sikkerhet har vært en rød tråd gjennom utviklingen av alle luftsports-grenene. Det har medført av forbundet har gode sikkerhet- og utdanningssystemer på seksjonsnivå. Tiden er nå kommet for å samle en del av sikkerhetstenkningen under en felles forbundsparaply, som kan gi policy, metoder og et rammeverk for sikkerhetsarbeidet i alle seksjonene. På den måte vil utøvere kunne kjenne igjen grunnleggende prinsipper, uansett aktivitet.

Tidlig i 2015 vil NLF arrangere kurs for samtlige seksjoners faglige havari- og ulykkesetterforskere med den hensikt å skape et felles grunnlag for erfaringsoverføring. Forbundsstyret ønsker at erfaringer fra hendelser og ulykker overføres til andre deler av organisasjonen og til medlemsmassen; ikke for å fordele skyld, men for å sikre læring. Vi har i dag en god tillitsbasert rapporteringskultur i forbundet, og vi ser på muligheter til å bedre denne ytterligere. NLF vil også legge til rette for at overføring av erfaringer innen idrett, arrangementer, klubbdrift og sikkerhet skjer på en bedre måte, på tvers av utøverens og klubbens seksjonstilknytning.

NLF avvikler nå sin kommersielle risiko, og de fleste prosesser er avsluttet med for forbundet gode resultater. Dette tyder på god forvaltning i den perioden forbundet har hatt eierinteresser. Det rettes en spesielt stor takk til forbundets første visepresident Tor Schaathun for arbeidet han har lagt ned innen dette området.

Nasjonale og regionale luftsportsanlegg er viktige for å utvikle idrettene våre over hele landet, og anleggskomiteen og luftromskomiteen har i perioden hatt tette sakskart. Forbundsstyret ønsker å styrke komitéstrukturen ved å involvere flere ressurspersoner fra klubbmiljøene. Mange av sakene omfatter prosesser av langsiktig natur, og derfor er det ønskelig med langsiktighet også i komitéarbeidet. Miljøhensyn, utvikling av gode naboskap og integrering i andre aktiviteter i luften og på bakken, er blant elementene NLF må bistå klubber

i å håndtere på en god måte. Også her med støtte i en sentral strategi- og prosessstruktur.

Forbundets økonomi er p.t. relativt god, blant annet gjennom effektivisering i administrasjonen. En intern reorganisering er planlagt for å ytterligere dra nytte av medarbeideres og frivilliges kompetanse, samt å overføre erfaringer mellom seksjonene.

Det er med ydmykhet for luftsportens store omfang, sikkerhetsorienterte karakter og til dels store utfordringer, jeg som president benytter denne innledningen til å takke hver utøver, alle tillitsvalgte, seksjonsstyrene, forbundsstyret, resten av presidentskapet, alle ansatte og generalsekretær John Eirik Laupsa for en enestående innsats i tingperioden som nå avsluttes. NLF har en god "standing" i luftfartsmiljøet og i idrettsforbundet, og de fleste kartene er klare for en sikker og spennende "flyvning" inn i neste tingperiode.

Fly safe!

Rolf Miland, *President*

LN-CBM

Styrets årsberetning 2013

Organisasjon

Luftsportstinget

Luftsportstinget 2013 ble avholdt den 7. april på Radisson Blu Airport Hotel Gardermoen. Foruten de lovbestemte tingsakene vedtok luftsportstinget ny lov for forbundet, basert på NIFs reviderede lovnorm for særforbund, samt en endring i loven om ungdomsrepresentasjon i seksjonsstyrene. Det ble videre vedtatt en mindre endring i statuttene for hederstegn

Styrets sammensetning

President	Rolf Liland
1. visepresident	Tor Schaathun
2. visepresident	Christina Wiig

Styremedlemmer

Carita Gyldenskog Ranvik (ungdomsrepresentant)	
Mikael Klingberg	(ballong)
Ramsy Suleiman	(fallskjerm)
Christer Bonde	(HG/PG)
Kåre Halmleid-Østerud (*) (mikrofly) (til 19. nov.)	
Stein Erik Lundblad (*) (mikrofly) (fra 19. nov.)	
Asle Sudbø	(modellfly)
Stig Hoftaniska	(motorfly)
Håvard Gangsås	(seilfly)

Varamedlemmer: Tobias Veland (ungdom), Hans Rune Mikkelsen (ballong), Ingela Reppe (fallskjerm), Knut Kåstad Nygard (HG/PG), Stein Erik Lundblad (*) (mikrofly), Haagen Valanes (modellfly), Bjørn Skogøy (motorfly) og Mariann Moen (seilfly).

(*) Kåre Halmleid-Østerud ba i august om å bli fritatt fra vervet som styremedlem (og som leder av Mikroflyseksjonen (fra 29. august). Forbundsstyremøtet 19. november aksepterte anmodningen og personlig varamedlem Stein Erik Lundblad overtok som fast styremedlem.

Kontrollkomité: Håvard Rognerud (*) (leder - til juli), Lars Rasmussen (*) (leder - fra juli) og Inger Grimstad (medlemmer). Hans F. Wille (*) og

Pernille Olafsen (varamedlemmer).

(*) Kontrollkomiteens leder Håvard Rognerud omkom i en ulykke på fjellet i Romsdal i juli. Ledelsen av kontrollkomiteen ble tatt over av Lars Rasmussen og Hans F. Wille trådte inn i komiteen som ordinært medlem.

Valgkomité: Torolf Paulshus (leder), Eirik Walle (nestleder). Medlemmer: Anders Frydenberg (ballong), Mathias Holtz (fallskjerm), Trude Steen (HG/PG), Tormod Veiby (mikrofly), Audun Thinn (modellfly), Ola Lilloe-Olsen (motorfly) og Ida Mellesdal (seilfly)

Revisor: Leo Revisjon

Antall medlemsklubber ved årsskiftet: 244

Særkrets: Troms Luftsportskrets, som var den eneste gjenværende i NLF ble formelt lagt ned i august. Det ble sent på året tatt initiativ i Troms om mulig reetablering.

Tilknytning til nasjonale og internasjonale organisasjoner

Norges Idrettsforbund (NIF)

NLF er medlem av Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) som et fleridrettsforbund. Forbundet har vært representert på en rekke idrettspolitiske og administrative møter i NIFs regi, bl.a. NIFs ledermøte i Sandefjord i juni hvor president Rolf Liland og generalsekretær John Eirik Laupsa møtte. På ekstraordinært idrettsting på Gardermoen i september var Arne Mathisen forbundets delegat mens regnskapsansvarlig Rut Sollien deltok som observatør.

NLF deltok med to tillitsvalgte representanter, Arne Mathisen og Karin Bjørnebekk, på Norges Idrettsforbunds Lov- og domseminar.

Særforbundenes Fellsorganisasjon (SFF)

NLF har vært medlem av SFF siden stiftelsen i 2009. Arild Solbakken og John Eirik Laupsa

Styrets årsberetning 2013

representerte NLF på SFFs årsmøte i november. Forbundet har for øvrig vært representert på alle medlemsmøtene i SFF.

Folk og Forsvar

NLF er medlem av organisasjonen Folk og Forsvar.

Fédération Aéronautique Internationale (FAI)

NLF er medlem av det internasjonale luftsportsforbundet FAI. Luftsportspresident Rolf Liland deltok på møte for de nasjonale forbundenes presidenter i Hong Kong i juni. Arne Mathisen og John Eirik Laupsa deltok på FAIs General Conference i Kuala Lumpur, Malaysia i oktober.

Alle seksjonene er representert i sine respektive fagkommisjoner i FAI. Oversikt over delegater fremkommer i bilag til årsberetningen.

International Scientific and Technical Organisation for Soaring Flight (OSTIV)

NLF ved Seilflyseksjonen er tilsluttet OSTIV.

Europe Air Sports (EAS)

NLF er medlem av EAS, som ivaretar luftsportsmiljøenes felles interesser opp mot det europeiske luftfartsorganet EASA og EU. Lars Øyno og Torkell Sætervadedt deltok på organisasjonens årsmøte i København i mars.

Seilfly er tilsluttet European Gliding Union (EGU), fallskjerm; European Parachute Union (EPU), mikrofly; European Microlight Federation (EMF), hanggliding og paragliding; European Hanggliding and Paragliding Union (EHPU), motorfly; European Powered Flying Union (EPFU) og EAA Chapter 573 er tilsluttet European Federation of Light Experimental and Vintage Aircraft (EFLEVA). NLF står som medlem i EFLEVA etter avtale med EAA Chapter 573. Samtlige av disse organisasjonene er igjen tilsluttet EAS.

Nordic Coordination Meeting (NCM)

Jostein Tangen, Torkell Sætervadedt og John Eirik Laupsa deltok på det nordiske møtet i Stockholm

i oktober hvor det møtte representanter fra Danmark og Sverige, foruten Norge.

Styrets arbeid

Styremøter

Det er avholdt fem ordinære styremøter og et epost-møte. Totalt er 46 vedtakssaker og 46 orienteringssaker behandlet. Arbeidsutvalget har behandlet enkelte saker per e-post etter forutgående fullmakt fra forbundsstyret. Styrets strategimøte som var planlagt til november måtte utsettes til begynnelsen av det nye året da flere av styrets medlemmer ble forhindret fra deltakelse den helgen samling var planlagt.

Sentrale oppgaver i styret

Ledelse og organisering av forbundet

Forbundet ledes til daglig av generalsekretær John Eirik Laupsa. Arne Mathisen som har vært ansatt i forbundet siden 1976 gikk av med pensjon 30. juni, han satt da i stillingen som assisterende generalsekretær. Denne stillingen er ikke blitt erstattet noe som har vært mulig ved å fordele oppgaver på flere ansatte.

Komiteer og utvalg

Forbundsstyret har oppnevnt følgende komiteer og utvalg; ungdomsutvalg, luftromsutvalg, miljøutvalg og hederstegnskomité. Sammensetningen av utvalgene og komiteen fremkommer i bilag til rapporten, arbeidsoppgaver og resultater beskrives under andre kapitler i rapporten.

Administrasjonen

Forbundets virksomhet administreres fra sekretariatets lokaler i Oslo og fra seilflyriks-senteret på Starmoen i Elverum.

Leieavtalen for forbundskontoret i Rådhusgaten 5b løp frem til 31. desember 2013, og en eventuell forlengelse måtte avklares et halvt år før utløp. Det ble gjort et grundig arbeid med vurdering av

John Erik Laupsa, generalsekretær i NLF
Foto: Kristian Laupsa

1. visepresident Tor Schaatun
Foto: Privat

2. visepresident Christina Wiig
Foto: Privat

alternative muligheter for forbundskontoret og det så lenge ut som en forlengelse i Rådhusgata ville være beste løsning. Kort tid før eventuell ny kontrakt måtte inngås kom det opp et interessant alternativ i Møllergata 39. I juli ble det signert en femårsavtale om leie av hensiktsmessige lokaler i femte etasje i Møllergata 39. Flyttingen ble gjennomført i desember måned og sekretariatet var fullt operativt i nye lokaler før årsskiftet. Det ble besluttet å avvikle postboks slik at post- og besøksadresse er lik. Ut over lokalene i Møllergata disponerer forbundet en lagerbrakke på Starmoen som fjernarkiv.

Ved årets utløp leder generalsekretæren en stab på totalt 15 personer (14 stillinger/årsverk). Av disse ivaretar 4,6 stillinger fellesoppgaver for NLF sentralt, én stilling for NLF CAMO og 8,4 stillinger er relatert til seksjonsspesifikke oppgaver. En oversikt over ansatte og deres arbeidsområder fremkommer i bilag til rapporten.

I tillegg har fem personer i perioder vært innleid på prosjektbasis i forbindelse med luftromssaker og enkelte oppgaver for NLF CAMO.

Virksomheten drives i henhold til tingvedtatte planer og målsetninger. Det er godt arbeidsmiljø og det er ikke rapportert noen skader eller ulykker i forbindelse med arbeidet. Virksomheten forurenser ikke det ytre miljø.

Oppfølging av handlingsplanen for tingperioden

Kvalitet og sikkerhet

NLF har som sikkerhetsmål ingen alvorlig skadde eller omkomne som følge av utøvelse av våre luftsportsaktiviteter. Det er med beklagelse vi måtte registrere to fatale ulykker innen fallskjerm og tre fatale ulykker innen paragliding i 2013, derav en med norsk utøver i utlandet. Forbundet arbeider aktivt og systematisk for å minimere risiko. Ulykkene understreker viktigheten av et fortsatt fokusert og kraftfullt sikkerhetsarbeid innenfor luftsport.

Kvalitet og sikkerhet er fast rapportpunkt på alle forbundsstyrets møter, med en standardisert rapporteringsform for hendelser og ulykker. I tillegg til denne rapporten som fremlegges av kvalitets- og sikkerhetssjefen, holdes styret direkte informert av den enkelte seksjon i de alvorligste enkeltsakene.

Alle seksjoner har systemer for proaktivt og reaktivt sikkerhetsarbeid. Det jobbes kontinuerlig med forbedring av prosedyrer og sikkerhetssystemer for å minimere risikoen innenfor de enkelte luftsportsgrener.

Sommeren 2013 ble prosjektet Stick & Rudder gjennomført i samarbeid med Harald Krogs Minnefond som var hovedsponsor. Gjennom vinteren

Styrets årsberetning 2013

og tidlig vår ble det planlagt et klubbbesøksprogram. Instruktørene Anders Håkensen og Finn Hugo Zahl ble engasjert og de gjennomførte programmet i tiden 15. april til 15. juni. Et faghefte var utarbeidet som instruktørene hadde med rundt og benyttet sammen med fly instruksjonen. Dessverre var det mye dårlig vær i perioden, men likevel ble 31 plasser besøkt. Det ble fløyet 243 timer i tillegg til nødvendig transportflyginger. To fly var leiet inn i Norge, en Czech Sport Aircraft PS-28 Cruiser og en PA-18-150 Super Cub. I tillegg ble to fly leiet inn fra utlandet, en Tecnam P2002 JF og en Stemme S6.

Luftrom

Luftromsarbeidet har krevd store ressurser i 2013. NLF har i større grad innrettet seg mot langsiktig påvirkning av det som oppleves som et strengt regelverk. Regelverket medfører tid- og ressurskrevende saksbehandling fra myndighetene. Det gode samarbeidet med Avinor er ytterligere styrket og NLF har hatt en god dialog med Luftfartstilsynet og Forsvaret.

NLF har hatt store utfordringer i Southern Norway Airspace Project (SNAP) som omfatter endringer i luftrommet i vest- og midt-Norge. Den første utfordringen har vært å komme i tilstrekkelig inngrep med prosjektet. Deretter har et svakt høringsgrunnlag, uklare frister samt noen misforståelser internt bidratt til at NLF kom skjevt ut i forhold til å ivareta sine interesser. Standhaftig pågang og en god prosess med Avinor resulterte i at det ser ut til at NLF får innlemmet viktige områder for luftsport i prosjektet. NLF står nå i en bedre posisjon for å ivareta luftromssaker for fremtiden da det er etablert rutiner for jevnlig dialog med Avinor i luftromssaker.

Rikssentrene for fallskjerm og seilfly opplever sterkt press i Østerdalen fordi Forsvaret øker sin aktivitet i området. Avtalen mellom NLF og Forsvaret fra 2008 om sameksistensen i luftrommet over Østerdalen ble sagt opp i desember 2012 og vil utløpe 31. desember 2014. Forhandlingene

om en ny avtale har ikke ført frem i 2013, men det er avtalt nye møter fremover og NLF vil gjøre sitt ytterste for å komme frem til en ny avtale. Dersom utfordringene ikke lar seg løse ved koordineringsavtaler må det ses på hele nye løsninger.

Ved Oslo Lufthavn er oppfølgingsprosjektet til Oslo ASAP med navnet HOPE (Harmonisation of OSL Procedures and Environment) gjennomført og ble implementert 7. mars. NLF har fulgt opp Avinor med tanke på å få frigjort deler av Oslo TMA, som ble omregulert fra ukontrollert til kontrollert luftrom i 2011, etter hvert som Avinor får erfaring med endringen HOPE medfører.

Et fagmiljø på Kjeller utarbeidet et forslag til rapporteringspunkter for det udefinerte området over Oslo der frekvensen 122,0 MHz benyttes. Dette ble sammenstilt og fremmet som et utkast til en AIC for Luftfartstilsynet med bistand fra NLF. Den samme gruppen har også utarbeidet nye traseer for flyging ved Kjeller Flyplass. NLF har også påvirket Avinor til å endre utformingen av ENGM CTR ved kurvede innflyginger til rullebane 01L. Dette arbeidet var viktig for å opprettholde traseen gjennom Nittedal som fortsatt ukontrollert luftrom og det ble samtidig frigitt en vesentlig mengde luftrom øst for ENGM.

NLF har lyktes med å etablere en lang rekke luftsportsområder for høydeflyging med seilfly i området Dovre og Jotunheimen. Luftsportsområdene skal generelt betegnes som fareområder fremover, da dette er et begrep som inngår i luftfartslovgivningen. NLF arbeider fortsatt med å etablere luftsportsområder blant annet på Haugaland, Vigra, Tynset og i Farris TMA.

Skien lufthavn Geiteryggen besluttet på høsten å viderefakturere flyklubben og fallskjermklubben for flyging i Farris TMA. NLF påviste at dette var en uriktig tolkning av avgiftene som kun tilkommer IFR-flyginger over 2000 kg og skulle praktiseres annerledes.

NLF har også deltatt i et arbeid med Avinor med tanke på å stimulere til innfasing av ADS-B (Automatic Dependent Surveillance Broadcast) som er den nye teknologien innen kommunikasjon, navigasjon og overvåkning, d.v.s. fremtidens transponder. ADS-B gir flygere og ATC personell muligheter for å «se» og kontrollere flyene med bedre presisjon og i en større utstrekning enn det har vært mulig tidligere. Denne teknologien er ment å erstatte dagens radar slik vi kjenner den fra ATC kontrollen for store deler av verden i fremtiden.

Miljø

NLF er bevisst sitt ansvar for det ytre miljø og jobber aktivt for å redusere negative miljøpåvirkninger som skyldes luftspport. Gjennom kontakt med drivstoffprodusenter og distributører har NLF jobbet for å promotere miljøvennlig flydrivstoff.

På riksanlegget for seilflyging på Starmoen er det i løpet av 2013 ferdigstilt et nytt bensinanlegg for blyfri flybensin.

NLF har i 2013 jobbet med en skisse til prosjekt for promotering av elektrisk motorflyging som vil kunne bidra til å gjøre denne luftsportgrenen CO₂-nøytral. I samband med dette skisseprosjektet holder NLF løpende kontakt med miljøstiftelsen Zero. Det vil jobbes videre med dette prosjektet i 2014, da det ventes at regulatoriske forhold knyttet til elektrisk framdrift av fly da vil være kommet vesentlig lenger enn status ved årsskiftet.

NLF har også løpende kontakt med sine søsterorganisasjoner og FAI om nyvinninger og endringer i miljøspørsmål.

Regelverk

Det nye felleseuropeiske regelverket for flygebetningssertifikater og treningsorganisasjoner, EASAs Regulation on Aircrew som blant annet omfatter Part FCL (Flight Crew Licenses) og Part ORA (Organisation Requirements for Aircrew),

trådte i kraft på europeisk nivå 8. april 2012. Regelverket ble forsinket innført i Norge 9. juni 2013. Overgangsordninger gjelder fram til 8. april 2015.

Det nye regelverket endrer en rekke av grunnforutsetningene for utøvelse av flere av våre luftsportsaktiviteter. Innenfor motorflyging, seilflyging og ballongflyging vil den nye sertifikattypen LAPL (Light Aircraft Pilots License) by på nye muligheter, samtidig som innføringen er forbundet med utfordringer for NLF som organisasjon.

Det nye regimet har som konsekvens at alle våre motor- og seilflyskoler må innordnes og godkjennes i henhold til en ny regelverksstruktur. De tidligere flygebevisene for seilfly og ballong utgår og erstattes med det nye "lavterskelsertifikatet" LAPL. Sertifikattypen kommer også til anvendelse for motorflygere som ikke flyr fartøy med høyere avgangsvekt enn 2.000 kg.

Som forberedelse til denne situasjon ble det formelt etablert et prosjekt (Prosjekt ATO/LAPL) i 2011 som et spleiselag mellom NLF sentralt og de berørte seksjoner.

LAPL-sertifikatene må utstedes av nasjonal myndighet. Luftfartsloven åpner for at en frivillig organisasjon kan utpekes som slik myndighet. NLF har vurdert mulige former for organisering for fortsatt å kunne ivareta mest mulig av de funksjoner vi i dag utfører. På slutten av 2013 konkluderte forbundsstyret med at medlemmene vil være best tjent med at NLF blir myndighet for utdanning og sertifisering for de som ønsker det nye LAPL-sertifikatet. Det ble da umiddelbart startet en prosess med Samferdselsdepartementet for å få dette akseptert.

Utdanning av piloter skal skje i en godkjent treningsorganisasjon (ATO – Approved Training Organisation). Seilflyseksjonen ønsker å få godkjent sin eksisterende treningsorganisasjon som ATO. For utdanning av motorflygere er det trolig

Styrets årsberetning 2013

behov for en sentral ATO, særlig for de mindre klubbkolene. Enkelte motorflyklubber ønsker å få godkjent egen ATO. NLF har i 2013 skaffet tilgang til komplette manualverk for ATO, som er godkjent i andre EASA-land. Ved å benytte slikt manualverk vil etableringen av en ATO være en overkommelig oppgave.

Anlegg

Arbeidet med mulighet for bruk av Avinors flyplasser utenfor åpningstid har hatt høy prioritet også i 2013. Til tross for at det har ligget klart et avtaleverk helt fra 2011 har ikke opplegget fungert. Det har blitt jobbet med en helt annen vinkling utover året, og forventninger til en bedre løsning tidlig på det nye året er stor.

Styringsgruppa for GA-flyplasser på Østlandet, hvor NLF inngår i et samarbeid med AOPA, EAA og utøvermiljøet på Kjeller, har hatt en jevn høy aktivitet gjennom hele året. Det har blitt arbeidet med et mulig prosjekt i Aurskog-Høland kommune hvor det er utpekt tre aktuelle plasseringer. Blant annet har det blitt utført grunnprøver.

Etter at tidligere formell leiekontrakt for bruk av Kjeller Flyplass utløp i 2011 ble det på sommeren 2013 inngått en ny kontrakt mellom Kjeller Aero Senter og Forsvaret som sikrer aktiviteten frem til 2019.

NLF har vært tydelige i høringen i forbindelse med at Rygge Sivile Lufthavn blir ny konsesjonshaver på Rygge etter at Forsvaret har valgt å ikke søke fornyet konsesjon. Det er mange forhold som er viktige for GAs vilkår på en slik plass, men egen adkomst til oppstillingsplass / hangarområde er trolig viktigste element på Rygge.

Som følge av erfaringer med at de fleste modellflyplasser er anlagt på bakgrunn av kortsiktige og ofte usikrede avtaler, fokuseres det nå mye på sikring av plassene gjennom mer robuste avtaleverk. Minimum 30-års avtaletid for festekontrakter er en forutsetning for å kunne søke spillemidler til anlegg.

For hang- og paraglideranlegget på Vågå er avløpsanlegget en stor utfordring. Det er relativt store investeringer som må gjøres for at anlegget skal bli så bra at det godkjennes. En slik investering er vanskelig å kunne forsvare når det sees opp mot muligheten for inntjening på samme anlegg. Det søkes om dispensasjon for drift med nåværende avløpsanlegg også for kommende sesong.

På Ole Reistad Senter på Starmoen har det blitt jobbet aktivt videre med vedlikeholdsarbeider i 2013. Det nye bensinanlegget har blitt ferdigstilt og det planlegges med blyfri flybensin som hovedprodukt fremover.

Breddeidrett og toppidrett

Generelt om idrettssatsing

Det alt vesentlige av aktiviteten i NLFs klubber kan betraktes som breddeidrett.

Forbundsstyret har i konkurransereglementet delegert til seksjonene ansvaret for utvikling, drift og reguleringen av konkurransevirkosomheten. Det arrangeres norgesmesterskap og diverse andre nasjonale mesterskap og konkurranser innen alle NLFs idretter. Alle idrettene har med deltakere jevnlig i nordiske mesterskap, EM og VM.

Seksjonene bestemmer selv om det skal satses på toppidrett. Det er bare Fallskjermseksjonen som satser bevisst på å utvikle toppidrettsutøvere og som benytter seg av kompetanse fra Olympiatoppen og Toppidrettssenteret.

Klubb utvikling

Aktivitetskonsulenten er ansatt i 50 % stilling. Som ett ledd i NLFs prosjekt «Idrett & ledelse» deltar aktivitetskonsulenten i en prosjektgruppe for klubb utvikling. Det har vært liten aktivitet og interesse for klubb utviklingskvelder hos NLFs klubber, men noe større etterspørsel etter tema kurs som for eksempel styrekurs, økonomikurs, anleggskurs og førstehjelp. Dette er etterspørsler man prøver å etterkomme i stor grad.

Barne-, ungdoms- og rekrutteringsarbeid

Ungdomsutvalget har hatt to møter i 2013. Det er en meget aktiv og engasjert gruppe ungdommer i dette utvalget, og derfor vanskelig å finne møtetider som passer alle. Utvalget har likevel jobbet hardt og målbevisst for enkeltsaker, noe som kom godt frem på forbundets ting i april hvor man vant frem sin sak om at det skulle være minimum en ungdomsrepresentant i hvert seksjonsstyre fra 2015.

Ungdomsutvalget har jobbet aktivt med markedsføring og tilrettelegging av tiltak spesielt for barn og ungdom. Et av tiltakene har vært å integrere «Unge Ørner» inn i Luftsportsuken, slik at den naturlige samarbeidsprosessen mellom voksen og ungdom kan implementeres.

Lederen av utvalget var nødt til å trekke seg for en periode grunnet utdanning, noe som gjorde at det ble en liten nedgang i engasjement på slutten av året. Lederen er nå tilbake og det er igjen full fart i arbeidet i utvalget.

Seilflyseksjonen har gjennomført en rekke tiltak for å stimulere unge seilflygere til å utvikle sine ferdigheter, særlig som konkurranseflygere. Fallskjermseksjonen har gitt økonomisk støtte til unge talenter i formasjonshopping og har støttet klubber som har program for utvikling av unge konkurransehoppere. Modellflyseksjonen har støttet unge deltakere i NM og for deltakelse internasjonalt, samt gitt økonomisk støtte til klubber som rekrutterer unge utøvere. Modellflyseksjonen har i tillegg arrangert en egen modellflyskole for barn mellom 10 og 16 år. Dette var en suksess som ønskes gjentatt i 2014. Motorflyseksjonen har gjennomført kurs for unge konkurranseutøvere.

Aktivitetskonsulenten har brukt mye tid ute i feltet og bistått mange av våre klubber og lag i rekrutteringsarbeidet. Oppgavene har vært å bistå klubbene som speaker, med markedsføringsmateriell, utstyr og kompetanse. Han har deltatt på 11 ulike aktiviteter, stevner og flydager.

Integrering av funksjonshemmede

Avhengig av graden av og hvilken funksjonshemming man har, vil det være mulig å utøve de fleste former for luftsport, forutsatt at utstyret og forholdene for øvrig tilpasses og tilrettelegges for dette. NLF har påtatt seg ansvar for å tilrettelegge for at funksjonshemmede kan utøve luftsport.

Aktivitetskonsulenten har integrering av funksjonshemmede som et av sine arbeidsområder. Han har deltatt på en rekke konferanser om temaet. Integrering er en fast post på programmet ved klubbetok.

Det er avholdt aktiviteter for ulike brukergrupper i 2013, men vil trekke frem en helt spesiell gruppe som det ble arrangert en kick off for i april på Starmoen. KABB, er en organisasjon for blinde og meget svaksynte brukere. De ønsket å prøve ut våre aktiviteter og til tross for meget dårlig vær ble det en suksess som de ønsker videreført i 2014.

Seilflyseksjonens Mariann Moen ble i 2013 Europas første kvinnelige rullestolbruker (parapliker) med seilflylisens. Hun har bakgrunn som aktiv hanggliderpilot, men en skade medførte begrensninger i forhold til videre utøvelse av hangglidersporten. Hun valgte å ta utdanning til seilflyger og har siden den gang vært en del av prosjektet «Tilrettelagt Luftsport».

Utfordringene ligger ikke først og fremst hos NLF med tanke på ressurser, men det å få tak i brukere. Det er derfor nødvendig å bruke mye ressurser og tid på informasjonsarbeid. Dette arbeidet jobbes det kontinuerlig med.

Forbundets forretningsdrift

Norsk Aero A/S

Prosessen med vurdering av forbundets forretningsvirksomheter fortsatte inn i 2013. Selskapet Norsk Aero AS som frem til mars 2013 var 100 % eiet av NLF ble i sin helhet solgt til de

Styrets årsberetning 2013

to avdelingslederne som var ansatt i selskapet. Salgssummen var tilsvarende verdien som stod i forbundets balanse per 31. desember 2012. Derved ble det verken regnskapsmessig tap eller gevinst ved salget. Frode Finnes Larsen satt som styreleder i selskapet så lenge NLF var eier og han ledet også salgsprosessen, gjennomførte forhandlinger og fikk på plass de endelige avtalene. Øivind Tollefsen driver nå selskapet Norsk Aero AS videre som eneeier, mens Frode Johansen, som kjøpte varebeholdningen i forretningen i forbindelse med realiseringen av selskapet, har etablert Pilotbutikken AS som eget selskap. NLF samarbeider med de to selskapene, men har verken rettigheter eller forpliktelser til noen av de.

Luftfartsskolen A/S

I arbeidet med Norges Luftsportforbunds videre forretningsdrift, var Luftfartsskolen AS, hvor forbundet satt med en eierandel på 90,91 %, den største og mest krevende saken. Skolen har utdanning av trafikkflygere som hovedsatsning, derved ble det konkludert med at virksomheten ikke er kjernevirksomhet for NLF. Videre så forbundet at det ville være nødvendig for Luftfartsskolen AS å gjøre betydelige satsninger for å kunne opprettholde konkurransekraften i markedet. NLF fant det ikke riktig å gjøre denne type satsning på vegne av medlemmene. Etter ekstern verdivurdering av selskapet og sonderinger i markedet ble det iverksatt forhandlinger med daglig leder og minoritetsaksjonær, Thor Alvik, om kjøp av NLFs aksjer, alternativt en andel av aksjene. Prosessen ble ledet av NLFs 1. visepresident Tor Schaathun.

I juli ble det inngått en avtale om at det nystiftede selskapet LFS Holding AS med Thor Alvik som eneaksjonær kjøpte 70,91 % av selskapet fra NLF. I avtalen ligger det en rettighet for NLF til å kunne selge de resterende 20 % av aksjene til LFS Holding AS etter tre år. I forbindelse med salget ble det sikret at avtale inngått med Motorflyseksjonen i 2012 fortsatt løper uavhen-

gig av eierforholdet og det ble også inngått intensjonsavtale mellom NLF og LFS AS om fortsatt samarbeid. Likviditeten som ble frigjort ved salget er satt på egne høyrentekonti i to forskjellige banker.

Kommunikasjon

Web prosjektet

Fase 2 av webprosjektet ble slutført som planlagt i 2013. Da fikk alle klubber tilsluttet NLF tilbud om å få gratis hjemmeside (kalt «klubbweb») som en del av NLFs webløsning. Forbundets samarbeidspartner Noop laget en meget enkelt løsning hvor klubber kan få opprettet en ferdig side med kun få tastetrykk. Løsningen har blitt populær og det er stadig flere klubber som har valgt denne løsningen, og Modellflyseksjonens fagsjef Jon Gunnar Wold, som administrerer ordningen, har mottatt positive tilbakemeldinger og økt etterspørsel gjennom hele året. Spesielt nyttig er det at klubbene som har denne løsningen kan legge inn alle sine treff og aktiviteter på sin egen hjemmeside, og at dette automatisk vises i den respektive seksjons terminliste på nlf.no. Ordningen videreføres og vil bli gradvis utvidet med ny funksjonalitet etter behov.

Utgivelse av medlemsblader

NLF ved seksjonene utgir fire forskjellige medlemsblader; Flynytt (motorfly og mikrofly), Fritt Fall (fallskjerm), Fri Flukt (hang- og paraglidning) og Modellflyinformasjon. Seilflyseksjonen som tidligere ga ut eget blad har fra 2013 inngått i et nordisk samarbeid og utgir bladet Nordic Gliding. Bladene kommer ut med fra fire til seks nummer per år. Flynytt er det eneste av bladene som distribueres via Interpress Norge AS og selges i kiosker og butikker.

Eksterne relasjoner og samarbeid

Det har vært avholdt kontaktmøter med luftfartsdirektør og hans nære medarbeidere og flere viktige saker har blitt behandlet. Noen saker har raskt funnet sin løsning mens andre er registrert og det

jobbes videre møt løsninger. NLF er godt fornøyd med at luftfartsdirektøren er en aktiv pådriver i EASA-arbeidet «Roadmap for regulation of General Aviation». Her ligger det tidligere føringer om at GA og luftsport ikke skal være overregulert. EASA innser at mye av de nåværende regelverk oppfattes å være alt for omfattende og derved resulterer i negativ utvikling i aktivitet. Utøvere med lite trening er ikke god sikkerhet.

Det er god kontakt med Samferdselsdepartementet, hvor utdanning og flyplassituasjonen herunder sjøflyplasser, har vært de viktigste områdene det har blitt jobbet med i 2013. Ved utløpet av året har NLF to møter med politisk ledelse i departementet på blokka tidlig på det nye året. I Avinor deltar generalsekretæren fast både i flysikringsdivisjonens Operativt Forum og i Divisjonsforum.

Forbundets president, Rolf Liland, er styremedlem i Norsk Luftfartsmuseum i Bodø. Ståle Novik er varamedlem.

Service til klubbene

Medlems- og lisensregister (MeLWin)

NLF fører et sentralt medlemsregister og innkasserer kontingenter for samtlige tilsluttede klubber. Medlemsregisteret er integrert med forbundets lisensregister og inneholder også opplysninger om klubbens tillitsvalgte etc. MeLWin benyttes også som register for alle norske mikrofly. Et register NLF fører på vegne av myndighetene.

NLF jobber kontinuerlig for å gjøre medlemsdataene tilgjengelige for klubbene på et format klubbene enkelt kan benytte i sin administrasjon. I 2012 ble det etablert rutiner som gjør det mulig for bookingprogram som er godkjent av NLF å hente medlemsdata direkte fra MeLWin. Det er inngått avtale med leverandørene av MeLWin Booking og myWebLog om slik tilgang på bestemte betingelser. Klubber som benytter et av disse programmene og ønsker at leverandøren

skal ha tilgang til klubbens data kan åpne for dette via klubbarkivarfunksjonen på internett.

Medlemsregisteret benyttes også for å gi tilgang til publisering og vedlikehold av innhold på www.nlf.no. På den måten slipper man å forholde seg til mer enn sitt medlemsnummer og sin kode for det aktuelle kalenderår for alle NLF-systemer.

NLF CAMO

På slutten av 2012 ble det sendt ut tilbud til motorflyeierne som var tilsluttet NLF CAMO om overgang fra kontrollert til ukontrollert miljø. På bakgrunn av tidligere tilbakemeldinger om opplevd kostnadsnivå for å ha fly i kontrollert miljø, var det forventet at langt flere ville gå til ukontrollert miljø enn hva det endte opp med.

Planene som var blitt lagt med en betydelig nedtrapping av virksomheten, for å oppnå en sunn økonomi, ble fulgt opp utover i 2013. Det viktigste elementet i dette var da den ene av de to heltidsansatte i NLF CAMO, Knut Grønskar, etter endt permisjonstid fra SAS valgte å gå tilbake til sin gamle jobb i flyselskapet.

Uten å måtte heve prisnivået betydelig vil det ikke være mulig å opprettholde kontrollert miljø for motorfly. Med bemanningsreduksjonen som allerede hadde funnet sted fant NLF det som eneste riktige å meddele samtlige eiere av motorfly som er tilknyttet ordningen at alle fly tidlig i det kommende året må fases over til ukontrollert miljø.

Alt tyder på at signalene om et forenklet regelverk kommer til å føre til endringer, men som så mange ganger tidligere trekker en slik prosess ut i tid. Selv helt på slutten av året foreligger ingen konkret plan om forenklet regelverk og realistisk sett kommer nok det eksisterende regelverket til å gjelde også i hele 2014.

Seilflydelen av NLF CAMO drives i større grad på dugnadsbasis, og dette i kombinasjon med langt færre komponenter i seilfly gjør at kontrollert miljø

Styrets årsberetning 2013

så langt har blitt opprettholdt for seilflyene som er tilknyttet ordningen.

De kostnadsreduserende grep som har blitt gjort i 2013 har resultert i at underskuddet som lå i budsjettet for 2013 ble halvert.

Aktivitet i forbundsseksjonene

Seksjonsstyrene utarbeider årsberetninger om aktivitet i seksjonene som inngår som vedlegg til forbundsstyrets årsberetning:

Ballongseksjonen	vedlegg 1
Fallskjermseksjonen	vedlegg 2
Hang- og paragliderseksjonen	vedlegg 3
Mikroflyseksjonen	vedlegg 4
Modellflyseksjonen	vedlegg 5
Motorflyseksjonen	vedlegg 6
Seilflyseksjonen	vedlegg 7

Luftsportsuka 2013

Luftsportsuka (LSU13) ble for andre gang arrangert på Starmoen i perioden 12. – 16. juni. Det anslås at det var godt over 250 deltagere. Målet med arrangementet er å kunne samle alle våre aktiviteter til felles utveksling av kompetanse og erfaringer. Det var tilrettelagt for en del kompetansekurs og forelesninger, samt at de ulike seksjonene inviterer til å teste sine unike aktiviteter. Dette tror man vil skape en bedre forståelse for hverandres aktiviteter og et bedre samarbeid.

Det er en utfordrende oppgave å operere så mange forskjellige luftsportsaktiviteter på en og samme rullebane under et begrenset tidsrom. Takket være dyktig operativ ledelse fungerte dette utmerket. Selv store modellfly (over 30 kilo), som må benytte hovedrullebanen, fikk operere mer enn forventet.

LSU13 gikk med en lite overskudd som vil bli overført til nytt arrangement i 2014.

Resultater og hedersbemerkinger

Konkurransesaktivitet

Med unntak av ballong har det vært avholdt norgesmesterskap innen samtlige seksjoner og det er kåret norgesmestere i 27 disipliner.

H.M. Kongens pokal

NLF har årlig to kongepokaler til disposisjon. Pokalen går på omgang mellom seksjonene i henhold til fastsatt plan. I 2013 var pokalen satt opp i Hang- og Paragliderseksjonen og Motorflyseksjonen. Vinnere ble Rolf Dale, NM i paragliding distanse og Thore Thoresen, NM i akroflyging.

Internasjonale resultater

Laget «Blu Pelican» med Derek Norlund Broughton, Tom Frode Henriksen, Andreas Hemly, Arnstein Ottvad og Dennis Barstad (video) tok sølv i EM og bronse i verdenscupen i grenen VFS (Vertical Formation Skydiving).

Landslaget i FF «Berserk» med Marius Sotberg, Arne Helge Andersen og Rune Antonsen tok bronse i EM og verdenscupen i grenen Artistic Events.

FS-4 damelaget «Polaris» med Trude Sviggum, Ellen Buchard, Kristine Willadsen, Sissel Finnseth og Gudrun Rokne (video) tok sølv under 4th Dubai International Parachuting Championship.

Espen Torp tok sølv i EM i klassen F3F (R/C modellseilfly hang).

Jo Grini ble nordisk mester for seniorer i klassen F3J (R/C modellseilfly høystart), mens sønnen Fredrik Grini ble nordisk mester for juniorer. Norges førstelag tok gull og annen laget sølv i lagkonkurransen. Per Iversen tok sølv i nordisk mesterskap i klassen F4C (skala modeller).

Rolf Dale ble nordisk mester i hanggliding.

NORGESMESTERE 2013

Fallskjem

FS-4 - formasjon	DeLand Norgies, Tønsberg Fallskjemklubb
FS-4 – rekrutt	KFP, Tønsberg Fallskjemklubb
FS-8-formasjon	Norgies 8, Tønsberg Fallskjemklubb
Friflyging åpen	(Ikke avholdt)
Friflyging-rekrutt	400 friflygarar Voss Fallskjemklubb
Canopy Piloting	(ikke avholdt)
Presisjon	(Ikke avholdt)

Seilflyging

Klubbklasse	(Ikke avholdt)
Åpen klasse	Erlend Sørbye, Elverum Flyklubb
18-meter klasse	Kato Kvitne, Os Aero Klubb
Sportsklasse	Per Morten Løvslund, Sandefjord Seilflyklubb
Juniorklasse	Christian Grøvdal, NTNU Flyklubb
Akroflyging	(ikke avholdt)

Motorflyging

Akroflyging	Thore Thoresen, Aerobatic Club of Norway
Presisjonsflyging	Kurt Norevik, Bergen Aero Klubb

Hang- og paragliding

Hanggliding – kl. 1	(Ikke gyldig NM grunnet værforhold)
Paragliding – distanse	Rolf Dale, Bergen Hang- og paragliderklubb
Paragliding – akro	(Ikke gyldig mesterskap)

Mikroflyging

Mikroflyging	Petter Strømme og Kurt Norevik, Bergen Aero Klubb
--------------	--

Modellflyging

F1A – friflukt	Atle Klungrehaug, Skedsmo Modellflyklubb
F1B – friflukt	Tor Bortne, Ørnen Modellflyklubb
F2B – linekontroll	Clamer Meltzer, Trondheim Modellflyklubb
F3A – R/C motor	Ola Fremming, Tønsberg MFK
F3C – helikopter	Jon Roger Thomassen, Forus RC Klubb
F3F – R/C seil	Olav Kallhovd, Bergen Modellflyklubb
F3J – R/C seil	Jo Grini, Valdres flyklubb
F3J – R/C seil lag	Modellflyklubben Vingen
F3J – R/C seil junior	Fredrik Grini, Valdres flyklubb modell
F4C – skala	Per Iversen, Bærum Modellflyklubb
F3K – R/C Kasteglider	Lars Petter Eriksen, Gullknapp Modellflyklubb

Styrets årsberetning 2013

Hedersbevisninger

NAKs gullmedalje er tildelt Tormod Veiby. NAKs sølvmedaljer er tildelt Tom Erik Sørensen og Lars Rasmussen. NAKs gullnål er tildelt Egil Thon, Kai Lyche, Hilmar Tollefsen, Olav Otnes, Roy Nerdal og Pål Stavn.

Seksjonshederstegn er tildelt Lars Kjersem og Odd Tore Bjerkeset (fallsjerm), Bjørn Erik Myhre (mikrofly), Thorbjørn Jespersen og Martin Krafft (modellfly), Olav Kjeserud (motorfly), Marit Lindstad og Jan Arild Lindstad (seilfly).

NAKs kårde til beste kadett i avgangsklassen ved Luftkrigsskolen ble tildelt Trond Haugen. Kården ble overrakt av tidligere president i NLF, Olav F. Aamoth.

NM i CP på Gryttjom
Foto: Jan Wang

Økonomisk årsberetning 2013

Innledning

Norges Luftsportsforbund (NLF) er et fleridrettsforbund tilsluttet Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) som et særforbund. NLF organiserer følgende idretter under fellesbetegnelsen luftsport; ballongflyging, fallskjermhopping, hanggliding og paragliding, mikroflyging, modellflyging, motorflyging og seilflyging. De enkelte idrettene er organisert i seksjoner. Virksomhetene drives av tilsluttede klubber over hele landet. Forbundet har sitt sekretariat i Oslo, og eier og driver tre rikssentere for henholdsvis fallskjerm på Rena, for hanggliding og paragliding i Vågå og for seilflyging i Elverum.

Antall medlemmer ved årsskiftet

Forbundet har ved årsskiftet 244 tilsluttede klubber. Fire nye klubber er tatt opp i forbundet og NIF i 2013, hvorav ett allianseidrettslag. Nedre Romerike Flyklubbs veteranfly ble etter søknad

til NIF gitt spesiell godkjenning som allianseidrettslag grunnet store økonomiske forpliktelser veteranflygruppa representerer med sine syv fly. Dette er det eneste allianseidrettslaget i forbundet.

Seks klubber er utmeldt eller slettet som medlemmer i 2013.

213 av de 244 tilsluttede klubbene organiserer kun en av forbundets aktiviteter. 31 klubber er organisert med grupper for to eller flere aktiviteter. I tabellen under kan man se hvordan gruppene i de 31 klubbene fordeler seg på de forskjellige aktivitetene slik at det dannes 287 enheter.

Klubbene hadde ved siste årsskiftet totalt 17 380 medlemskap. Dette er en tilbakegang med 496 medlemskap, eller -2,7 % i forhold til 2012.

	Antall klubber	Fordeling av gruppene	Totalt ant enheter
Klubber med grupper	31		
Motorflyklubber/grupper	37	24	61
Seilflyklubber/grupper	12	13	25
Modellflyklubber/grupper	72	12	84
Mikroflyklubber/grupper	26	21	47
HG/PG klubber/grupper	45	4	49
Fallskjermklubber	20		20
Ballongklubb	1		1
Total	244		287

Medlemskap per 31.12.2013 fordelt på kjønn og aldersgrupper:

	0-5	6-12	13-19	20-25	26+	Sum	%
Kvinner	6	24	73	255	725	1 083	6,2
Menn	22	84	682	1 735	13 874	16 296	93,8
Total	28	107	755	1 991	14 599	17 380	
% av total	0,2	0,6	4,3	11,4	83,9		

Styrets årsberetning 2013

Antall medlemmer i klubbene per 31.12 fordelt på forbundets aktiviteter:	2013	2012
Ballongmedlemmer	24	22
Fallskjermedlemmer	4 943	5 336
HG/PG medlemmer	2 665	2 476
Mikroflymedlemmer	1 471	1 496
Modellflymedlemmer	3 543	3 690
Motorflymedlemmer	3 649	3 720
Seilflymedlemmer	1 085	1 134
Direktemedlemmer *)	11	11
Total	17 391	17 885

*) Direktemedlemmer er personer som på 50-tallet betalte et livsvarig medlemskap i Norsk Aero Klubb. Direktemedlemmer teller ikke med som medlemmer i klubber tilsluttet NIF – slik at antallet medlemskap blir 17 380.

1.083 kvinner er medlemmer i klubbene ved årsskiftet. Kvinner utgjør 6,2 % av den totale medlemsmassen. Fallskjermedklubbene har her den største kvinneandelen med 15,8 %, mens modellfly kun har 0,8 % kvinner.

Miljø

Det er et godt arbeidsmiljø i forbundets sekretariat og det er ikke rapportert om skader eller ulykker i forbindelse med arbeidet. Virksomheten forurenser ikke det ytre miljø.

Sykefravær

For de ansatte var det et sykefravær på 1 %.

Likestilling

Av de 16 som var ansatt ved årets utløp er det tre kvinner. Det er full likestilling mellom kjønnene, noe det blir lagt vekt på ved nyansettelser.

Årsregnskap

Årsregnskapet for NLF samlet viser et overskudd på 6 168 505 kroner, mot fjorårets underskudd på 1 564 452 kroner.

NLFs samlede budsjett for 2013 ble på luftsports-

tinget i april godkjent med et samlet underskudd på 1 284 000 kroner. Av dette var NLFs fellesadministrasjon og drift budsjettert med underskudd på 500 000 kroner og NLF CAMO med underskudd på 480 000 kroner.

Regnskapet viser tydelig at underskudd er snudd til overskudd, også om man ser bort fra ekstraordinært aksjeutbytte og gevinst ved salg av aksjer. Finansinntekter har vært og vil være en andel av forbundets inntektsgrunnlag.

Ut over den budsjetterte aktiviteten i 2013 har forbundsstyret vedtatt å gjennomføre to tiltak, flytting av forbundets forretningslokaler samt en prosess mot salg av forbundets forretningsvirksomheter. Kostnader for disse aktivitetene utgjør i sum om lag 340 000 kroner.

Salget av aksjer i Luftfartsskolen AS og Norsk Aero AS står nærmere beskrevet i årsrapporten.

Fra spillemidlene fikk NLF tildelt fra NIF et ordinært rammetilskudd inkludert regiontilskudd på 3 491 250 kroner og integreringstilskudd på 354 200 kroner (post 2 midler). Av disse midlene fikk seksjonene stilt til disposisjon følgende ande-

ler til drift av sine idrettsaktiviteter: Fallskjemseksjonen 508 032 kroner, Hang og paragliderseksjonen 328 398 kroner, Seilflyseksjonen 205 323 kroner, Motorflyseksjonen 349 661 kroner, Modelflyseksjonen 387 210 kroner, Mikroflyseksjonen 207 628 kroner og Ballongseksjonen 5.000 kroner. Det vises her til seksjonenes årsrapporter.

NLF fikk videre tildelt 457 655 kroner til utviklingsorientert ungdomsidrett som ble fordelt til prosjekter i Fallskjemseksjonen med 123 354 kroner, Modelflyseksjonen 119 074 kroner, Motorflyseksjonen 67 367 kroner og Seilflyseksjonen 147 860 kroner.

Av post 3 midlene (barn, ungdom og bredde) fikk NLF tildelt 586.189 kroner mot 480 000,- foregående år.

Etter søknad for regnskapsåret 2012 fikk NLF tildelt 1 585 988 kroner i momskompensasjon via NIF. Tildelingen er fordelt i henhold til søknadsgrunnlaget slik; NLF sentralt 494 721 kroner, Ballongseksjonen 484 kroner, Fallskjemseksjonen 224 030 kroner, Hang- og paragliderseksjonen 91 406 kroner, Mikroflyseksjonen 94 064 kroner, Modelflyseksjonen 86 310 kroner, Motorflyseksjonen 156 151 kroner, Seilflyseksjonen 305 635 kroner, NLF CAMO 133 186 kroner og NLF ATO/LAPL 3 234 kroner.

Over Justisdepartementets budsjett mottok NLF 630 000 kroner i driftsstøtte til den frivillige søk

og redningstjenesten i regi av NAKs Flytjeneste. Det vises her til årsrapport fra Motorflyseksjonen.

Det vises for øvrig til de enkelte seksjoners resultater i regnskapet. Driften av forbundets riksannlegg fremkommer som egne resultatentra under Fallskjemseksjonens, Hang og paragliderseksjonens og Seilflyseksjonens resultater.

Som følge av salg av de fleste aksjene i Luftfartsskolen AS har balanseposten elevsikringsfond blitt tilført egenkapitalen.

Styret foreslår at årsresultatet på 6 168 505 kroner tilføres egenkapitalen. Etter denne disponeringen utgjør forbundets egenkapital 16 826 393 kroner. Av dette er kr. 3 257 888 egenkapital med selvpålagte restriksjoner.

Lov

Norges Luftsportforbund har en lov som er i tråd med lov for Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, og den økonomiske årsberetningen er avgitt i tråd med regnskapsloven.

Fortsatt drift

Styret mener at årsregnskapet gir et rettviseende bilde av forbundets eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat. Av den grunn mener styret at det er grunnlag for fortsatt drift, og regnskapet er avlagt under denne forutsetning.

Oslo, 14. mai 2014

Rolf Liland

president

Tor Schaatum

1. visepresident

Christina Wiig

2. visepresident

John Eirik Laupsa

generalsekretær

Stein Erik Lundblad

Asle Sudbø

Carita G. Ranvik

Mikael Klingberg

Ramsy Suleiman

Christer Bonde

Stig Hoffaniska

Håvard Gangsås

Hopper ukjent. Landing på Prestegaardsjordet

Foto: Ron Holan

Regnskap og balanse 2013 og 2012

DRIFTSINNETEKTER OG DRIFTSKOSTNADER

Inntekter	Noter	2013	2012
	1		
Sponsor- og salgsinntekter		6 346 474	7 440 563
Offentlige tilskudd	2	5 643 659	5 709 844
Andre inntekter	3	21 330 847	19 709 707
Sum driftsinntekter		33 320 980	32 860 114
Varekostnad		790 230	1 663 426
Lønns- og personalkostnader	4	13 683 940	14 173 100
Avskrivninger	6	197 084	155 000
Tilskudd		550 967	431 329
Andre driftskostnader	5	18 251 785	18 798 358
Sum driftskostnader		33 474 006	35 221 212
Driftsresultat		-153 026	-2 361 098
Finansposter			
Finansinntekter	7	6 454 456	1 322 991
Finanskostnader		132 925	526 345
Sum finanskostnader		6 321 531	796 646
ÅRSRESULTAT		6 168 505	-1 564 452
Disponering av årets resultat			
Avsatt til annen egenkapital	13	6 526 709	-1 634 715
Overført fra Elevsikringsfond	13	-450 000	0
Disponert til Luftforsvarets gavefond	13	82 269	66 762
Disponert til Hangarfond	13	9 527	3 500
Sum disponering		6 168 505	-1 564 453

Balanse

BALANSE / EIENDELER

Anleggsmidler	Noter	2013	2012
Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	6	3 856 000	3 851 101
Driftsløsøre, inventar, kontormaskiner mm	6	1 090 768	840 543
Sum varige driftsmidler		4 946 768	4 691 644
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler	8	369 211	1 478 117
Andre fordringer	9	3 711 112	2 701 000
Sum finansielle anleggsmidler		4 080 323	4 179 117
Sum anleggsmidler		9 027 091	8 870 761
Omløpsmidler			
Fordringer			
Varelager		33 689	35 179
Kundefordringer	10	1 510 434	1 716 151
Andre kortsiktige fordringer	11	511 135	700 517
Sum fordringer		2 055 258	2 451 846
Bankinnskudd, kontanter o l	12	11 010 286	4 675 011
Sum omløpsmidler		13 065 544	7 126 857
Sum eiendeler		22 092 635	15 997 617

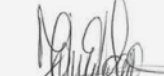
BALANSE / EGENKAPITAL OG GJELD

	Noter	2013	2012
Egenkapital			
Egenkapital med selvpålagte restriksjoner			
Kapitalfond	13	800 000	800 000
Elevsikringsfond	13	0	450 000
Luftforsvarets gavefond	13	2 012 468	1 930 199
Hangarfond	13	445 420	435 893
Sum egenkapital med selvpålagte restriksjoner		3 257 888	3 616 092
Fri egenkapital			
Annen egenkapital	13	7 041 795	8 676 510
Årets resultat etter selvpålagte restriksjoner av egenkapital	13	6 526 709	-1 634 715
Sum fri egenkapital		13 568 504	7 041 795
Sum egenkapital		16 826 392	10 657 887
Gjeld			
Annen langsiktig gjeld			
Lån	14	500 000	600 000
Sum langsiktig gjeld		500 000	600 000
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		1 842 661	1 597 408
Offentlige avgifter		1 014 316	1 085 045
Annen kortsiktig gjeld	15	1 909 266	2 057 278
Sum kortsiktig gjeld		4 766 243	4 739 730
Sum gjeld		5 266 243	5 339 730
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		22 092 635	15 997 617

Oslo, 14. mai 2014

Rolf Liland
president

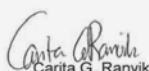
Tor Schaatum
1. visepresident

Christina Wig
2. visepresident

John Eirik Laupsa
generalsekretær

Stein Erik Lundblad

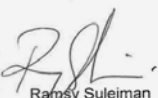
Asle Sudbø

Carita G. Ranvik

Mikael Klingberg

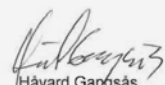
Ramsy Suleiman

Christer Bonde

Stig Hoffaniska

Håvard Gangsås

NOTE 1 REGNSKAPSPRINSIPPER

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk.

Inntekter og kostnader

Salgsinntekter resultatføres ihht opptjeningsprinsippet, dvs. når varen er levert eller tjenesten utført. Føring av kostnader skjer etter sammenstillingsprinsippet, dvs. at kostnader føres i samme periode som tilhørende inntekt.

Sponsorinntekter inntektsføres over avtaleperioden. Barteravtaler inntektsføres på grunnlag av de mottatte verdier i den perioden verdien mottas. Motsvarende kostnader blir kostnadsført i samme periode.

Omløpsmidler

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskostnad og virkelig verdi.

Hovedregel for vurdering og klassifisering av eiendeler og gjeld

Eiendeler bestemte til varig eie eller bruk, er klassifisert som anleggsmidler. Andre eiendeler er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer som skal tilbakebetales innen et år er klassifisert som omløpsmidler. Ved klassifisering av kortsiktig og langsiktig gjeld er tilsvarende kriterier lagt til grunn.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi dersom verdifallet ikke forventes å være forbigående. Langsiktig og kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Varelager

Innkjøpte varer til videresalg er vurdert til anskaffelseskost. Det er ikke foretatt nedskrivning for ukurans.

Eiendeler og gjeld i utenlandsk valuta

Pengeposter i utenlandsk valuta er i balansen omregnet til balansedagens kurs.

Aksjer og andeler i andre selskap

Aksjer hvor forbundet ikke har betydelig innflytelse, er klassifisert som anleggsmidler og er balanseført til anskaffelseskost. Investeringene nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som forventes å ikke være forbigående. Mottatt utbytte fra selskapene inntektsføres som annen finansinntekt.

Nedskrivninger reverseres når grunnlaget for nedskrivning ikke lengre er til stede.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Bankinnskudd, kontanter o.l.

Bankinnskudd, kontanter o.l. inkluderer kontanter, bankinnskudd og andre betalingsmidler med forfallsdato som er kortere enn tre måneder fra anskaffelse.

Pensjon

Pensjonsforpliktelser finansiert over driften er beregnet og balanseført under avsetning for forpliktelser. Forbundet har forsikrede pensjonsordninger som ikke er balanseført. Pensjonspremien anses i disse tilfeller som pensjonskostnad og klassifiseres sammen med lønnskostnader.

Endring av regnskapsprinsipper

Forbundet har ikke foretatt endring av regnskapsprinsipp eller korrigerer av feil fra tidligere årsregnskap i regnskapsåret.

Noter til regnskap og balanse 2013 og 2012

NOTE 2 OFFENTLIG TILSKUDD

Regnskapsposten består av	2013	2012
Rammetilskudd inkl. regiontilskudd fra NIF	3 491 250	3 546 238
Integreringstilskudd fra NIF	354 200	350 000
Barne- og ungdomsmidler fra NIF	586 189	480 000
Utviklingsorientert ungdomsidrett fra NIF	457 655	437 135
Utstyrsmidler fra NIF	57 800	192 000
Justisdepartementet - Tilskudd til Flytjenesten	630 000	650 000
VO-midler	55 305	54 471
Andre tilskudd	11 260	0
Sum	5 643 659	5 709 844

NOTE 3 ANDRE INNTEKTER

Regnskapsposten består av	2013	2012
Medlemsinntekter, lisenser og flygetillatelser	1 240 134	1 251 805
Medlemsinntekter, kurs, egenandeler og påmeldinger	1 906 564	2 402 327
Medlemskontingenter forbundet sentralt	6 127 555	5 929 150
Medlemskontingenter seksjonene	4 468 593	4 367 625
Abonnement medlemsblader	1 669 677	1 974 287
Leieinntekter internat/fly	2 619 827	2 249 884
Momskompensasjon	1 585 988	1 162 351
Andre inntekter	1 712 509	372 279
Sum	21 330 847	19 709 707

NOTE 4 ANSATTE, GODTGJØRELSER, PENSJONER M.V.

Det er registrert følgende lønnskostnader for forbundet de siste to år	2013	2012
Lønninger	9 720 317	9 959 321
Arbeidsgiveravgift	1 644 820	1 698 718
Pensjonkostnader	1 835 649	1 996 452
Andre ytelser	483 154	518 609
Sum lønnskostnader	13 683 940	14 173 100
Antall sysselsatte årsverk	13	16
Antall ansatte pr 31.12	17	19

Ytelser til ledende personer	Lønn	Annen godtgjørelse
Generalsekretær	1 021 485	10 894

Det er ikke utbetalt lønn eller annen godtgjørelse til president eller andre styremedlemmer.
Det er ikke gitt lån eller stilt sikkerhet for ledende ansatte eller styret.

Forbundet er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning etter Lov om obligatorisk tjenstepensjon. Forbundets ansatte er dekket gjennom kollektiv pensjonsforsikring i et forsikringsselskap, og oppfyller med det kravet etter loven.

Godtgjørelse til Leo revisjon DA er for 2013 kostnadsført med kr 81 250 for lovpålagt revisjon (kr 73 750 i 2012) og kr 27 375 (kr 33 156 i 2012) for rådgivning og andre attestasjoner.

Noter til regnskap og balanse 2013 og 2012

NOTE 5 ANDRE DRIFTSKOSTNADER

Regnskapsposten består av	2013	2012
Kontorkostnader	3 224 412	4 195 581
IT-kostnader	823 414	1 296 135
Idrettsutstyr og drakter	313 155	100 335
Idrettsfaglig bistand og andre fremmedtjenester	2 579 654	3 118 925
Reise- og oppholdskostnader	3 387 847	3 305 159
Kontingenter og påmeldingsavgifter	148 420	439 355
Forsikringer (vidreformidlet + egne)	2 124 876	2 091 076
Innleie fly for øvelser mm	898 259	424 648
Drift medlemsblader	2 080 381	1 574 203
Drift rikssentre	1 630 247	1 696 045
Andre kostnader	1 041 120	556 896
Sum	18 251 785	18 798 358

NOTE 6 VARIGE DRIFTSMIDLER

	Starmoen	Østre Æra	Vågå	Datautstyr ol.	Fly	Totalt
Anskaffelseskost 01.01	3 424 992	1	602 114	78 260	1 013 720	5 119 087
Årets tilgang	45.000		0		407.209	452 209
Årets avgang						0
Anskaffelseskost 31.12	3 469 992	1	602 114	78 260	1 420 929	5 571 296
Akk. avskrivninger 31.12	192 992		23 115	78 260	330 161	624.528
Bokført verdi pr 31.12	3 277 000	1	579 000	0	1 090 768	4 946 768
Årets avskrivning	34 000		6 100	30 543	126 442	197 084
Økonomisk levetid	100 år		100 år	3 år	3 år	
Avskrivningsplan	Lineær		Lineær	Lineær	Lineær	

Ingen av driftsmidlene er nedskrevet.

Forsikringsverdi

Bygninger og innbo på rikssenteret på Starmoen er fullverdiforsikret for kr 21 293 000,-.
Bygninger og innbo på rikssenteret på Østre Æra er fullverdiforsikret for kr 21 002 887,-.
Bygninger og innbo på rikssenteret på Vågå er fullverdiforsikret for kr 12 998 021,-.

NOTE 7 FINANSINNEKTER

Regnskapsposten består av	2013	2012
Mottatt utbytte Luftfartsskolen AS	5 550 000	545 455
Renteinntekter bankinnskudd	417 521	398 237
Gevinst salg av aksjer Luftfartsskolen AS	213 112	0
Mottatt utbytte Norsk Aero AS	0	250 000
Renteinntekter fond	149 069	129 300
Andre finansinntekter	124 753	0
Sum	6 454 456	1 322 992

NOTE 8 INVESTERING I AKSJER

	Forretnings- kontor	Anskaffelses tidspunkt	Antall	Stemme og eierandel	Kostpris	Bokført verdi
Luftfartsskolen AS	Oslo	2004	57	20%	285 000	285 000
Kjeller Aero Senter AS	Kjeller	2003	66	16,40%	68 117	68 117
Nordic Gliding APS	Herning	2013	160	20%	16 094	16 094
Totalt						369 211

NOTE 9 ANDRE FORDRINGER

Regnskapsposten består av	2013	2012
Lån i Luftforsvarets gavefond	1 585 500	1 916 500
Lån i Hangarfond	262 500	142 500
Seilflymatriellån	1 025 000	642 000
LFS Holding AS	838 112	0
Sum	3 711 112	2 701 000

NOTE 10 KUNDEFORDRINGER

Forbundets kundefordringer er vurdert til pålydende, redusert med avsetning for tap på krav med kr 664 814. Tilsvarende avsetning i fjor var kr 274 135.

Noter til regnskap og balanse 2013 og 2012

NOTE 11 ANDRE KORTSIKTIGE FORDRINGER

Regnskapsposten består av	2013	2012
Forskuddsbetalte kostnader	349 951	60 732
Utstyrsmidler NIF	57 800	192 000
Påløpte inntekter	55 305	54 471
MVA termin 6	36 352	107 975
Utbytte Norsk Aero AS	0	250 000
Andre kortsiktige fordringer	11 727	35 338
Sum	511 135	700 517

NOTE 12 BANKINNSKUDD

Av likvide midler på kr 11 010 286,- utgjør bundne skattetrekksmidler kr 408 369,- og Luftforsvarets gavefond kr 218 326,-.

NOTE 13 EGENKAPITAL

	EK pr 01 01 13	Annen EK	SUM EK
Egenkapital pr 01 01 13	3 616 092	7 041 795	10 657 887
Årets endring i egenkapital:			
Årets resultat til annen egenkapital		6 526 709	6 526 709
Overført fra Elevsikringsfond	-450 000		
Disponert til Luftforsvarets gavefond	82 269		
Disponert til Hangarfond	9 527		
Egenkapital pr 31 12 13	3 257 888	13 568 504	16 826 392

FORDELING ANNEN EGENKAPITAL

	EK pr 01 01 13	Endring	EK 31 12 13
Motor	861 725	-111 398	750 327
Flytjenesten	220 046	12 470	232 516
Mikro	1 376 634	229 617	1 606 251
Ballong	50 131	7 157	57 288
Modell	329 408	3 449	332 857
Seilfly	1 160 422	-21 640	1 138 782
Fallskjerm	2 899 056	564 534	3 463 590
HP	210 851	3 512	214 363
CAMO	-1 799 613	-212 013	-2 011 625
Fri egenkapital	1 733 136	6 051 020	7 784 156
Totalt annen egenkapital	7 041 796	6 526 708	13 568 504

NOTE 14 LÅN

	2013	2012
Lån hytte Ole Reistad senter	500 000	600 000
Sum	500 000	600 000

* De årlige avdragene er kr. 100 000. Lånet vil være nedbetalt i 2018.

NOTE 15 KORTSIKTIGE GJELD

Regnskapsposten består av	2013	2012
Påløpte feriepenge	969 628	1 031 118
Kontingenter/lisenser	75 616	73 106
Mottatte ikke opptjente inntekter	312 000	263 180
Annen kortsiktig gjeld	148 355	148 355
NIF utstyrsmidler	57 800	192 000
Påløpte kostnader	345 867	349 520
Sum	1 909 266	2 057 278

NOTE 16 GARANTIER OG PANT

DnB har stilt bankgaranti pålydende kr 50 000 for tollkreditt. Det er utstedt panteobligasjon pålydende kr 2 700 000 på rikssenteret på Starmoen som sikkerhet for lån Seilflyseksjonen har tilsagn om i Nordea.

Til Tinget i
Norges Luftsportsforbund

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Norges Luftsportsforbund som viser et overskudd på kr 6.168.505. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2013, resultatregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for forbundets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av forbundets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Leo Revisjon DA

Nils Hansens vei 2, 0667 Oslo • Revisornummer: 983 846 459 • Telefon: 22 07 40 00 • Telefax: 22 07 00 40 • www.leorevisjon.no

Avd. Østfold: Stasjonsveien 84, 1746 Skjebørg • Telefon: 69 12 34 00 • Telefax: 69 12 34 01

Avd. Akershus: Hofmoen Gård, 1960 Løken • Telefon: 63 86 38 32 • Telefax: 63 86 43 60

Direkte: Even Kroken 22 07 00 41 • Olav Heggard 22 07 00 42 • Lorentz Grimsøen 22 07 00 43

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Norges Luftsportsforbund per 31. desember 2013 og av forbundets resultater for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av forbundets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Oslo, den 19. mai 2014

Leo Revisjon DA

Olav Heggard

Registrert revisor

Kontrollkomiteens beretning 2013

ÅRSBERETNINGEN FRA KONTROLLKOMITEEN I NLF FOR 2013

I henhold til NIFs lov § 2-12 avgir kontrollkomiteen herved sin beretning til tinget.

Det har vært avholdt 3 møter i kontrollkomiteen i 2013.

Kontrollkomiteen skal føre tilsyn med organisasjonsleddets økonomi. Kontrollkomiteen skal påse at organisasjonsleddets midler er anvendt i henhold til lover, vedtak, bevilgninger og økonomiske rammer, samt at de foretatte økonomiske disposisjoner er i samsvar med forbundets lov og beslutninger fattet av tinget. Kontrollkomiteen skal videre forsikre seg om at organisasjonsleddets interne økonomiske kontroll er hensiktsmessig og forsvarlig.

Kontrollkomiteen skal påse at forbundets regnskapsførsel er pålitelig og at dets årsregnskap og delårsrapporter gir et korrekt uttrykk for forbundets drift og finansielle stilling. Kontrollkomiteen skal ved gjennomgang av regnskapene vurdere forbundets finansielle stilling, forvaltning og drift.

På tinget 2013 ble Kontrollkomiteen valgt med Håvard Rognerud som leder, Inger Grimstad og Lars Rasmussen som medlemmer og Hans Fredrik Wille som varamedlem. Sommeren 2013 fikk vi den tragiske meldingen at Håvard Rognerud var omkommet i en ulykke. I etterkant av dette gikk Lars Rasmussen inn som leder av Kontrollkomiteen og Hans Fredrik Wille kom inn som fast medlem og har møtt på møtene etter dette.

Kontrollkomiteen har ingen merknader til det forelagte regnskap.

Kontrollkomiteen har gjennomgått styrets protokoller, samt andre dokumenter komiteen har funnet ønskelig å gjennomgå. Komiteen har fått alle opplysninger fra forbundets administrasjon og revisor som komiteen har bedt om.

Kontrollkomiteen har gjennomgått styrets årsberetning for 2013 og det styrebehandlete årsregnskapet for 2013. Styrets beretning og årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven. Kontrollkomiteens leder har hatt en samtale med revisor omkring regnskapet uten at det framkom noe i denne samtalen som endrer kontrollkomiteens oppfatning av de fremlagte papirer.

I 2013 bestemte styret at NLF skulle legge om administrasjonens pensjonsordning fra den tradisjonelle ytelsesordningen til en innskuddsordning. I en omlegging er det mange forhold som må hensynstas og en slik prosess må forventes å kunne bli krevende vis a vis de ansatte som naturlig nok er opptatt av å sikre seg gode og forutsigbare ordninger også i fremtiden. Under denne prosessen ble komiteen kontaktet av ansatte som mente at det var gjort formelle feil i prosessen. Noe av den frustrasjonen som kom til uttrykk var av rent politisk art og lå utenfor komiteens mandat. Imidlertid var det 2 punkter som komiteen engasjerte seg i.

- Det ble pekt på at NLF ikke hadde nedsatt en styringsgruppe for pensjonsordningen slik lov om foretakspensjon krever for en bedrift av NLF størrelse. Komiteen har sett på dette og konstaterer at en slik styringsgruppe skulle ha vært nedsatt for mange år siden uten at verken tidligere styrer eller ansatte på noe tidspunkt har tatt initiativ til dette. Komiteen har gitt uttrykk for til administrasjonen at en forventer at nødvendige (pålagte) samarbeidsorgan mellom ansatte og ledelse bringes i orden i fremtiden.

- Både nåværende og tidligere styre har behandlet pensjonssaken i flere møter og i flere tilfeller er referat fra saken ført i såkalt B-protokoll (protokoll med begrenset distribusjon) Dette er helt kurant for saker av en slik karakter, men det fordrer at informasjon om B-protokoll fremkommer i hovedprotokollen. I forbindelse med denne saken kom det frem at det ikke hadde vært tilfelle og dette strider bl.a med NIF's regler. Komiteen har påpekt dette og administrasjonen har allerede endret rutinene slik at de nå er i hh til NIF's regelverk.

I kjølvannet av dette er de aktuelle protokoller rettet opp og nødvendige presiseringer med hensyn til B-protokoller er skrevet inn. Det er også tatt inn presiseringer om at bl.a ansatte fra administrasjonen ikke deltok i den delen av møte hvor pensjonssaken ble behandlet.

Med dette mener komiteen at svakheter i rutinen nå er rettet opp og at forholdene rundt styreprotokoller nå fungerer slik det skal.

Det materiale kontrollkomiteen har fått seg forelagt gir ikke foranledning til særlige bemerkninger utover det som fremgår av denne beretning. Komiteen har gjennom året hatt god dialog med generalsekretær, president og andre styremedlemmer og ansatte ved sekretariatet og har fått greie svar på spørsmål vi har stilt.

Kontrollkomiteen anbefaler at styrets beretning og forbundets årsregnskap for 2013 godkjennes av forbundstinget.

Dato: 13.5.2014

Lars Rasmussen
komiteleder

Inger Grimstad

Hans Fredrik Wille

Ballongseksjonens årsberetning 2013

Seksjonsleder Mikael Klingberg

Organisasjon

Seksjonsmøtet

Seksjonsmøte, som samtidig er årsmøte i Ballongklubben Frisk Bris, ble avholdt 3. april.

Seksjonsstyrets sammensetning

Leder

Mikael Klingberg

Nestleder

Hans Rune Mikkelsen

Styremedlemmer

Otto Jakobsen, Trond Nordby, Sofia Orvarsson

Darmo, Morten Haave

Valgkomité

Anders Frydenberg (leder), Steffen Steffensen

Ballonger

	2013	2012
Antall ballonger	19	21*

*) 2 av ballongene er registrert i utlandet.

Lisenser

	Utstedt 2013	Gyldige 31.12.13	Utstedt 2012	Gyldige 31.12.12
Ballonglisenser	1	9	0	9

Administrasjon

Seksjonens daglige administrasjon ivaretas av NLF's sekretariat. Ballongseksjonen har ingen dedikert ansatt til å ivareta seksjonens anliggende.

Aktivitet

Det føres ikke sentral statistikk over antall ferder og/eller fløyne timer.

Ulykker/hendelser

Det er ikke rapportert noen ulykker eller hendelser.

Seksjonsstyrets arbeid

Ballongklubben Frisk Bris, som ble stiftet i begynnelsen av 2002, er eneste klubb tilsluttet Ballongseksjonen. Det innebærer at alle som ønsker å drive med ballongsport i organisert form skal være medlem av Ballongklubben Frisk Bris. Ballongførerbevis og sportslisens er knyttet til medlemskap i denne klubben.

Seksjonsstyremøter

Det har vært avholdt to styremøter hvor en rekke saker har vært behandlet.

Seksjonens sentrale oppgaver

Styret har fulgt arbeidet med nye krav til ballongførere, særlig krav til konvertering og utdanning av nye piloter. Styret har krevd å få en overgangsordning for instruktører i forhold til de nye sertifikatreglene. LAPL B blir innført fra april 2015.

Luftfartstilsynet har godkjent de nye kravene til gassylindere og meddelt at krav til kalibrering av høydemålere vil være i samsvar med hva som gjelder i Sverige.

Internasjonal representasjon

Mikael Klingberg er norsk representant til FAI's ballongkommisjon (CIA), men har ikke deltatt i møter i kommisjonen i løpet av året.

Konkurranser og øvrig aktivitet

Mikael Klingberg representerte seksjonen ved Luftsportsuka på Starmoen og tok opp tre fall-skjermhoppere, som alle landet på flyplassen. Aktiviteten for øvrig var konsentrert til Oslo, Skien og Trondheim.

Det ble laget ballongreportasjer i NRK og i flere aviser.

Økonomi

Det kreves ikke inn seksjonskontingent fra medlemmene. Ved fordeling av rammetilskuddet fra NIF mottar seksjonen årlig 5.000 kroner. Ved utstedelser og fornyelser av lisenser mottar seksjonen gebyr per lisens, hvilket for 2013 utgjør 620 kroner. Momskompensasjonen utgjorde 484 kroner. Seksjonen ble ikke belastet med noen kostnader i 2013.

Ved inngangen til 2013 hadde seksjonen til gode i fellesskapet 50.131 kroner. Internrenten utgjorde 1.003 kroner. Resultatregnskapet for 2013 viser med det et overskudd på 7.157 kroner som tilføres kapitalen. Seksjonen har med det et tilgodehavende i fellesskapet på 57.288 kroner.

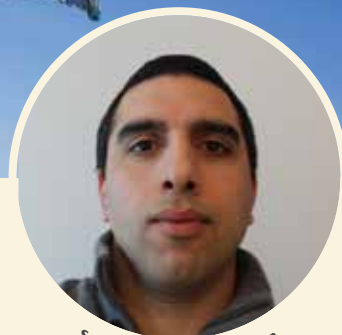
Sluttbemerkninger

Seksjonen er NLF's minste – men en av de best synlige!

Mikael Klingberg (s), *leder*

Fallskjermseksjonens årsberetning 2013

AFF instruktøruitsjekk der Endre Jacobsen
sjekker ut Ignacio Martinez.
Foto: Ron Holand

Seksjonsleder Ramsy Suleiman

Organisasjon

Seksjonsmøtet

Seksjonsmøte ble avholdt den 6. april på Radisson Blu Airport Hotel Gardermoen.

Seksjonsstyrets sammensetning

Leder

Ramsy Suleiman, Lesja Fallskjermklubb

Nestleder

Lars Geir Dyrdal, Voss Fallskjermklubb

Styremedlemmer

Kari Helen Berg, HaGL Fallskjermklubb

Elise Torgrimsen, Kjevik Fallskjermklubb

Per-Olof Wallin, Oslo Fallskjermklubb

Varamedlemmer

Ingela Reppe, Stavanger Fallskjermklubb og
Brede Herheim, Voss Fallskjermklubb

Valgkomité

Mathias Holtz (leder),

Hans Christian Heer Amlie og Kristin Kruse.

Administrasjon

Seksjonens daglige administrasjon ivaretas av NLFs sekretariat hvor Jan Wang er ansatt som fagsjef og avdelingssjef og lønnes over seksjonens budsjett. I tillegg er Knut Asgeir Lien ansatt i 18 % stilling som landslagsansvarlig.

Aktivitet

	2013	2012
Antall hopp totalt	59.331	56.491
Antall skarpe tandem	2.408	2.753

Lisenser

Klasse	Utstedt 2013	Gyldige 31.12.13	Utstedt 2012	Gyldige 31.12.12
Elevbevis line	222	299	221	282
Elevbevis AFF (accelerated free fall)	332	392	282	390
Elevbevis FF (fritt fall)	59	109	81	139
Lisens A	209	425	202	449
Lisens B	133	557	145	569
Lisens C	44	209	53	213
Lisens D	26	244	17	253
FAI sportslisens	157	1.265	206	1.321

Ulykker og hendelser

	2013	2012
Antall rapporterte hendelser	122	146
Antall omkomne	2	2
Antall store skader	2	0
Total antall skader	44	42
AAD fyringer	5	3
AAD redninger	0	1

Ulykker / hendelser

Det var to fatale ulykker. En vingedresshopper omkom under hopping på Geiteryggen 29. mars og en omkom i forbindelse med hopping på Fagerhaug, Oppdal 20. oktober

En hopper kom alvorlig til skade og fikk varig mén, i forbindelse med et skjermflygingskurs på Voss 31. august. En hopper ble alvorlig skadet på Elvenes etter en hjerneblødning.

Sett i lys av at det har vært en markant økning i antallet hopp i forhold til forrige året, ser SU med bekymring på at det har vært en forholdvis stor reduksjon i antallet hendelser som er rapportert (15 %).

Seksjonsstyrets arbeid

Seksjonsstyremøter

Det er avholdt fem seksjonsstyremøter og et ekstraordinært styremøte hvor 60 saker er behandlet. I tillegg er det gjennomført et strategiseminar over to dager.

Seksjonsstyrets sentrale oppgaver

Planlegging og gjennomføring av seksjonsmøtet, arbeid med utvikling av en ny strategiplan tuftet på føringer fra strategiarbeidet i styret NLF, oppfølging av gjeldende langtidsplan samt utviklingen av nytt målsettingsdokument for idrettsatsingen.

Fallskjermseksjonens årsberetning 2013

Norgesmestre

Klasser	Lag	Snitt	Navn
FS 4 åpen	Deland Norgies, Tønsberg FSK	18,5	Pål Kolbenstvedt, Lise Nansen, Torstein Valen, Sissel Finnseth og Dennis Barstad (video)
FS 4 R	KFP, Tønsberg FSK	15,2	Siri Victoria Lund, Markus Bakken, Pål Kolbenstvedt, Linda Aarøe Rasmussen og Johan Bryni (video)
FF R	400 friflygarar, Voss FSK	6,9	Andreas Mosling, Kirsti Narum og Marius Sotberg
FS 8	Norgies 8, Tønsberg FSK	7	Pål Kolbenstvedt, Lise Nansen, Torstein Valen, Nicolai Nansen, Esben Evensen, Sissel Finnseth, Jan Fredrik Karlsen, Ellen Burchart og Dennis Barstad (video)

Grunnet få påmeldte ble klassene FF åpen og CP ikke gjennomført.

Internasjonal representasjon

Delegat til FAIs fallskjermkommissjon (IPC) er Trude Sviggum med Hans Christian Heer Amlie som alternativ delegat. Representant til European Parachute Union (EPU) er Hans Christian Heer Amlie.

Sikkerhets og utdanningskomiteen (SU), har bestått av Knut Lien (leder), Rolf I. Sotberg (materiellsjef), Tone D. Bergan og Espen Høst. SU har gjennomført tre formelle møter og en rekke telefonkonferanser. Det er utarbeidet og innført nye skjermkjøringskurs, et grunnleggende- og et videregående kurs som skal gjennomføres i alle klubber. I tillegg ble det gjennomført flere skjermkjøringskurs for instruktører. Det vil bli gjennomført instruktørkurs hvert år fremover. Det ble utgitt fem serviceordrer og en servicebulletin i 2013. Rolf Inge Sotberg har bedt om avløsning som materiellsjef og han ble erstattet av Eirik Breen 31.12. 2013.

Granskningskommissjon

Seksjonsstyret nedsatte granskningskommissjoner etter ulykken på Geiteryggen 29. mars, benevnt GK 1/2013, og etter ulykken på Fagerhaug flyplass/ Oppdal 20. oktober, benevnt GK 2/2013. Granskningsrapportene var ved årsslutt ikke ferdigstilt.

Konkurransekomiteen har bestått av Trude Sviggum (leder) Marius Sotberg og Kari H. Berg. Ingen klubber søkte om å arrangere NM innen tidsfristen. Oslo Fallskjermklubb tok derfor på seg jobben med arrangementet på Østre Æra. Dessverre var det få deltakere i de fleste grener, muligens grunnet samtidige arrangementer på andre norske hoppfelt. Konkurransekomiteen arbeider med nye regler for FS 4 og FF intermediate som vil bli innført fra NM 2014.

Internasjonale konkurranser

VFS (Vertical Formation Skydiving) laget «Blu Pelican» med Derek Norlund Broughton, Tom Frode Henriksen, Andreas Håland Hemli, Dennis Barstad og Arnstein Ottvad(video) tok sølv i EM og bronse i verdenscupen under "19th FAI World Cup of Formation Skydiving / 12th FAI European Formation Skydiving Championships".

Landslaget i FF «Berserk» med Marius Sotberg, Arne Helge Andersen og Rune Antonsen tok bronse i EM og i verdenscupen under «10th FAI World Cup of Artistic Events / 9th FAI European Artistic Events Championships».

FS4 damelaget «Polaris» med Trude Sviggum, Ellen Buchard, Kristine Willadsen, Sissel Finnseth og Gudrun Rokne (video) tok sølv under “4th Dubai International Parachuting Championship”.

Dommerkomiteen har bestått av Anna Maria Lund og Steinar Lillås. Norske dommere har i 2013 dømt både nasjonalt og internasjonalt. Camtrix ble ikke benyttet under NM i FF og FS, men var tilgjengelig. Lisensen for CP modulen er sakt opp fra 2013.

Riksanlegget er leid ut til Oslo Fallskjemklubb frem til 2015. Rikssenterkomiteen har bestått av Simen Enersen, Per-Olof Wallin, Ramsy Suleiman og fagsjef. Det har ikke vært gjennomført møter i komiteen, men oppfølging av vedlikehold er gjort av Simen Enersen og fagsjef. Landingsområdet er nå opprustet i sin helhet. På grunn av usikkerheten med rikssenterets fremtid er det ikke igangsatt tungt vedlikeholdsarbeid i 2013.

Forsvaret sa opp koordineringsavtalen 12. juni 2013, gjeldende fra 1. januar 2015. I arbeidet med å få utarbeidet en ny avtale, ble det gjennomført et oppstartmøte i Forsvarsstaben 2. april 2013. Intensjonen var å følge dette opp gjennom en rekke møter mellom NLF og Forsvaret i 2013. Forsvaret så seg imidlertid ikke i stand til å stille på nytt møte før 17. desember. Det er fortsatt et ufravikelig krav fra NLF om at hopping på Østre Æra og skyting i regionfeltet kan gjennomføres som parallelle aktiviteter, slik det var i den oppsagte avtalen.

Økonomi

Seksjonens økonomi er god. Inntektene kommer i hovedsak fra medlemskap og overføringer av NIF tilskudd via NLF.

Resultatregnskapet for 2013 viser et overskudd på 564.534 kroner som er et positivt avvik i forhold til budsjett på 864.534 kroner. Det var budsjettert med et underskudd på 300.000

kroner. Utviklingen av nytt rapporteringssystem, ubrukte midler fra idrettssatsingen i klubbene, streng budsjettstyring og noen ekstraintekter utgjør til sammen ca. 500.000 kroner av dette.

Sluttbemerkninger

Det ble i 2013 utført 2.840 flere hopp enn i 2012. Dette til tross en nedgang i tandem på 345 hopp. Været tatt i betraktning, må vi se oss relativt fornøyd med å ha reversert nedgangen som var i 2012 opp igjen på 2011 nivået.

Utstedelse av elevbevis for linehopp har stort sett vært uendret, mens elevbevis for FF har hatt en markant nedgang. På AFF utdanningen har vi hatt en økning på 18% fra 2012. I tillegg ser vi færre B og C-lisens, samtidig som vi ser at flere tar ut D-lisens. Av det kan man se at den selvstendige hopperen utfører flere antall hopp, mens vi har en utfordring med å få folk på B videre til C-lisens. Det er viktig for småklubbene å merke seg trenden i nedgang på elevbevis FF slik at man tidlig i 2014 kan sette fokus på kursinnbydelser og utdanning, for å lette videre klubbdrift. Man ser positivt på økningen i AFF utdanningen og ser det nødvendig med en videreutvikling av standardiseringsdirektivet i form av instruksjonsvideo som dekker hele AFF utdannelsen.

Første prioritet i 2013 har vært å sikre luftrom og anlegg. I forhold til de utfordringene som var i 2012 har man så langt kontroll med situasjonen. Voss er foreløpig sikret for de neste ti årene, og med luftsportsboks for Nimbus ved Rakkestad er fallskjermvirksomheten ved Jarlsberg og Geite ryggen håndterlig for flygelederne. Stavanger og Kjevik har fått et godt miljø sammen på Skydive Valle i Stersdalen. Den største usikkerheten nå er videre eksistens for rikssenterets på Østre Æra. Styret har fremdeles tro på en ny koordineringsavtale med Forsvaret, noe som vil ha stor fokus hos NLF i 2014. NLFs luftromskomite fokuserer på å være i forkant på eventuelle interessekonflikter som måtte oppstå om bruken av luftrom.

Fallskjermseksjonens årsberetning 2013

Undersiden av Beech'en til Jan.
Foto: Marlus Sotberg

Styret har hatt fokus på utvikling av idrettssatsingen innenfor de rammer som er satt i langtidsplanen. Samtidig har det vært viktig å jobbe med hvordan opprettholde det høye nivået vi pr i dag besitter internasjonalt. Dette vil det bli arbeidet videre med i 2014.

Rapporteringssystemet vårt har vært kritisert over flere år, og vi har sett det som viktig å komme i gang med en styrt prosess mot et nytt system. Fase en er nå halvveis og vi er i så måte i rute i forhold til realisering innenfor en tidsramme til 2016.

I 2013 hadde Norge nok en sesong med solide resultater i internasjonale konkurranser. Vi stilte med to lag i EM og WC i Banja Luka. FF laget Berserk kom hjem med bronse i EM og WC, mens det nyetablerte VFS laget Blue Pelican tok med seg sølv i EM og bronse i WC hjem. Året ble avsluttet i Dubai der damelaget Polaris tok en respektabel sølvmedalje i FS4.

Nyrekruttering av konkurranseutøvere er fortsatt en utfordring. I 2013 har seksjonen jobbet videre med breddesatsningen som beskrevet i langtidsplanen og anser aktiviteten det har skapt som en positiv utvikling. Modell for toppidrettssatsning vil være i pipeline i 2014.

I løpet av året hadde vi to tragiske ulykker – en på Geiteryggen og en på Oppdal. Granskningsrapporten for ulykken på Geiteryggen ble ferdig i januar 2014, mens det fremdeles jobbes med den siste. Videre hadde vi to alvorlige ulykker, der den ene var hjerneslag og den andre endte i lammelse.

For kommende år vil vi jobbe med en forutsigbar og god løsning for videre drift av rikssenteret. Det vil også bli satt fokus på mer idrettssatsing som blir presentert for seksjonsmøtet 2015. Dette vil også være et viktig virkemiddel i arbeidet med tilgang på luftrom og anlegg, samt samfunnsaksepten vi er avhengig av å ha blant allmennheten. Utover det sikkerhetsarbeidet SU utfører vil det bli satt fokus på holdningsskapende arbeider både innenfor og utenfor operativ drift.

Ramsy Suleiman (s), leder

Hang- og paragliderseksjonens årsberetning 2013

Seksjonsleder Christer Bonde

Organisasjon

Seksjonsmøtet

Seksjonsmøtet ble avholdt 6. april på Radisson Blu Airport hotel Gardermoen.

Seksjonsmøtets agenda inneholdt vanlige årsmøtesaker som årsberetning, regnskap, langtidsbudsjett og valg. Det var ingen inkomme saker til agendaen.

Seksjonsstyrets sammensetning

Leder

Christer Bonde, Hallingdal Paragliderklubb

Nestleder

Knut Kåstad Nygard, Sørlandets Paragliderklubb

Styremedlemmer

Ane Pedersen, Oslo Paragliderklubb

Ragna Breines, Bergen Hanggliding og Paragliding klubb

Erik Skarbøvik, Ålesund Paragliderklubb

Varamedlem

Ole Johnny Rønneberg; Polarsirkelen Paragliderklubb

Aktivitet

	2013	2012
Paraglider turer	29.079	25.457
Hanggliding turer	1.357	1.290

Diagrammet viser de turer som logges i loggboka (no.flightlog.org) på nettet. Man er ikke pålagt å logge turer unntatt ved paramotor og tandemflyging. Reelt antall turer er derfor antakelig 5-15 % høyere enn tabellen viser.

Valgkomité

Trude Steen (leder), Bjørn Hammer og Arne Kristian Boiesen.

Lisenser

Oversikt i tabellform over utstedte lisenser i løpet av året, sammenlignet med foregående år, samt antallet gyldige lisenser ved årsskiftene.

Klasse	Utstedt 2013	Gyldige 31.12.13	Utstedt 2012	Gyldige 31.12.12
Elevbevis SP 1 (utgår)	1	3	3	3
Elevbevis SP 2	15	24	6	23
Pilotbevis SP 3	7	48	12	49
Pilotbevis SP 4	6	49	4	44
Pilotbevis SP 5	3	116	3	117
Sum SP lisenser	32	240	28	236
Elevbevis PP 2	229	524	270	505
Pilotbevis PP 3	144	609	98	542
Pilotbevis PP 4	40	191	57	179
Pilotbevis PP 5	28	435	41	419
Sum PP lisenser	441	1.759	474	1.645
Speedrider (SPG)	73	194	55	139
Totalt flylisenser	546	2.193	558	2.020
Paramotor (PPG)	28	160	13	147
FAI sportslisenser	39	723	67	730

Kursaktivitet

Liste over nybegynnerkurs de siste to årene

	2013	2012
Antall kurs totalt	80	61
Antall HG kurs	7	5
Antall PG kurs	63	47
Antall SPG (speedrider) kurs	7	5
Elever totalt	464	395
Antall HG elever	17	15
Antall PG elever	395	311
Antall SPG elever	52	69

Hang- og paragliderseksjonens årsberetning 2013

Ulykker / hendelser *)

Hendelsestype	2013	2012
Næruhell PG	41	36
Uhell PG	22	23
Ulykker PG	36	22
Næruhell HG	1	0
Uhell HG	2	3
Ulykker HG	2	3
Næruhell SPG	0	
Uhell SPG	1	
Ulykker SPG	3	1
Fatale ulykker	3 (PG)	1 (PG)

*) Seksjonens definisjoner avviker fra de øvrige seksjonenes definisjoner:

- **Næruhell** er hendelse uten skade på person eller utstyr.
- **Uhell** er hendelse med mindre skade på person eller utstyr.
- **Ulykke** er hendelse med skade på person eller utstyr, eksempelvis forstuing eller brudd. Ulykke med fatal utgang er angitt i egen rubrikk.

PG er paragliding, **HG** er hanggliding og **SPG** er speedriding.

Administrasjon

Seksjonens daglige administrasjon ivaretas av NLFs sekretariat hvor Arne H. Hillestad er ansatt som fag- og avdelingssjef og lønnes over seksjonens budsjett.

Seksjonsstyrets arbeid

Seksjonsstyremøter

Det er avholdt 6 seksjonsstyremøter hvor 73 saker er behandlet.

Seksjonsstyrets sentrale oppgaver

Seksjonens økonomistyring og videre drift av rikssenteret har vært i fokus i 2013.

Internasjonal representasjon

Knut Kåstad Nygard og Øyvind Ellefsen representerte seksjonen på møte i FAI hang- og para-

gliderkommisjon (CIVL) i mars.

Arne H. Hillestad representerte seksjonen på møte i European Hanggliding og Paragliding Union (EHPU) i februar.

NLF, ved seksjonen, arrangerte ESTC (European Safety and Training Committee) møte i Oslo den 1. juni 2013. Tilbakemeldingene fra deltakerne tilsier at arrangementet var vellykket.

Det ble ikke avholdt nordisk møte i 2013.

Aktivitet i utvalg og komiteer

Seksjonen har følgende aktive komiteer:

Sikkerhetskomiteen som er ledet av Runar Hal- ling arbeider aktivt med hendelser og sikkerhet.

Regelverkskomiteen som ledes av Bjørn Hammer arbeider med sikkerhetssystemet, regelverksbrudd og dispensasjoner.

Utdanningskomiteen som ledes av Kjell Christian Krane har stått for alle instruktørkurs og seminarer som blir arrangert.

KKPG med leder Bjørnar Trondsen – konkurransevirkningen innen paragliding.

KKPG Akro med leder Lars Gjelten – konkurranseaktiviteten innen akroflyging med paraglider.

KKHG med leder Johnny Nilssen – konkurransevirkningen innen hanggliding.

Det er oppnevnt konkurransekomiteer for PPG (paramotor) og SPG (speedriding), men disse er ikke aktive ennå.

Konkurranser og resultater

Rolf Dale, Bergen Hang og Paragliderklubb ble norgesmester i paragliding distanse og vant kongepokalen for 2013.

Det ble avholdt NM i paragliding akro i Bygland, men grunnet for få dommere ble ikke mesterskapet godkjent. Rolf Dale ble uoffisiell mester i PG akro.

Grunnet dårlig vær alle dagene under NM ble det ingen konkurranse og dermed ingen norgesmester i hanggliding distanse.

Fri Flukt

Fri Flukt er seksjonens medlemsblad med Dag Harald Hovind som redaktør. Det ble utgitt tre nummer av bladet i 2013.

Økonomi

Seksjonen oppnådde et positivt resultat med 3 512 kroner. Dette fremkommer i hovedsak ved at seksjonen fikk flere medlemmer og noe lavere

administrasjonskostnader. Rikssenteret bidro negativt med et resultat på 138 472 kroner

Årets overskudd går til å betale avdrag på den gjelden seksjonen har til NLF sentralt. Ved utgangen av 2013 en gjeld på 406.296 kroner. Det vesentlige er lån til utbedring av utearealer og romdeling på rikssenteret våren 2011, før flommen kom.

Se for øvrig anmerkninger i resultatoppstillingen.

Sluttbemerkninger

Året 2013 vil bli husket som et år med høy aktivitet i seksjonen.

Medlemsmasse økte med ca. 10 %. Denne veksten skyldes godt rekrutteringsarbeid, den voksende grenen speedriding, samt daglig leders innsats for utdanning av nye paragliderinstruktører i løpet av 2012.

Seksjonen hadde dessverre tre fatale paragliderulykker i 2013, og det registreres en generell økning i skadefrekvensen innen paragliding, mens hanggliding, paramotor og speedriding hadde få hendelser.

Det er investert i nytt utdanningsmateriell i 2013 og styret håper at dette skal bidra positivt til mer kunnskap, som vil gjøre våre sporter enda tryggere fremover.

I året som kommer vil styret fokusere på sikkerhet, rekruttering, økonomistyring, konkurranseaktiviteter og utfordringene rundt driften av rikssenteret.

Styret ser frem til flysesongen 2014.

Christer Bonde (s), leder

Mikroflyseksjonens årsberetning 2013

Foto: Harald Halvorsrud

Seksjonsleder Stein Erik Lundblad

Organisasjon

Seksjonsmøtet

Seksjonsmøtet ble avholdt 6. april på Radisson Blu Airport Hotel Gardermoen.

Seksjonsstyrets sammensetning

Leder

Kåre Halmeid-Østerud, Mikroflyklubben Øst.
(til 29. august)

Nestleder

Stein Erik Lundblad, Jarlsberg Mikroflyklubb
(konstituert leder fra 29. august)

Styremedlemmer

Petter Faye-Lund, Mikroflyklubben Øst

Mariann Flasnes, Snåsa Flyklubb

Philip Evanger, Lista Flyklubb

Vidar Munkelien, Land Flyklubb

På seksjonsmøtet ble Kåre Halmeid-Østerud valgt som leder av seksjonen, og Stein Erik Lundblad som nestleder. Den 29. august trakk Halmeid-Østerud seg fra vervet som leder og Lundblad overtok som konstituert leder.

Petter Faye-Lund ivaretar ledelsen av styret ved Lundblads eventuelle fravær.

Valgkomité

Tormod Veiby (leder), Tor Berg og Roger Holm.

Administrasjon

Tom Bjerke har i 2013 hatt en stillingsandel på ca 80 % som avdelings- og fagsjef. De resterende ca 20 % av hans stilling er i tilknytning til NLF CAMO og NLF sentralt.

Seksjonsstyrets arbeid

Det er avholdt 4 seksjonsstyremøter hvor 41 saker er behandlet.

Lisenser

Klasse	Utstedt 2013	Gyldige 31.12.13	Utstedt 2012	Gyldige 31.12.12
Elevbevis Tre akse	99	279	117	294
Flygebevis Tre akse	68	493	62	469
Instruktører Tre akse	13	107	7	100
Elevbevis Vektskifte	5	8	1	8
Flygebevis Vektskifte	1	57	4	57
Instruktører Vektskifte	0	10	0	11
Elevbevis Gyro	0	4	4	7
Flygebevis Gyro	0	17	1	17
Instruktører Gyro	0	4	1	4
IK-1 Instruktør	4	39	3	40
IK-2 Instruktør	10	45	7	41
IK-3 Instruktør	10	30	6	29
FAI Sportslisenser	11	123	22	124
Besiktingsmann "gyro"	0	3	0	3
Besiktingsmann "tre-akse"	2	22	0	21
Besiktingsmann "vektskifte"	0	11	0	11

Aktivitet

	2013	2012
Antall timer	12.618	12.932
Antall starter	34.848	33.799

For 2013 tilsvarer dette i gjennomsnitt 41 flytimer og 111 starter på hver av de 315 mikroflyene som hadde rapportert inn ved fristens utløp.

Ulykker og hendelser

	2013	2012
Innrapporterte hendelser, alle kategorier	31	24
Alvorlig personskade	0	0
Omkomne	0	0

Rapportene omfatter både små og større hendelser, som i anonymisert form ligger åpent tilgjengelige på seksjonens nettsider.

Mikroflyseksjonens årsberetning 2013

Mikroflyregisteret

NLF fører på vegne av myndighetene register over alle norske mikrofly

	2013	2012
Antall mikrolette luftfartøy med kjennetegn	634	631
Antall mikrolette luftfartøy med flygetillatelse ved årsskiftet	301	283
Antall mikrolette luftfartøy som har hatt flygetillatelse innenfor året	339	329
Import av mikrolette luftfartøy til Norge som er ført inn i registeret	22	26

Sentrale oppgaver i styret

Det har ikke vært noe særlig store oppgaver i styret i år, men det som er gledelig er at vi fortsatt har med oss Roger Holm og Odd-Tore Ohnstad i viktige funksjoner i seksjonen, etter at de trådte av som henholdsvis leder av seksjonen og leder av aktivitetskomiteen på seksjonsmøtet 6. april. Roger har bidratt på flere områder, blant annet på informasjonssiden og Odd-Tore som leder av aktivitetskomiteen.

Internasjonalt arbeid

Tormod Veiby er delegat og Mariann Flasnes alternativ delegat, til FAIs paramotor-, gyroplan- og mikroflykommisjon (CIMA), som er den enheten som styrer og organiserer internasjonale konkurranser, utmerkelser og rekorder innen mikroflyging, og i tillegg til å yte gjensidig hjelp for den globale utvikling av sporten. Det foregår en aktiv kommunikasjons- og konsultasjonsaktivitet på daglig basis med arbeidsgruppene i CIMA via e-post.

Tormod Veiby er også delegat til European Micro-light Federation (EMF) med Roger Holm som alternativ delegat og EMF's webmaster. EMF er sentrale i oppfølging- og høringsprosessene i den europeiske regelverksutviklingen som foregår i EASA. Fri ferdsel av mikrofly og gjensidig aksept av nasjonale regler og praksis er også sentrale arbeidsområder i EMF. Det foregår en intensiv kommunikasjons- og konsultasjonsaktivitet per e-post på daglig basis innen EMF.

Det nordiske samarbeidet med Danmark, Finland og Sverige foregår mest på e-post, og er viktig for å skape praktiske og funksjonelle relasjoner i Norden.

Håndboksredaksjon

Tom Bjerke, Roger Holm og Tor Berg. Siden seksjonen nå er inne i en driftsfase, uten de store behov for endringer, har det ikke kommet noen ny versjon av Mikroflyhåndboken (MFHB). Endringsbehov er lagret, og vil danne grunnlag for neste revisjon (revisjon 6.3).

Flytryggingrådet

Petter Faye-Lund, Bjørn Pedersen, Håvard Mælum og Bjørn Aspestrand (statistikk).

Det har ikke vært noen alvorlige hendelser i 2013. Med alvorlige hendelser menes her hendelser med alvorlig personskade eller død som resultat. Antall innrapporterte hendelser har øket med 29,1 % fra 2012, mens antall mikrofly med flygetillatelse «bare» har hatt en økning med 6,4 %. I realiteten betyr dette en betydelig økning i antall hendelser, noe gir grunnlag for å stille spørsmål om årsaken til dette. Har man blitt flinkere til å rapportere eller har aktiviteten vært høyere? Vanskelig å se på ett enkelt år – her bør man nok heller se på trend over en fem- til tiårs periode.

Ser man på type hendelser i 2013 viser det seg at det er 11 tilfeller av motorhavari/bortfall og 12 tilfeller av manøvrerings/vurderingsfeil fra pilotens side. Disse utgjør tilsammen 23 av de 31 innrapporterte hendelsene i fjor. Dette er etter flytryggingrådet oppfatning noe man bør fokusere på i sikkerhetsmøtene i 2014.

Havarikomiteé

Tor Berg og Håvard Mælum.

Komiteen har ikke hatt noen oppdrag i 2013.

OPS & Opplæringskomité

Tor Berg, Roger Holm og Philip Evanger

Det ble ikke avholdt instruktørkurs våren 2013, dette grunnet høstkurset i 2012.

Oppdateringsseminar for instruktører ble avholdt på Gardermoen 9. og 10. november med 44 instruktører og 14 besiktningsmenn til stede, samt representant fra Luftfartstilsynet.

Første dag ble viet presentasjon og gjennomgang av den nye læreboka "Teknisk oppbygging og vedlikehold av mikrofly". På dag to ble det avholdt ordinært oppdateringsseminar for instruktører.

Gyrokomiteé

Stein Erik Lundblad, Erik Skaarup, Henrik Lund, Øyvind Langtvedt og Martin Schanche

Jevn aktivitet, ingen store saker har vært til behandling i komiteen dette året.

Teknisk Komiteé

Kai Lyche (leder), Jostein Eide og Tormod Veiby.

Teknisk Komiteé har i inneværende år, som tidligere, i hovedsak vært beskjeftiget med dokument- og importgranskning av fabrikknye mikrofly. Dessuten ble det godkjent to nye typer hos produsent. I alt 22 nye fly er tatt inn i mikroflyregisteret, stort sett typer som også tidligere har vært registerført, men noe nytt er det også.

Dekningsgraden med hensyn til besiktningsmenn på landsbasis har gitt grunn til bekymring, men dette ser nå ut til å ha bedret seg. For å få fornyet kompetansebevis som besiktningsmann kreves det deltakelse på seminar. Det er imidlertid fortsatt noen som dropper dette og satser på at beviset likevel fornyes.

Hendelsesrapporter blir fortsatt vurdert for å få klarlagt hvorvidt det er svikt i konstruksjon, materialvalg og/eller -kvalitet, eller sammenstilling som medfører driftsforstyrrelser. Det fremgår imidlertid at det fremdeles i hovedsak er svikt i vedlikehold som fører til hendelser. Flyene blir stadig mere komplekse, hvilket viser seg å være en utfordring for mange. Arbeidet i samarbeid med OPS & opplæringskomiteen med å få frem utvidet pensum i vedlikehold er sluttført, og resultatet ble presentert på siste oppdateringsseminar, som ble avholdt sist november.

Aktivitetskomiteen består av Odd-Tore Ohnstad og Tormod Veiby som internasjonal kontakt. På seksjonsmøte gikk Ohnstad ut av seksjonsstyret og som leder av Aktivitetskomiteen, men etter kort tid var han tilbake i vervet i komiteen.

Odd-Tore Ohnstad arbeider for økt fokus på fysikkerhet i aktivitetene. For dette arbeidet ble han tildelt Luftfartstilsynets sikkerhetstrophé for 2013 under luftfartskonferansen i Bodø i februar. Vi gratulerer!

Finn Hugo Zahl og Odd-Tore Ohnstad deltok på Luftfartstilsynets møte om luftromskrenkelser (Airspace Infringement) på Gardermoen.

Terminlista var omfattende i 2013, men været satte dessverre en stopper for mange treff. Seksjonene deltok aktivt under planleggingen og gjennomføringen av Luftsportsuka på Star-moen, Elverum, med et tett program hele uka. Takket være Jan Roger Johansen, ble det også i år avholdt kurs i flytelefoni trening, og han hadde også mange timer ved radioen i «tårnet».

Mikroflyseksjonens årsberetning 2013

Til høyre

Det norske laget fra EM i mikroflyging avholdt i Kamenica nad Zirochou, Slovakia.

Fra venstre: navigatør Håkon Fosso, supporter Jane Høyland, pilot Per T. Høyland, supporter og far til fergepiloten; Horst Kruber, teamets slovakiske maskot og merkebærer (uten navn), pilot Morten Straume, navigatør Tuva Straume, teamleder Tormod Veiby og supporter Solveig Veiby.

Foto: Claudia Kruber

NM ble avholdt på Norges lengste mikroflystripe, Lista flystasjon, siste helg i juni hvor åtte lag (fly) stilte til start. Norgesmestere ble Petter Strømme og Kurt Norevik, Bergen Aero Klubb, sølv til Morten Straume Bergen, Aero Klubb og Tor Oskar Skiftun, Lista Flyklubb og bronse til Per Høyland, Jæren Mikroflyklubb og Håkon Fosso, Hardanger Mikroflyklubb. Disse har vært på palen før og ønsker mere konkurranse. Stor takk til Lista flyklubb som gjorde en kjempejobb med arrangementet.

Vår årlige mikroflysamling i Fyresdal ble besøkt av vel 30 fly som er ny rekord. Tross dårlig flyvær ble det mange flyshow, stevner, mikroslepeflytreff på Eggemoen, Maarud, Tigertreff på Ørland, Jarlsberg, Veum, Kjevik, Lier, Bømoen, Jæren og Kjeller for å nevne noen få.

Tradisjonen tro fikk man samlet vel 60 mikropiloter til AERO 2013 i Friedrichshafen.

Året sluttet trist da en virkelig kjempe i norsk mikromiljø, Georg Fiske, døde på julaften.

Internasjonal konkurranse

Seksjonen deltok med to mikrofly under EM i Kamenica, Slovakia 9. -17. august, med Tormod Veiby som teamleder.

I klassen WL2 (vektskift 2-seter) stilte pilot Per T. Høyland og navigatør Håkon Fosso med P&M Quik R LN-YVS, og plasserte seg meget sterkt som nummer 6 av 19 deltakere.

I klassen AL2 (3-akse 2-seter) stilte pilot Morten Straume og navigatør Tuva Straume med Ikarus C42 LN-YIG, og plasserte seg som nr.18 av 19 i sin klasse.

12 oppgaver ble fløyet i et meget vellykket og krevende mesterskap i et fantastisk terreng nær grensen til Ukraina.

Informasjonskomiteen

Roger Holm og Stein Erik Lundblad.

Seksjonens nye nettsider, i likhet med resten av NLF's seksjoners, har blitt meget bra etter en lengre periode med å overføre en del av innholdet fra den foregående webbløsningen. Seksjonen kommuniserer utad til klubbene via denne nettsiden, men viktige meldinger som gjelder alle medlemmer kommer som før på forsiden.

Informasjon og noen sikkerhetstanker til klubber og medlemmene blir publisert i mikroflyspalten i Flynytt, som også kommer med artikler eller informasjon om nye produkter og tjenester.

Facebook-siden har blitt meget flittig benyttet av aktive medlemmene til treffinvitasjoner i hovedsesongen, men bringer også til løst og fast som flykjøp, turer eller spennende motorprosjekter.

Økonomi

Driftsregnskapet for 2013 viser et overskudd på 229 617 kroner, mot et budsjettert overskudd på 27 000 kroner. Det vises for øvrig til regnskapsoppstillingen for detaljer.

Sluttbemerkninger

Vi er i en driftssituasjon hvor vi er i god dialog med sentrale myndigheter.

Den gode interne harmonien og dialogen mellom seksjonens komiteer, styret og fagsjefen, må fremheves. Styret verdsetter stort den entusiasme og engasjement som legges for dagen. Takk til dere alle, og også en stor takk til alle de som driver «mikrofly Norge» i klubbene, uten dere hadde det ikke vært noe.

Stein Erik Lundblad (s), *konstituert leder*

Modellflyseksjonens årsberetning 2013

Remi Willassens store ASG-29 i skala 1:2 under et seilflytreff på Nome.

Foto: Jo Erlend Thunberg

Seksjonsleder Asle Sudbø

Organisasjon

Seksjonsmøtet

Seksjonsmøtet ble avholdt 6. april på Radisson Airport Hotel Gardermoen. Hovedsak var å fastsette langtidsbudsjett og langtidsplan for seksjonen. Langtidsplanen er laget etter mal fra NLF og skal følge NLFs sentrale langtidsplan. Seksjonens langtidsplan skal angi de viktigste sakene styret skal jobbe med i tingperioden. Styret ble gjenvalgt, med unntak av Tom Erik Sørensen som stilte sin plass til disposisjon etter en formidabel innsats gjennom mange år. For sitt arbeid for seksjonen, modellflysporten og sin innsats i FAI ble Sørensen tildelt NAKs sølvmedalje med diplom. Pål Stavn fra Bærum FMK ble hedret med NAKs gullnål, og Cirrus-medlemmene Thorbjørn Jespersen og Martin Krafft ble tildelt hvert sitt seksjonshederstegn med diplom.

Seksjonsstyrets sammensetning

Leder

Asle Sudbø, Trondheim Modellflyklubb

Nestleder

Haagen Valanes, Tromsø Modellflyklubb

Styremedlemmer

Rune Pavestad, Aurskog Høland Modellflyklubb
Anders Holt Jacobsen, Bærum Modellflyklubb
Magnus Nordstrand, Gjøvik og omegn Modellflyklubb, Svein Rudshagen, Moss Modellflyklubb
Ben Erik Ness, Bergen Modellflyklubb

Varamedlemmer

Arild Johansen, Oslo Modellhelikopterklubb og
Niels Hermansen, Asker Modellklubb (ny)

Valgkomité

Audun Thinn (leder), Per Strømmen,
og Wenche Mæhlumsveen

Lisenser

Klasse	Total	Nye 2013
Flygebevis A	734	328
Flygebevis B-30 kg	25	25
Flygebevis B-Turbin	87	87
Display	117	53
Instruktør 1*	242	27
Instruktør 2	48	48
FAI Sportslisens	508	32

* Instruktør klasse 1 utstedt før 1. mai 2013 gjelder som Instruktør 2.

Andreas Olaussen, Haugaland Modellflyklubb er seksjonens representant i forbundets Ungdomsutvalg. I 2013 ble Martin Larsen fra Drammen MFK valgt som vararepresentant av seksjonsstyret.

Administrasjonen

Seksjonens daglige administrasjon ivaretas av NLFs sekretariat hvor Jon Gunnar Wold er ansatt som fagsjef og avdelingsleder og lønnes over seksjonens budsjett.

Seksjonsstyrets arbeid**Seksjonsstyremøter**

Det er avholdt fem seksjonsstyremøter hvor 33 saker er behandlet.

Seksjonsstyret har hatt hovedfokus på innføringen av modellflyhåndboka (MFH) som sikkerhetssystem fra 1. mai 2013. Gjennomføringen har gått i henhold til planen, og styret, fagsjef og SU har i flere omganger fått konstruktive og erfaringsbaserte tilbakemeldinger fra klubbene som har vært behandlet og som vil resultere i første revisjon av MFH i 2014.

Det er satt i gang et omfattende kartleggingsarbeid av modellflyplasser i Norge. Dette for å

holde oversikt over tilgang/avgang på flyplasser. Det er velkjent at rekruttering/aktivitet er sterkt forbundet med antall flyplasser.

Styret har hatt fokus på forsiktig pengebruk gjennom hele året og har holdt korte og effektive styremøter.

Andre saker som har hatt fokus er tettere samarbeid med ungdomsutvalget, rekruttering / breddeidrett i klubbene, og fokus på å øke ungdomsdeltakelse på konkurranser innenfor vedtatte budsjettammer.

Internasjonal representasjon

Seksjonene er representert i FAIs modellflykommisjon (CIAM) med Narve L. Jensen som delegat og Tom Erik Sørensen som alternativ delegat.

Vi har følgende posisjoner i FAI/CIAMs subkomitees (SC):

F3A SC	Ola Fremming, medlem
RC Soaring SC	Jo Grini, medlem
F3C SC	Dag Eckhoff, komitéleder
Scale SC	Narve I. Jensen, komitéleder
Electric Flight SC	Pål Stavn, medlem

Modellflyseksjonens årsberetning 2013

Følgende personer er internasjonalt godkjente dommere i FAI/CIAM:

F3A og F5A	Tom Erik Sørensen og Pål Kvaløy
F3C	Dag Eckhoff
F4	Narve L. Jensen, Jan Even Liahagen, Sverre Moen og Lars Siggerud
F6A/B	Dag Eckhoff

Tom Erik Sørensen er en ettertraktet dommer i F3A, og har vært dommer på VM i F3A.

Følgende personer fungerer som tekniske eksperter i FAI/CIAM:

F1	Tor Bortne og Ingolf Steffensen
F3A	Ola Fremming og Tom Erik Sørensen
F3B/F/J	Espen Torp og Jo Grini
F3C	Dag Eckhoff
F4	Narve L. Jensen og Jan Even Liahagen
F5	Pål Stavv

Aktivitet i utvalg og komiteer

Sikkerhetsutvalget

Leder	Jon Gunnar Wold.
Medlemmer	Magnus Nordstrand og Magne Hegstad

Sikkerhetsutvalget har behandlet innspill til Modellflyhåndboka og laget forslag til revisjon 1.1. i tillegg til løpende vurderinger av rapporterte hendelser. Hendelsesrapporteringen er særdeles verdifull i SUs arbeid.

Rekrutteringsutvalget

Grunnet ønske om å fokusere mer på rekruttering nedsatte Seksjonsstyret i 2013 en komité bestående av Jon Gunnar Wold, Niels Hermansen og Rune Pavestad. Utvalget har skrevet artikler i medlemsbladet og deltatt på ulike arrangement, og jobbet kontinuerlig med å tilrettelegge for rekruttering i klubbene.

Gruppeledere (konkurranssutvalg)

Seksjonens konkurranssutvalg består av gruppeledere som representerer de ulike konkurranseklassene. Disse fungerer som bindeledd mellom utøverne og styret/fagsjef, og er ansvarlige for å arrangere NM, uttaksstevner, forestå landslagsuttak og påmeldinger til EM, VM og nordiske mesterskap.

I 2013 besto konkurranssutvalget av følgende gruppeledere

F3J/F3K	Jo Grini
F3F	Olav Kallhovd (Ny 2013)
F4C	Ole Torp
F1A/B/H	Atle Klungrehaug
F3A/F3P	Espen Kvien
F3C/F3N	Jan Thore Lygren
F2B	Clamer Meltzer
IMAC	Ketil Aagesen

Aktivitet

Instruktørkurs

Instruktørkurs ble avholdt på Starmoen i forbindelse med Luftsportsuka, og ett kurs ble avholdt i Harstad/Narvik.

Luftsportsuka. Under NLFs fellesarrangement Luftsportsuka på Starmoen ved Elverum ble det avholdt stormodelltreff for modeller over 30 kg

Modellflyskole. Gjøvik og omegn modellflyklubb og Elverum flyklubb avholdt en modellflyskole for barn og unge på Starmoen.

Nordisk mesterskap F3A. Vingtor RC Club arrangerte Nordisk Mesterskap i kunstflyklassen F3A på Glåmdal RC klubbs anlegg på Maarud i juni.

Nordisk møte. Haagen Valanes og Asle Sudbø representerte seksjonen under det nordiske møtet som ble avholdt i Sverige.

NM Modellflyging

Følgende Norgesmesterskap ble arrangert, og vunnet av:

F1A	friflukt	Atle Klungrehaug, Skedsmo modellflyklubb
F1B	friflukt	Tor Bortne, Ørnen modellflyklubb
F2B	linekontroll	Clamer Meltzer, Trondheim modellflyklubb
F3A	R/C motor	Ola Fremming, Tønsberg modellflyklubb
F3C	helikopter	Jon Roger Thomassen, Forus RC klubb
F3F	R/C seil	Olav Kallhovd, Bergen modellflyklubb
F3J	R/C seil	Jo Grini, Valdres flyklubb
F3J	R/C seil lag	Modellflyklubben Vingen
F3J	R/C seil junior	Fredrik Grini, Valdres flyklubb
F4C	Skala	Per Iversen, Bærum modellflyklubb
F3K	R/C Kasteglider	Lars Petter Eriksen, Gullknapp modellflyklubb

Det ble ikke avholdt NM i klassen F3B R/C seil eller F1H.

Norsk klassemesterskapvinnere

F3A	Nordic	Hans Magnus Brandvold, Forus RC klubb
F3A	Sport07	Erik Løvli, Kongsberg modellflyklubb
IMAC	BASIC	Pål Risvang, Vingtor RC Club
IMAC	Sportsman	Rune Haugen, Asker modellflyklubb
IMAC	Intermediate	Henrik Riseng, Vingtor RC Club
IMAC	Advanced	Jon Sudbø, Vest-Telen modellflyklubb
IMAC	Freestyle	Rune Haugen, Asker modellflyklubb
F3C	Sport Helikopter	Ola Apalset, Forus RC klubb
F3N	Helikopter	Martin Larsen, Drammen modellflyklubb
F4H	Skala	Kenneth Lunde, Agder modellflyklubb
P30	Strikkmodell	Ole Torgersen, Ørnen modellflyklubb

Modellflyseksjonens årsberetning 2013

Gode internasjonale plasseringer i FAI-mesterskap

Espen Torp	2. plass EM F3F
Rune Haugen	3. plass nordisk IMAC Sportsman
Asle Sudbø	3. plass nordisk IMAC Intermediate
Fredrik Grini	Nordisk mester F3J junior
Jo Grini	Nordisk mester F3J senior
Norges 1. lag	Gull F3J nordisk
Norges 2. lag	Sølv F3J nordisk
Clamer Meltzer	Vant som norsk pilot det svenske mesterskapet i F2B linekontroll
Dag E. Larsen	9. plass VM F1B
Norges lag	10. plass VM F1B
Einar Hagerup	5. plass F4H Nordisk
Per Iversen	Sølv F4C nordisk
Vegar Nereng	2. plass F1B World Cup-stevne

Ulykker / hendelser

Seksjonen har kun behandlet én forsikringssak i 2013, en multirotormodell som kom ut av kontroll og laget overfladiske skader på en parkert bil. Det er ikke rapportert om ulykker med personskader.

Det er grunn til å tro at det fortsatt er en underreportering av hendelser. Rapportering av hendelser er svært viktige for å lære av disse hendelsene, altså et «Lessons learned»-system. Et enkelt-å-bruke online rapporterings-system er etablert på seksjonens hjemmesider.

To fatale ulykker i henholdsvis Sveits og USA, hvor helikopterpiloter døde som følge av å ha blitt truffet av sine egne modeller skapte stor oppmerksomhet i media. For at dette ikke skal skje med norske piloter hadde seksjonen betydelig fokus på dette, og sikkerhetsutvalget (SU) utstedte en sikkerhetsbulletin med råd om sikker flyging med helikopter i Norge.

Økonomi

En forsiktig og gradvis økning av seksjonskontingenten har gjort det mulig å ha en heltidsansatt fagsjef på plass i NLF. Den planlagte kontingentøkningen del tre (siste del) ble vedtatt av seksjonsmøtet, med en liten inflasjonsjustering i tillegg. Kontingentøkningen del to som ble vedtatt på seksjonsmøtet i 2011 muliggjorde at seksjonen oppnådde økonomisk balanse i 2013, til tross for lavere rammetilskudd fra NIF og et budsjettert underskudd på kr 45 000. Dette er en direkte følge av forsiktig og rasjonell pengebruk og fortsatt god tilgang på annonser i medlemsbladet.

Seksjonen fikk tilført økt ungdomstilskudd sammenlignet med 2012, og har økt fokus på å kanalisere disse midlene direkte til arrangement med ungdomsprofil, rekrutteringstiltak som modellflyskole, kurs, samt stipend til enkeltutøvere og lignende tiltak. Stipendet «Veien til landslaget» ble innført i 2012 med fokus på å rekruttere ungdom til konkurransevirkosomhet, og videreført i 2013 med godt resultat.

Seksjonen har i løpet av 2013 etablert en god og ryddig økonomirapportering overfor styret, og legger opp til en fortsatt sunn og rasjonell drift av seksjonen.

Sluttbemerkninger

Seksjonsstyret har fulgt opp langtidsplanen 2013-2015, som seksjonsmøtet 2013 vedtok. Det har vært arbeidet etter en handlingsplan for 2013 som har tatt for seg konkrete punkter i langtidsplanen. Fokus har vært på revisjon av førsteutkastet til Modellflyhåndboka, arbeidet med å få på plass stormodell-registeret og registrering av uønskede hendelser (rapporteringsystem) på nett, arbeidet med konkurransetøtteordningen der gruppelederne har blitt involvert, utarbeidelse av veileder for støymåling, og utarbeidelse av opplæringsplan for Instruktør 1, for å nevne noen hovedpunkter.

Det har kommet mange gode innspill til forbedringer av førsteutkastet til Modellflyhåndboka, som SU har behandlet i samarbeid med styret. I tillegg har det kommet konstruktive innspill til hvordan konkurransetøtteordningen kan forbedres. Styret vil arbeide videre med disse sakene frem til seksjonsmøtet 2015.

De fleste har vel merket at vårt medlemsblad MI har fått et betydelig kvalitetsløft de siste par årene. Det er nå ikke langt unna at dette

bladet har et salgspotensial for lesere langt utover vår egen medlemsmasse. Stor takk til de medlemmene som sender inn gode og informative artikler, og ikke minst til en redaktør som gjør en fantastisk innsats!

Økonomien til seksjonen er bedre enn det man forventet ved inngangen til 2013. Det var budsjettert med et underskudd på kr 45 000 som skulle bygges ned til et budsjett i balanse i 2014. Resultatet for 2013 ble imidlertid nesten kr 50 000 bedre enn forventet, slik at vi allerede er der vi håpet vi skulle være ved utgangen av tingperioden 2013-2015. Seksjonen og NLF vil fortsette å ha stor fokus på kostnadskontroll i årene som kommer.

Det er ute i klubbene luftsportsaktivitetene foregår. Som det fremgår av det som står over, står seksjonens medlemmer for en ikke uvesentlig del av den samlede konkurranseaktiviteten i NLF, og vi hevder oss godt internasjonalt. Imidlertid er de aller fleste av seksjonens medlemmer ikke konkurranseflygere, men betrakter aktiviteten som sin hobby, og ikke idrett. Disse medlemmene utgjør hovedstammen av våre medlemmer, og må ikke glemmes oppe i all viraken som blir konkurranseflygerne til del. Det er derfor svært gledelig at seksjonens medlemmer vel er blant dem som er flinke i NLF til å fremme forslag til hederstegn for våre «hverdagsslitere» som holder klubbaktivitetene i gang.

Aktivitetsåret 2013 har vært et svært godt år for seksjonen. Vi håper 2014 blir like bra, og at vi forskånes for alvorlige uhell.

Asle Sudbø (s), leder

Modeller står klare for oppvisning under åpningsseremonien under Luftsportsuka 2013.

Foto: Jon Gunnar Wold

Motorflyseksjonens årsberetning 2013

Skiflyplass en høstdag med både fly og helikopteraktivitet.
Foto: NLF

Organisasjon

Seksjonsmøtet

Seksjonsmøtet ble avholdt 6. april på Radisson Blue Airport Hotel Gardermoen.

Seksjonsstyrets sammensetning

Leder

Stig Hoftaniska, Rygge Flyklubb

Nestleder

Bjørn Skogøy, Bodø Flyklubb

Styremedlemmer

Linda-Christine Lilleng, Nedre Romerike Flyklubb,

Lars Øyno, Hallingdal Flyklubb, Eirik Bruset,

Værnes Flyklubb, Ingelise Arntsen, Bergen Aero Klubb, Santiago Amengual, Rakkestad Flyklubb

Valgkomité

Ola Lilloe-Olsen (leder), Michelle Aitken og Yngve Olsen.

Seksjonenes representant til NLFs ungdomsutvalg: Sindre Holberg.

Seksjonsleder Stig Hoftaniska

Administrasjon

George Lundberg er ansatt i stillingen som avdelingsjef og fagsjef og lønnes over seksjonens budsjett.

Aktivitet (fly og timer)

Rapportene er ikke mulig å sette opp, da det mangler rapport fra en rekke klubber. Mange klubber bruker ikke Melwin lenger.

Sertifikater

Luftfartstilsynet utsteder, fornyer og fører register over sertifikater for motorflygere. Seksjonen er derfor avhengig av de opplysninger man får fra Luftfartstilsynet. Det er stilt spørsmål til Luftfartstilsynet om tallene for 2012 er korrekte.

Klasse	Utstedt 2013	Gyldige 31.12.13	Utstedt 2012	Gyldige 31.12.12
PPL A (JAR-FCL)	85	1.898	69	1.556
PPL A (nasjonalt)		0	-	227
Sum *)	85	1.898	69	1.783

*) Mange som bytter fra JAR sertifikat til Part sertifikat har muligens begge disse gyldige i tilsynets fagsystem. Summen gir derfor sannsynligvis ikke et riktig bilde av antallet.

Lisenser

Klasse	Utstedt 2013	Gyldige 31.12.13	Utstedt 2012	Gyldige 31.12.12
FAI sportslisenser	12	41	4	25

Ulykker og hendelser

Rapportering av ulykker og hendelser med motorfly skjer til Luftfartstilsynet, som fører statistikk. Tallene er hentet fra tilsynets analyseavdeling(*)).

År	2013	2012
Ulykker	5	5
Alvorlige hendelser	0	1
Hendelser	137	152

Dersom private motorfly registrert i utlandet inkluderes ser oversikten slik ut:

År	2013	2012
Ulykker	5	6
Alvorlige hendelser	0	1
Hendelser	151	182

Statistikken omfatter alle klubb- og privatfly, ikke bare fly i klubbregi.

Motorflyseksjonens årsberetning 2013

Seksjonsstyrets arbeid

Seksjonsstyremøter

Det er avholdt 9 seksjonsstyremøter hvor 99 saker er behandlet.

Seksjonsstyrets sentrale oppgaver

Styret har i tillegg til planlegging og gjennomføring av seksjonsmøtet arbeidet med rammebetingelser for flyging i klubb, herunder tilgang til flyplasser, nytt regelverk, ungdomssatsing og rekruttering.

En ny samarbeidsavtale med Luftfartsskolen (LFS) ble inngått i 2013. Etter salget av denne sitter NLF i dag igjen med kun 20 % av aksjepostene i dagens LFS. Seksjonsstyret opplever ikke å ha blitt involvert i avgjørelsen eller avtaleverket. Av den grunn har styret gitt uttrykk for at man ikke ønsker å bli holdt ansvarlig for å ha godkjent en slik prosess.

Det ble fattet et vedtak om at styret ikke ønsker å gå videre med prosjektet om bruk av avvikssystemet Opscom. IRS, (Integrert RapporteringsSystem) i MyWebLog dekker behovet og brukes av mange klubber allerede.

Det ble innvilget tre lån i hangarfondet i 2013.

Prosjektet «Stick and Rudder» ble gjennomført våren/sommeren 2013 med sterk involvering av seksjonen.

Internasjonal representasjon

Kurt Norevik er delegat til FAIs motorflykomité (GAC). Thore Thoresen er delegat til FAIs akrokomé (CIVA). Bjørn Skogøy er seksjonens representant i European Powered Flying Union (EPFU).

Sikkerhets- og utdanningskomiteen

Sikkerhets- og utdanningskomiteen (S/U) har bestått av: Ola Lilloe-Olsen (leder), Ivar Dyrdal (nestleder), Eirik Walle, Bjørn Skogøy og Ivar H. Henriksen.

Sikkerhets- og Utdanningskomiteen arbeider etter de hovedmål som er satt opp i NLFs strategiplan. Det vises her til NLFs sentrale beretning, avsnittet om regelverk, hvor arbeidet med EASAs nye regelverk for sertifikater (LAPL) og for utdanning (FTO) er fylldig omtalt.

Komiteen har i tillegg hatt fokus på å nå ut til klubbene og de operative flygerne på en direkte måte med aktuelle saker og innspill. Medlemmene har mottatt en S/U-bulleteng i 2013.

Skolesjefseminaret ble utvidet til et fagseminar for klubbens tekniske ledere, flytryggingsledere og operative ledere, i tillegg til skolesjefer. Fagseminaret ble avholdt på Rica Hotel Gardermoen 9.–10. november. Mer enn 90 deltakere fra 25 klubber kunne boltre seg i 27 forskjellige emner på de to dagene seminaret varte. Styret gleder seg over at oppslutningen om det nye seminaret var veldig positivt.

S/U komiteen har avgitt høringssvar til havarikommisjonen i GA-relaterte ulykker og hendelser. Høringssvarene er i flere tilfeller gjen-gitt i sin helhet i rapportene.

Akrokomiteen

Akrokomiteen har bestått av Ivar Dyrdal (leder), Knut Lande, Bjørnar Vollstad, Thore Thoresen og Bjørn Strøm.

2013 var et svært aktivt år med hele fire treningssamlinger på Starmoen, Trysil, Klanten og Kjeller. Dette resulterte i rekorddeltagelse i NM med hele 23 deltagere. Med fortsatt god rekruttering i de lavere klasser, nå også fra Rygge og Bergen, avanserer flere piloter oppover i klassene, og gir grunnlag for videre vekst i 2014.

For å ivareta verdifulle erfaringer fra flystevnesesongen 2012 arrangerte komiteen, sammen med Luftfartstilsynet, oppvisningsseminar på Kjeller i februar.

Implementering av de nye EASA forskriftene med blant annet akroutsjekk som en «rating» må avklares i tiden fremover, dette sammen med revisjoner av akro skoleprogrammet som del av søknadsprosessen for ATO.

Grunnutdanning til akroflyging med teorikurs og praktisk flyging har vært gjennomført ved Nedre Romerike Flyklubb og Gjøvik og Toten Flyklubb. Sola Flystasjon Flyklubb, Rygge Flyklubb, Bergen Aero Klubb og Bodø Flyklubb har gjennomført praktisk utdanning i akroflyging, men ikke teorikurs i løpet av året. Disse klubbene har i 2013-sesongen basert seg på at elever følger teorikurs på Kjeller eller Reinsvoll.

Konkurransekomiteen

Konkurransekomiteen for presisjonsflyging og rallyflyging har bestått av: Bror-Eric Hjulstad (leder), Kurt Norevik og Petter Strømme.

Komiteen har avholdt Nordisk mesterskap og NM på Starmoen 6. juli. Komiteen har videreført sitt arbeid innen utviklingsorientert ungdomsidrett.

Det har blitt avholdt kurs i konkurranseflyging i Sola flyklubb, Bergen Aero klubb og under Luftsportsuka. Dessverre ble QBE Air Rally avlyst grunnet dårlig vær.

Ski og sjøflykomiteen

Ski og Sjøflykomiteen har bestått av: Mikael Aksdal, Stein Erik Lundblad, Kåre Weeg, og John Bjørn Fossdal. Komiteen har som formål å arbeide for å få flere interessert i sjøflyging, skape kontakt med andre organisasjoner med tilsvarende interesse internasjonalt, være sjøflygingens talerør overfor myndigheter og publikum, og skape kontakt mellom sjøflygere.

Motorflyseksjonen inviterte formelt mikroflyseksjonen til å samarbeide om ski- og sjøflykomiteen, og en avtale om kostnadsdeling for komiteens utgifter er inngått.

Komiteen har videreført arbeidet med følgende saker: Kontakt mot havarikommisjonen, internasjonalt arbeid, registrering av landingsplasser, lov om motorferdsel i utmark og mal for enkeltstående landingstillatelser.

Helikopterkomite

Arbeidet med å knytte helikoptermiljøet til seksjonen har ikke hatt vesentlig fremdrift i 2013. Planene om organisering av helikopterflygere under NLF-paraplyen har ved årets utløp blitt revitalisert.

Klubbutvikling

Seksjonen har deltatt i prosjektet "Stick and Rudder", samt at NLFs aktivitetskonsulent, Tom Brien har besøkt flere klubber med formål å bidra til klubbutvikling.

Flyteknisk

Seksjonen viser til forbundets rapport om CAMO.

Flyplasser, luftrom og anlegg

Arbeidet med å tilrettelegge for best mulig utøvelse av våre aktiviteter, ivaretas gjennom de sentrale satsningsområdene. Det vises her til NLFs sentrale beretning, avsnittene om luftrom og anlegg.

Seksjonen har særlig fokus på arbeidet med muligheten for bruk av Avinors flyplasser utenom åpningstid og flyplassløsninger for Oslo-området.

Avinor utga oppdaterte flykart også i 2013.

Konkurranser

Akro: Thore Thoresen, Aerobatic Club of Norway ble norgesmester og vant kongepokalen for 2013.

Under nordisk mesterskap i Skive, Danmark var det med seks norske deltagere, men dessverre deltok ikke våre beste flygere, og det ble ingen topplasseringer.

Motorflyseksjonens årsberetning 2013

En vakker vinterkveld innover Oslofjorden
Foto: NLF

Presisjon og rally: Kurt Norevik, Bergen Aero Klubb ble norgesmester under NM i presisjonsflyging på Starmoen 6. juli. Det ble samtidig arrangert nordisk mesterskap hvor Norevik ble beste nordmann med en fin tredjeplass.

I VM i presisjonsflyging i Bautzen, Tyskland hadde vi med to deltagere, hvorav en debutant (ungdom). Mesteparten av kostnadene for den unge deltageren ble dekket av de tildelte midlene til utviklingsorientert ungdomsidrett.

Ett norsk lag stilte i EM i Rallyflyging arrangert i Slovakia hvor de kom på 10. plass totalt.

Norge deltok med ett lag i "Rund um Berlin" og vant landingskonkurranse, men kom på andreplass totalt.

Informasjonsarbeid

Sentralt i seksjonens informasjonsarbeid står NLFs nye nettside. Her publiseres medlemsinformasjon og relevante operative nyheter for utøverne. Journalistiske flynyheter publiseres derimot av Flynytt. Seksjonens nettside ligger an til om lag 30.000 besøk pr år.

Flynytt

Flynytt utgis av Motorflyseksjonen og går til alle medlemmer i motorfly- og mikroflyklubbene, med unntak av barne- og støttemedlemmer.

Bladet er helt avhengig av alle de frivillige skribentene og fotografene, men en del av reportasjene utføres av profesjonelle skribenter.

Bladet kom ut med seks papirutgaver i 2013. Hvert nummer ble trykket i et gjennomsnitt på 6.500 eksemplarer. Dette er 91 eksemplarer færre en forrige periode. Det lavere opplaget skyldes primært at utdeling til flyshow ikke lenger medregnes i de godkjente opplagstallene.

Løssalget har hatt en svak økning til 872 eksemplarer av hver sammenlignet med et gjennomsnitt på 832 eksemplarer i forrige periode. Tall fra siste halvår 2013 viser imidlertid et noe fallende salg på linje med løssalg av papirpublikasjoner generelt, noe som gjenspeiler seg i løssalgssinntekter som ligger 40 000 kroner under budsjett.

Flynyttets nettutgave (flynytt.no/flynytt.net) viser fortsatt økende trafikk. Antall besøk i 2013 økte

med 11 prosent sammenliknet med året før. Dette innebærer at nettutgaven når ut til vesentlig flere lesere enn papirutgaven.

Bladet styres mot et nullresultat, og i 2013 viser regnskapet et underskudd på 93 294 kroner, som primært skyldes at det har vært innkjøpt vesentlig flere tjenester i 2013 enn året før. Dette for å frigi noe av redaktørens tid til oppdrag for NLF. Underskuddet inndeckes ved å benytte omlag en tredel av fjorårets overskudd.

NAKs Flytjeneste

Odd Stormorken er leder av flytjenesten med Ole Jørgen Kjellmark som fagleder for søk- og redningstjenesten (SAR). Vervet som fagleder for skogbrannvakttjenesten har vært ubesatt. Karl Andreas Olsson er web-ansvarlig.

Søk- og redningstjenesten

Antall oppdrag innen SAR-tjenesten svinger fra år til år, og endte dette året på kun åtte utkallinger fra hovedredningssentralene og politiet. Det ble fløyet til sammen 22 timer. Med andre ord et lite aktivt år på oppdragssiden. Det arbeides fortsatt jevnt og trutt ut mot potensielle brukere, inkludert andre frivillige organisasjoner for å gjøre tjenestene våre kjent.

I 2013 er det 13 SAR-korps av 16 som har rapportert aktivitet i form av oppdrag eller øvelser. I og med at vi valgte å bruke midlene, som ellers ville gått til fagmøtet, til øvelser, og dette i kombinasjon med positive værguder, ble det til sammen gjennomført 243 øvelsestimer i løpet av året, noe som er det høyeste antall timer noen gang. Året ble dermed et meget bra øvelses år hvor mange piloter fikk muligheten til å oppdatere sine kunnskaper og ferdigheter.

Fra Justisdepartementet mottok NLF til drift, øvelser og utstyr for redningstjenesten et tilskudd på 630 000 kroner.

Som vanlig er det utført en del oppdrag relatert til naturoppsyn, reintelling og lignende. Den totale aktiviteten, skogbrannvakt unntatt, vises i tabellen nedenfor.

Skogbrannvakt

De 17 klubbene som deltar i skogbrannovervåkingen, har fløyet totalt 575 timer fordelt på 291 turer i 2013, et tall som gjør at aktiviteten har vært omtrent «midt på treet» om man ser på de siste ti årene. Sesongen var i hovedsak våt bortsett fra en periode i juli og tidlig august. Noen steder var det også litt tørt tidlig i mai.

Skogbrannvakt

	2013	2012
Antall timer fløyet	575	275

Lofoten sett fra lufta.
Utsikten kan ikke beskrives, men må oppleves.
Foto: NLF

Motorflyseksjonens årsberetning 2013

Søk- og redningstjeneste

	2013	2012
Antall oppdrag	8	36
Flytimer ved oppdrag	22	83
Flytimer ved øvelser	243	161
Flytimer andre oppdrag	125	121

Det finnes ingen avtale og dermed ikke flyging i Rogaland. Gledelig er det at avtalen for flyging i Akershus er på plass igjen. Avtalene for Telemark og Agder for 2014 ble sagt opp på slutten av 2013.

Alle avtaler og økonomisk oppgjør foregår direkte mellom flykorpset og lokal oppdragsgiver.

Økonomi

Seksjonens økonomi er basert på inntekter fra medlemskontingenter, gebyrer for systemer og håndbøker for klubbene, rettigheter til undervisningsmaterieell benyttet av Luftfartsskolen og andel av spillemidler fra NIF.

Resultatregnskapet for 2013 viser at seksjonen samlet kom ut med et underskudd på 89.401 kroner. Av dette utgjør Flynytt et negativt resultat på 93 294 kroner og NAKs flytjeneste et positivt resultat på 12 470 kroner.

Det ble innvilget ett nytt lån i hangarfondet. Renter for utlåne er tilført fondet med 9.527 kroner slik at fondets kapital ved årsskiftet er på 445 420 kroner, hvorav 182 920 kroner er tilgjengelig for utlån.

Etter at rentene er tilført fondet og flytjenestens overskudd er tilført flytjenestens post i balansen, blir seksjonens post i balansen belastet med 111 398 kroner.

Sluttbemerkninger

Styret fikk ny leder og flere nye medlemmer, mens

flere av de sentrale tidligere styremedlemmene fortsatte, slik at kontinuiteten ikke kan sies å ha vært skadelidende. Som foreløpig det eneste av seksjonsstyrene i NLF har seksjonen valgt å inkludere en ungdom som en fast representant til styret – foreløpig uten stemmerett.

Flyplassgruppa, som jobber med tilgangen til flyplasser for GA-virksomhet på Østlandet, fortsetter sitt arbeid med uforminset styrke. Selv om avtalen med bruk av Kjeller er blitt forlenget går dette arbeidet ufortrødent videre. Det arbeides med et område i Aurskog / Høland hvor de lokale myndigheter er positive til initiativet, og det arbeides med å gjøre Rygge mer tilgjengelig. Det er videre en positiv dialog med Eggemoen hvor det etableres servicefasiliteter – også for klubbfly.

CAMO ordningen går over i en ny fase og innen utgangen av 2014 vil en ha et klarere blikk over hvor mye NLF som organisasjon skal ha å gjøre med fremtidens CAMO. Nye EASA regler åpner for å gjøre tingene annerledes og billigere enn tidligere.

Seksjonen var involvert i gjennomføringen av Stick and Rudder som en nasjonal kampanje med fokus på flysikkerhet i klubbene. Kampanjen ble gjennomført med flere innleide fly i de nye klassene LSA og VLA, samt at det deltok et seilfly i gjennomføringen. Til tross for svært dårlig vær, ble nesten hele landet dekket.

Det arbeides godt i konkurransekomiteene. Presisjonsflyvningen opplever ingen økning i deltakelsene på sine arrangementer, men holder stand mot stadig nye utfordringen.

Akrokomiteen opplever et oppsving i så vel utsjekker som deltakelse i konkurranser. Det er grunn til å tro at denne aktiviteten vil øke i årene som kommer ettersom vi i løpet av kort tid har fått akrofly i flere klubber.

Flynytt fortsetter sin positive fremgang hva gjelder bladets posisjon blant våre medlemmer, og bladets kvalitet vekker også anerkjennelse utenfor våre grenser som kanskje det beste flybladet i Norden. Bladet kommer ut som både papir og nettutgaver.

Arbeidet med ATO fortsetter med uforminsket styrke, og det er vår overbevisning at vi vil presentere en løsning i løpet av 2014, og ha en løsning klar til 8. april 2015, når ordningen trer i kraft. Vi har sett på flere muligheter og alternativer, og lærer av de erfaringer som er gjort av våre kollegaer i utlandet. England og Danmark

er noen av de landene vi er i dialog med. Det er ingen grunn til å finne opp hjulet på nytt.

Vi har i perioden vært forskånet fra de store uhellene, men noe har det dessverre vært. Det er derfor nødvendig fortsatt å ha fokus på sikkerhetsarbeidet.

Styret, som er en god kombinasjon av gammelt og nytt, har fungert godt. Med variert bakgrunn mener styret seg godt bemannet til å ivareta våre medlemmers behov på alle felt. Samarbeidet mellom fagsjef og styret har fungert utmerket, og det er derfor med beklagelse vi mot slutten av året konstaterer at fagsjefen ønsker nye utfordringer utenfor vår organisasjon.

Styret vil takke alle tillitsvalgte ute i klubben og i seksjonen samt ansatte for innsatsen i 2013.

Stig Hoftaniska (s), *leder*

Seilflyseksjonens årsberetning 2013

Vinner av Norgescup Arne Martin Gütthler.
Foto: Kjetil Nordheim

Seksjonsleder Håvard Gangsås

Organisasjon

Seksjonsmøte

Seksjonsmøte ble avholdt 6. april på Radisson Blu Airport Hotel Gardermoen

Styrets sammensetning

Leder

Håvard Gangsås, NTNU Flyklubb

Nestleder

Mariann Moen, Elverum Flyklubb

Styremedlem

Tommy Kristiansen, Gardermoen Seilflyklubb,
Arne Wangsholm, Os Aero Klubb, Jarle Mathisen,
Sandefjord Seilflyklubb, Marit Lindstad, Elverum
Flyklubb

Varamedlemmer

Kato Kvitne, Os Aero Klubb,
Johann Normann, Salangen Luftsportklubb

Valgkomité

Ida Mellesdal (leder), Ole Andreas Marskar og
Jan Erik Kregnes

Administrasjon

Seilflyseksjonen administreres i hovedsak fra riks-senteret for seilflyging, Ole Reistad Senter (ORS) på Elverum. Administrasjonen er en del av NLFs sekretariat og de ansatte er underlagt general-sekretæren. Kontakten med ledelsen i NLF og øvrige seksjoner opprettholdes ved kontordager i Oslo gjennom året.

Steinar Øksenholt har vært ansatt i 100 % stilling som avdelingsleder, fagsjef og daglig leder av Ole Reistad Senter. Guri Aarhus og Espen Aarhus har vært ansatt i 100% stillinger med ansvar for drift og vertskap ved Ole Reistad Senter på Elverum.

Lisenser

Klasse	Utstedt 2013	Gyldige 31.12.13	Utstedt 2012	Gyldige 31.12.12
Elevbevis	59	165	58	179
Flygebevis - flyslep	30	318	14	312
Flygebevis - motorseilfly	13	184	9	196
Flygebevis - vinsj	4	60	4	59
Instruktør kl 1	0	18	0	17
Instruktør kl 2	5	67	3	68
Instruktør kl 3	5	37	6	40
Instruktør kl 4	6	27	1	27
Slepetillatelse	12	161	12	159
FAI sportslisenser	3	232	21	243

Aktivitet og fly

	2013	2012
Timer fløyet	6.200	6.400
Antall starter	7.600	7.300
Antall km (strekflyging)	100.000	95.000
Antall seilfly/motorseilfly	149	148

Timer og starter er hentet som rapport i Melwin Camo. Fly utenfor Camo-organisasjonen rapporterer direkte til S/NLF. Antall km er hentet direkte fra Online Competition 2013 (OLC)

Ulykker og hendelser

	2013	2012
Hendelser	26	33
Ulykker	4	2

Fire av hendelsene i 2013 kom ut med større materielle skader, men ingen personskader.

Seilflyseksjonens årsberetning 2013

Seksjonsstyrets arbeid

Seksjonsstyremøter

Det er avholdt åtte seksjonsstyremøter hvor 63 saker er behandlet.

Styrets sentrale oppgaver

Styret har gjennom året jobbet med saker innenfor følgende hovedtemaer; økonomi, revisjon av strategiplan for perioden, medlemsutvikling, PR og rekruttering, personell og administrasjon, oppstart av Nordic Gliding, rehabilitering og vedlikehold av Ole Reistad Senter, sikkerhet og hendelser, nye EASA bestemmelser (ATO/LAPL), teknisk oppfølging (CAMO), Nordisk samarbeid (Svedanor og Nordic Gliding Meeting). Dette i tillegg til andre seilflyfaglige og administrative saker.

Internasjonal representasjon

Arild Solbakken representerer seksjonen i FAIs seilflykommisjon (IGC) og Steinar Øksenholt i European Gliding Union (EGU).

Seksjonen har videre deltatt på nordisk møte og møte i Svedanor (Samarbeidsmøte Sverige, Danmark og Norge).

Handlingsplanen for tingperioden

Seksjonen har som visjon i planperioden 2013-2016 «enklere, sikrere og artigere seilflyging», med innføring av nytt europeisk regelverk som hovedmål. Handlingsplanens satsningsområder er definert med behov, mål for perioden og mål for 2013.

Sikkerhet og utdanning

Sikkerhets- og utdanningskomiteen (SUK) ledes av Svein Larssen.

Seksjonen deltar aktivt i det sentrale NLF-prosjektet med å etablere en ATO (Approved Training Organization) som kan godkjennes for utdanning til LAPL (Light Aircraft Pilots License).

Seksjonen har avholdt Svedanorkurs i fjellflyging og strekkflyging i 2013.

Det ble ikke gjennomført sentrale intensivkurs (grunnkurs) i 2013. Det har derimot vært tilbud om grunnskoling i regi av seksjonen ved ORS, som et supplement til klubbens skoling.

I regi av seksjonen er det gjennomført instruktørutplæring i form av opptak, IK-3 kurs og O-kurssamling. Fem nye instruktører fullførte IK-3 utdannelsen i 2013.

Luftrom

Jarle Mathisen er seksjonens representant i NLFs sentrale luftromsutvalg.

Luftromskomiteen har arbeidet videre med etablering av nye høydeflygingsområder for seilflyging og disse tas nå i bruk i mars 2014. Ny avtale med Avinor og koordineringsprosedyrer med Luftforsvaret er etablert. Komiteen er også involvert i arbeidet med ny luftromsstruktur på Vestlandet i SNAP-prosjektet.

Miljø

Tom Erik Hole er seksjonens representant i NLFs sentrale miljøutvalg.

Flere av våre klubber har miljøutfordringer knyttet til aktiviteten ved flyplasser og flystriper. Gjennom fokus på støy og hensynsfull luftsportsaktivitet kan vi forebygge denne type problematikk og skape gode naboforhold.

Statoil har mot slutten av 2013 innledet et samarbeid med Warter Aviation og vil fra 2014 kunne tilby Avgas 91UL.

Teknisk

Hans Magnus Borge er leder av teknisk komité

Fra 2013 tilbys også ukontrollert miljø i NLF CAMO, men de fleste seilflyene har fortsatt i kontrollert miljø. Prisenivået for seilflyene ble redusert og differensiert. Det ble utdannet fire nye seilflyteknikere i 2013

Veteranfly over Starmoen.
Foto: Kjetil Nordheim

Rikssenteret – Ole Reistad Senter (ORS)

Steinar Øksenholt har vært daglig leder ved ORS med ansvaret for forretningsmessig drift av anlegget, koordinere og gjennomføre arrangementer, opprettholde og søke godkjenninger av anlegget, vedlikeholde og utvikle anlegget og imøtekomme offentlige krav og rutiner for driften.

Guri og Espen Aarhus har vært ansatt i 100% stillinger med ansvar for drift, vedlikehold og vertskap ved ORS. Kristen Nikolaisen fungerte i sesongen som primær slepeflyger. Vedlikeholdet og oppgraderingen som ble igangsatt i 2012 er videreført i 2013.

Håvard Gangsås er leder i anleggsutvalget. I 2013 har det vært fokusert på overflatebehandling av gulvene i administrasjonsbygget i tillegg

til en generell opprydding. Det nye bensinanlegget fremstår også i hovedsak ferdig hvor kun sluttmontering og testkjøring gjenstår.

Det er i 2013 tatt initiativ til å tinglyse festekontrakten med en forlengelse frem til 2059. Det er også gjennomført møte med grunneier Torill Møystad angående fremtidig forlengelse av seilflysletta i nordvest.

Luftsportsuka ble også i 2013 arrangert på ORS som årets største og sammensatte arrangement. Nok et godt gjennomført arrangement med deltakervekst har lagt grunnlag for en årlig gjennomføring. Arrangementet er også i 2014 besluttet lagt til ORS.

Rekruttering og aktivitet

Tore Øvreeide er leder av PR og rekrutterings-

Seilflyseksjonens årsberetning 2013

komiteen. Martin Bjørnebekk er seksjonens representant i NLFs sentrale ungdomsutvalg.

PR og rekrutteringskomiteen tok frem en ny kolleksjon av seilflyartikler som kom ut for salg våren 2013.

Mariann Moen har vært intervjuet i flere blader og tidsskrifter i forbindelse med at hun i sommer avsluttet en grunnutdanning og fikk sitt flygebevis. Hun er med dette den tredje rulletolbruker som har oppnådd dette og «Tilrettelagt Luftsport» kan igjen vise til et aktivt år. Sammen med Gauldal Seilflyklubb og NTNU flyklubb ble det også i september gjennomført en introduksjonsweekend på Oppdal.

Norge Rundt hadde nok en gang lagt basen for et av sine ukentlige programmer til Ulven og Os Aero Klubb. Vår yngste seilflyinstruktør gjennom tidene, Kristoffer Samuelsen, var vertskap og pilot i programmet.

Seksjonen har aktivt søkt midler og tilrettelagt spesielt for junioraktiviteter. Det er avholdt to juniorsamlinger (Starmoen og Salangen), videreført satsningsgruppa (landslaget) gitt støtte til kurs og konkurranser og støtte til lokale aktivitetstiltak.

Nordic Gliding

Jens Trabolt (DK) er redaktør og Steinar Øksenholt inngår i styret for Nordic Gliding Aps

Nordic Gliding har utkommet med fire ordinære nummer i 2013. Bladet distribueres til medlemmer av seksjonens klubber, Segelflyget og DSvU. I oppstartsåret har produksjonen og distribusjonen fungert som planlagt. Økonomisk har seksjonen tatt en noe større belastning enn normalt for medlemsbladet i 2013, men fra 2014 er bladavgiften økt for å imøtekomme dette.

Konkurrans- og breddeidrett

Lars Rune Bjørnevik er leder av Uttak- og konkurransekomiteen (UKK)

Kristoffer Samuelsen, Os Aero Klubb, Arnulf Snekvik, NTNU Flyklubb og Alexander Osen, Drammen Flyklubb representerte Norge i VM for juniorer (JWGC) i Leszno Polen, med Hans Magnus Borge som lagleder. Osen og Samuelsen deltok i klubbklassen og fikk plassering 21 og 40 av totalt 48 piloter. Snekvik deltok i standardklassen og ble nummer 35 av 36.

Høsten 2013 tok Arent Arntzen initiativ til å starte opp et juniorprosjekt med mål om deltagelse i junior VM i Australia 2015. Teamet hadde sin første samling i desember på Starmoen.

Interessene for konkurranseflyging fortsatte å avta gjennom 2013. Dette målt i antall deltakere i NM og Norges Cup. OLC Norway samlet totalt 76 deltaker. Disse rapporterte 513 flygninger og tett på 100.000 km i 2013

Norgesmestere i 2013 ble: NM 18-meter, Kato Kvitne, Os Aero Klubb, NM Åpen HK, Erlend Sørbye, Elverum Flyklubb, NM Sportsklasse, Per Morten Løvslund, Sandefjord Seilflyklubb og i NM Junior Christian Grøvdal, NTNU Flyklubb.

Total vinner av Norges Cup 2013 var Arne Martin Güettler, Drammen Flyklubb.

OLC Norway for distanse og hastighet ble vunnet av Erlend Sørbye, Elverum Flyklubb. Klubbkonkurransen ble vunnet av Drammen Flyklubb.

UKK arrangerte i april 2013 et konkurranselederseminar for personell ansvarlig for gjennomføring av Norges Cup og Norgesmesterskap.

Merker og rekorder

Tore Bjørnstad leder Merke- og rekordkomiteen. Det er ikke godkjent og ustedet nye Sølv-C, Gull-C, diamanter eller Norske rekorder i 2013.

Økonomi

Budsjettmålet for 2013 var å gå i balanse. Regn-

skapet for 2013 viser imidlertid et mindre underskudd på 21 640 kroner, og på flere områder har seksjonsdriften utfordringer. Seksjonene har aktivert investeringer og avskrevet anlegg og fly i henhold til planen. Ole Reistad Senter drives med godt overskudd i 2013, men noe mindre en budsjettert. Dette i første driftsår med ny bemanning gjennomgående hele året.

Seilflyklubben Mjøsa, som ved opphøret i 2013, valgte å overføre sine gjenstående midler på kr 205 000 til seksjonen.

Drift av seksjonens riksanlegg, Ole Reistad Senter, og status for Seilflymateriellfondet fremkommer i seksjonsregnskapet.

Seksjonen har ved utgangen av 2012 tre faste ansatte, en i administrasjonen og to ved ORS. Satsningen ved ORS vil fremover belaste seksjonen med mer kostnader enn tidligere, men målsetning er også å øke omsetningen og inntjeningen ved senteret. Viktig har det uansett vært å tilpasse bemanningen til driften.

Sluttbemerkning

Året 2013 har vært et godt år for seksjonen, preget av at et nytt styre har overtatt etter tinget i april. Vi er i gang med et viktig strategiarbeid, hvor fokus vil være på å utviklet hver enkelt seilflyger et steg videre.

Styret gleder seg over at det i 2013 ble flere sertifiserte seilflygere, men vi arbeider likevel kontinuerlig med å sikre god rekruttering. Spesielt gledelig er det at vi har fått etablert en klubb i nord, Salangen luftsportsklubb, som nå har egen instruktør. Stor takk til alle som har bidratt til at Nord-Norge igjen er på seilflykartet. På den annen side er det leit at Seilflyklubben Mjøsa har sett seg nødt til å legge ned. Styret vil takke klubben for gaven til seksjonen.

Seksjonsstyrets evaluering av handlingsplan med tilhørende mål for 2013, viser en god grad av måloppnåelse innenfor de ulike satsningsområdene.

Sikkerhetsnivået i norsk seilflyging er fortsatt høyt og i 2013 kan vi konstatere at det ble kun materielle skader. Likevel er skadenivået for høyt til at norsk seilflyging over tid kan leve med dagens premienivå på forsikringer. Vi må fortsette arbeidet med å utvikle en kultur med sikkerhet og godt airmanship i fokus.

Arbeidet med å implementere nye EASA regler, og etablering av egen ATO er godt i gang. Alt ligger til rette for at vi skal få til en god overgang i 2014, men det gjenstår en betydelig innsats før prosessen er ferdig og klar til april 2015.

Sesongen 2013 var preget av godt og stabilt vær i lange perioder, både vår, sommer og høst. Aktivitetsrapportene viser en oppgang på ca 4 % i antallet starter, men en reduksjon i antallet timer på ca 4 %.

Resultater av driften på ORS har tatt et stort steg fremover. Når vi nå har fast ansatt vertskap må vi ha fullt fokus på utleie og god inntjening. Noe vedlikehold er gjennomført, og vi har fått på plass egen seilflytekniker som er et stort fremskritt for seksjonen. Seksjonen ser frem til å kunne ta i bruk nytt bensin-anlegg og det er også fint å se at luftsportsuka også i 2014 legges til ORS.

Avslutningsvis velger styret å trekke frem arbeidet med etableringen av et juniorlandslag som spesielt positivt.

Styret vil rette en stor takk til alle våre gode tillitsmenn og kvinner. Uten dem hadde vi ikke kunnet arbeidet så godt i alle de ulike utvalgene som vi har. Styret retter også en stor takk til alle ansatte for en solid innsats i 2013.

Håvard Gangsås (s). *leder*

Ready for takeoff Eivenes.
Foto: Johann Normann

Styrets årsberetning 2014

Organisasjon

Styrets sammensetning

Etter valget på Luftsportstinget 2013 er det gjort en endring i styrets sammensetning som er omtalt i 2013-rapporten.

President	Rolf Liland
1. visepresident	Tor Schaathun
2. visepresident	Christina Wiig

Styremedlemmer

Carita Gyldenskog Ranvik	(ungdomsrepresentant)
Mikael Klingberg	(ballong)
Ramsy Suleiman	(fallskjerm)
Christer Bonde	(HG/PG)
Stein Erik Lundblad	(mikrofly)
Asle Sudbø	(modellfly)
Stig Hoftaniska	(motorfly)
Håvard Gangsås	(seilfly)

Varamedlemmer: Tobias Veland (ungdom), Hans Rune Mikkelsen (ballong), Ingela Reppe (fallskjerm), Knut Kåstad Nygard (HG/PG), Haagen Valanes (modellfly), Bjørn Skogøy (motorfly) og Mariann Moen (seilfly). Petter Faye-Lund har møtt som observatør for mikrofly i de styremøter hvor fast styremedlem ikke kunne møte.

Kontrollkomité: Lars Rasmussen (leder), Inger Grimstad og Hans F. Wille (medlemmer). Pernille Olafsen (varamedlem).

Endring i kontrollkomiteen i det første av to funksjonsår ble omtalt i 2013-rapporten.

Valgkomité: Torolf Paulshus (leder), Eirik Walle (nestleder). Medlemmer: Anders Frydenberg (ballong), Mathias Holtz (fallskjerm), Trude Steen (HG/PG), Tormod Veiby (mikrofly), Audun Thinn (modellfly), Ola Lilloe-Olsen (motorfly) og Ida Mellesdal (seilfly)

Revisor: Leo Revisjon

Antall medlemsklubber ved årsskiftet: 246

Særkrets: Troms Luftsportskrets, som var den eneste gjenværende i NLF ble formelt lagt ned i august 2013. Det ble senere samme år tatt initiativ i Troms om mulig reetablering. Da initiativet aldri gav resultater som kvalifiserer til fortsatt drift, ble særkretsen definitivt lagt ned ved vedtak i forbundsstyret 1. november 2014. Troms Idrettskrets og luftsportsklubbene i Troms er orientert om vedtaket. Med nedleggelsen er det ingen luftsportskretser i NLF ved utløpet av 2014.

Tilknytning til nasjonale og internasjonale organisasjoner

Norges Idrettsforbund (NIF)

NLF er medlem av Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) som et fleridrettsforbund. Forbundet har vært representert på en rekke idrettspolitiske og administrative møter i NIFs regi, bl.a. NIFs ledermøte i Bergen i juni hvor kontrollkomiteens leder Lars Rasmussen og generalsekretær John Eirik Laupsa møtte.

Særforbundenes Fellsorganisasjon (SFF)

NLF har vært medlem av SFF siden stiftelsen i 2009. Tidligere luftsportspresident Arild Solbakken og John Eirik Laupsa representerte NLF på SFFs årsmøte i november. Forbundet har for øvrig vært representert på alle medlemsmøtene i SFF. Generalsekretæren deltar på et lederutviklingsprogram for generalsekretærer i NLF, et program som organiseres av SFF. Programmet startet sommeren 2014 og går over en toårsperiode.

NHO Idrett

Etter vedtak i forbundsstyret 1. september er Norges Luftsportforbund medlem av NHO Idrett.

Folk og Forsvar

NLF er medlem av organisasjonen Folk og Forsvar. Tidligere NAK-president og generalsekretær Olav F. Aamothe representerte NLF på årsmøtet i Folk og Forsvar som ble avholdt i Oslo i mars måned.

Styrets årsberetning 2014

Fédération Aéronautique Internationale (FAI)

NLF er medlem av det internasjonale luftsportsforbundet FAI. John Eirik Laupsa deltok på FAIs General Conference (GC) i Pattaya, Thailand i oktober.

Otto Lagarhus har fra 2010 og frem til 2014 sittet i FAIs Executive Board (styre) som en av seks medlemmer. Til tross for at Otto gikk ut av styret er fortsatt de nordiske land svært godt representert da svenske John Grubbstrøm ble gjenvalgt som president og i tillegg ble en representant fra Danmark og en fra Island valgt inn i styret.

Alle seksjonene er representert i sine respektive fagkommisjoner i FAI. Oversikt over delegater fremkommer i bilag til årsberetningen.

International Scientific and Technical Organization for Soaring Flight (OSTIV)

NLF ved Seilflyseksjonen er tilsluttet OSTIV.

Europe Air Sports (EAS)

NLF er medlem av EAS, som ivaretar luftsportsmiljøenes felles interesser opp mot det europeiske luftfartsorganet EASA og EU. Jostein Tangen og Torkell Sætervadet deltok på organisasjonens årsmøte i Istanbul, Tyrkia.

Seilfly er tilsluttet European Gliding Union (EGU), fallskjerm; European Parachute Union (EPU), mikrofly; European Microlight Federation (EMF), hanggliding og paragliding; European Hanggliding and Paragliding Union (EHPU), motorfly; European Powered Flying Union (EPFU) og EAA Chapter 573 er tilsluttet European Federation of Light Experimental and Vintage Aircraft (EFLEVA). NLF står som medlem i EFLEVA etter avtale med EAA Chapter 573. Samtlige av disse organisasjonene er igjen tilsluttet EAS.

Fagsjef Arne-Håkon Hillestad i HP-seksjonen har i 2014 vært president i EHPU.

I juli ble det signert en intensjonsavtale mellom

EAA Chapter 573 og NLF om et utvidet samarbeid i fremtiden. Det er med hovedvekt på de etablerte systemer NLF har på det flytekniske området samarbeidet forventes å gi praktiske effekter.

Nordic Coordination Meeting (NCM)

Jostein Tangen, Torkell Sætervadet og John Eirik Laupsa deltok på et forberedende nordisk møte i København i juni, mens Rolf Liland og John Eirik Laupsa deltok på NCM i København i september hvor det møtte representanter fra Danmark, Island og Sverige, foruten Norge.

Styrets arbeid

Styremøter

Det er avholdt fire ordinære styremøter og et møte med skriftlig saksbehandling via e-post. Totalt er det behandlet 43 vedtakssaker og 28 orienteringssaker. Enkelte saker har blitt drøftet i styret per e-post, med unntak av møte 02/2014 som var e-postmøte med egen protokoll, har sakene formelt blitt behandlet på neste møte og protokollert. Som følge av at styrets strategimøte på høsten 2013 måtte utsettes, har styret i 2014 gjennomført to weekendmøter. Samtlige møter ble avholdt i forbundets lokaler i Oslo.

Sentrale oppgaver i styret

Komiteer og utvalg

Forbundsstyret har oppnevnt følgende komiteer og utvalg; ungdomsutvalg, luftromskomite, anleggskomite, miljøutvalg og hederstegns komité. Et ankeutvalg ble oppnevnt på tampen av 2014. Utvalgets mandat vedtas av styret tidlig i 2015 hvorefter utvalget blir operativt. Sammensetningen av utvalgene og komiteene fremkommer i bilag til rapporten, arbeidsoppgaver og resultater beskrives under andre kapitler i rapporten.

Administrasjonen

Forbundets virksomhet administreres fra sekretari-

John Erik Laupsa, generalsekretær i NLF
Foto: Kristian Laupsa

1. visepresident Tor Schaatun
Foto: Privat

2. visepresident Christina Wiig
Foto: Privat

atets lokaler i Møllergata 39 i Oslo og fra seilfly-
rikssenteret på Starmoen i Elverum.

Forbundet ledes til daglig av generalsekretær John
Eirik Laupsa. Ved årets utløp besto staben av totalt
14 personer (11,4 årsverk). Av disse ivaretar 4,6
stillinger fellesoppgaver for NLF sentralt, én stilling
for NLF CAMO og 8,4 stillinger er relatert til seks-
jonsspesifikke oppgaver. En oversikt over ansatte
og deres arbeidsområder fremkommer i bilag til
rapporten.

I tillegg har fem personer i perioder vært innleid
på prosjektbasis i forbindelse med luftromssaker
og enkelte oppgaver for NLF CAMO.

Enkelte arbeidsoppgaver har i større grad blitt satt
ut fra forbundskontoret, eksempelvis regnskaps-
førsel som gradvis har blitt overtatt av Idrettens
Regnskapskontor. Antallet stillinger i forbundets
sentrale administrasjon er blitt redusert de siste
årene. Det kan imidlertid oppstå behov for å øke
antallet stillinger igjen for å sikre at forbundets
sentrale administrasjon er bærekraftig over tid.
Dette vil være en naturlig del av prosessen når
NLF i de kommende år vil komme til å påta seg
oppgaver som ikke ligger til forbundet i dag.

En av de krevende sakene både for forbundsstyret
og administrasjonen i begynnelsen av året var
omlegging av tjenestepensjon for ansatte i NLF. I
likhet med svært mange andre i norsk arbeidsliv

ville NLF overføre ansatte fra ytelsesbasert ordn-
ing (YTP) til innskuddsbasert ordning (ITP). Etter
en god prosess i januar og februar ble forbundets
ansatte, med unntak av de tre eldste arbeidstak-
erne, overført til ITP. De tre eldste opprettholder
sin YTP-ordning. NLF hadde allerede i juni 2012
lukket YTP-ordningen slik at medarbeidere ansatt
etter 30. juni 2012 gikk rett inn i en ITP-ordning.
Disse fikk sin ordning tilpasset fra 1. mars 2014
slik at alle i NLF med ITP-ordning har samme
avtale.

2014 var første året i en femårig leieavtale av loka-
lene i Møllergata. I tillegg til egne lokaler i femte
etasje har også forbundet mulighet for å leie yt-
terligere møtelokaler og kantineområde i samme
etasje til gunstige betingelser.

Ved flyttingen til Møllergata ble det besluttet å
avvikle postboksadressen slik at post- og besøk-
sadresse er lik. Til tross for en rekke påminnelser
er det åpenbart at noen medlemmer, og noen av
våre forbindelser, ikke har registrert endringen. Per
31. desember utløp omadresseringsperioden.

Norges Luftsportforbund har fjernarkiv i en lager-
brakke på Starmoen. Her oppbevares regnskap
samt underlag for utøverlisenser iht krav om
lagringstid.

Virksomheten drives i henhold til planer og mål-
setninger vedtatt på Luftsportstinget. Det er godt

Styrets årsberetning 2014

arbeidsmiljø og det er ikke rapportert noen skader eller ulykker i forbindelse med arbeidet. Virksomheten forurensrer ikke det ytre miljø.

Oppfølging av handlingsplanen for tingperioden

Kvalitet og sikkerhet

NLF har følgende sikkerhetsmål: Ingen alvorlig skadde eller omkomne som følge av utøvelse av NLFs luftsportsaktiviteter. Det er derfor med beklagelse vi måtte registrere ulykker med fatal utgang i 2014. En norsk seilflyger omkom i Sør-Afrika. En person omkom i en ulykke med motorisert paraglider og to personer omkom i en mikroflyulykke. I tillegg omkom en motorflyger i en ulykke med et norskregistrert småfly i Tsjekia. Ulykkene understreker viktigheten av et fortsatt fokusert og kraftfullt sikkerhetsarbeid innenfor luftsport.

Kvalitet og sikkerhet er fast rapportpunkt på alle forbundsstyrets møter, med en standardisert rapporteringsform for hendelser og ulykker. I tillegg til denne rapporten som fremlegges av kvalitets- og sikkerhetssjefen, holdes styret direkte informert av den enkelte seksjon i de alvorligste enkeltsakene. Det er etablert en rutine der generalsekretæren blir orientert så raskt som mulig om en ulykke oppstår, han har igjen ansvar for å orientere presidentskapet.

Alle seksjoner har systemer for proaktivt og reaktivt sikkerhetsarbeid. Forbundsstyret startet i 2014 et arbeid for å sikre størst mulig lærings-effekt av hendelser og ulykker, for å hindre gjentakelse. Det jobbes kontinuerlig med forbedring av prosedyrer og sikkerhetssystemer for å minimere risikoen innenfor de enkelte luftsportsgrener.

Luftrom

NLF har også i 2014 brukt relativt store ressurser på luftromsarbeid. Samarbeidet med Avinor er styrket og NLF har hatt en god dialog med

Luftfartstilsynet og Forsvaret. Det er avholdt fem møter i NLFs luftromskomite i 2014.

NLF har i løpet av året fått godkjent luftsportsområdene Hvitvingfoss C i Farris TMA, samt områdene Hvitvingfoss D og E til bruk under NM og Norges-cup. Videre har vi fått godkjent seilflyområdene Boe og Tokke, også de i Farris TMA. Det er utarbeidet innledende søknad om utvidelse av Hvitvingfoss A og B.

SNAP (Southern Norway Airspace Project), som omfatter endringer i luftrommet i Vest- og Midt-Norge, ble implementert 13. november 2014. Vi nådde ikke frem i våre bestrebelser for å få en del luftsportsområder bakt inn i prosjektet. Nå fikk imidlertid ikke implementeringen av SNAP så store konsekvenser, i forhold til kontrollert luftrom, som først fryktet. Avinor har lovet at alle eksisterende avtaler om bruk av luftrommet skal fortsettes. Det er utarbeidet innledende søknad for seilflyområdene Gullfjellet og Kvam i nye Westcoast TMA.

Etter implementeringen av oppfølgingsprosjektet til Oslo ASAP, HOPE (Harmonisation of OSL Procedures and Environment), har prosessen med å få frigjort deler av Oslo TMA stoppet opp hos Avinor. Nå har Avinor bekreftet at de vil jobbe for å redusere omfanget av Oslo TMA innledningsvis, deretter West Coast TMA og Farris TMA. Avinor mener at luftrommet enkelte steder kan krympes inn både vertikalt og horisontalt. Forbundets offensive arbeid og kritiske spørsmål til prosessene som medfører stadig mer kontrollert luftrom begynner å gi gode og godt synlige resultater.

Det er tatt initiativ for å stoppe innføringen av klasse-C-luftrom i kontrollsoner: Innføringen er satt på hold av Avinor etter godkjennelse fra Luftfartstilsynet.

NLF har fått fornyet avtalen om luftsportsområder for høydeflyging med seilfly i området Dovre og

Jotunheimen. Det årlige koordineringsmøtet med Forsvaret (FUA-RE) ble avholdt 3. desember og NLF fikk godkjent alle periodene det var søkt om for 2015.

NLF har videre deltatt i Avinors ADT (Airspace Design Team) i utarbeidelsen av forslag til nytt kontrollert luftrom rundt Fagernes, Notodden og nye Gullknapp lufthavn. Dette arbeidet vil fortsette i 2015. NLF har også deltatt i et par møter i en faglig referansegruppe for utarbeidelse av operativt konsept for Remote Towers.

Miljø

NLFs miljøarbeid i 2014 har i hovedsak dreid seg om å sikre tilgang til blyfritt flydrivstoff. Gjennom dialog med Air BP (tidligere Statoil Aviation Fuel & Retail) har NLF oppmuntret til import av blyfri kvalitetssikret flybensin, type Avgas UL91. NLF har kartlagt den samlede flyflåten på Norges største allmennflyplass (Kjeller), og det er konstatert at hele 85 prosent av omsetningsvolumet kan overføres fra blyholdig Avgas 100LL til Avgas UL91 – med sikkerhetsmessige så vel som miljømessige fordeler. Omsetning av UL91 på Kjeller flyplass vil for alvor komme i gang i 2015. Forbundet har vært aktive i debatten om prisfastsettelsen av Avgas UL91 og vi har nå forsikringer om at leverandøren i kommende sesong setter en pris som ligger betydelig under prisen for blyholdig flybensin.

NLF har videre vært i dialog med miljøvernorganisasjonen Zero med tanke på et mulig samarbeid om elektrisk luftfart. Zero har signalisert positiv interesse, men finansiering av et konkret prosjekt gjenstår som en bøyg.

Regelverk

Regelverksarbeidet har også i 2014 vært dominert av det nye felleseuropeiske regelverket for flygebesetningssertifikater og treningsorganisasjoner, det vil si EASAs Regulation on Aircrew som blant annet omfatter Part-FCL (Flight Crew Licenses) og Part-ORA (Organisation Require-

ments, Aircrew). Innen EU trådte regelverket i kraft 8. april 2013, men i Norge ble innføringen av regelverket forsinket og trådte i kraft 9. juni samme år. En overgangsordning med planlagt utløp 8. april 2015 har tillatt at tradisjonelle motorflyskoler (RF, Registered Facilities) så vel som det nasjonale systemet for utdanning og lisensiering av seil- og ballongflygere har kunnet fortsette i 2014.

Det ble i 2014 kjent at EU-kommisjonen vil åpne for å utvide overgangsordningene fram til 8. april 2018. Fra denne datoen utgår de tidligere flygebevisene for seilfly og ballong og erstattes med det nye "lavterskelsertifikatet" LAPL (Light Aircraft Pilot License). Sertifikattypen kommer også til anvendelse for motorflygere som flyr luftfartøy med avgangsvekt opp til 2.000 kg og maks fire personer ombord.

De nye LAPL-sertifikatene må utstedes av nasjonal myndighet. Luftfartsloven åpner for at en frivillig organisasjon kan utpekes som slik myndighet. Samferdselsdepartementet har konkludert med at den beste løsningen er å benytte den kompetansen NLF besitter ved å utpeke NLF til kompetent myndighet for dette segmentet.

I følge det EASA-regelverket vi kjenner i dag, må all grunnutdanning til seil-, motor- og ballongflygere skje innenfor en myndighetsgodkjent skole (ATO – Approved Training Organisation). EU-kommisjonen/EASA har imidlertid en intensjon om å komme frem til et enklere konsept for flyskoler før overgangsordningene utløper i 2018. Det er derfor ikke gitt at det vil bli krav om ATO for de utdanningstypene som er mest relevant for norsk allmennflyging og luftsport.

NLF har i 2014 tatt et initiativ overfor Luftfartstilsynet for å vurdere om det finnes juridiske muligheter for en unntaksbestemmelse som vil gjøre det mulig å øke maksimal avgangsvekt for mikrofly fra dagens 472,5 kg til 560 kg. Unntak er kun tenkt å gjelde luftfartøy som har en demon-

Styrets årsberetning 2014

stret designvekt på 560–600 kg og for hvilke det er innført kompenserende sikkerhetstiltak. En unntaksbestemmelse må skje i tråd med artikkel 14 av EASA-forordningen (EU nr 216/2008), og den må evalueres av EFTA Surveillance Authority (ESA). Utfallet av en eventuell prosess både nasjonalt og overfor EU/EASA/ESA er åpent.

Øvrige regelverksinitiativ fra NLF i 2014:

- » Ønske om at EASA Roadmap for Regulation of General Aviation også skal legges til grunn for norsk forvaltning av europeiske regler så vel som utforming og praktisering av nasjonalt regelverk: Luftfartstilsynet har eksplisitt gitt sin tilslutning til dette.
- » Ønske om en ny nasjonal strategi for forvaltning av allmennflyging og luftsport: Luftfartstilsynet har satt i gang et arbeid med å utforme en ny strategi for allmennfly forvaltning. NLF har spilt inn et større strateginotat, og NLFs president Rolf Liland har holdt en presentasjon om temaet for Luftfartstilsynets stab i Bodø.
- » Initiativ for at allmennleger kan utføre medisinske undersøkelser for LAPL: Dette er fortsatt til utredning hos Luftfartstilsynets flymedisinske seksjon. NLF konstaterer en positiv og løsningsorientert holdning hos norske myndigheter.
- » Initiativ for å fjerne det omstridte kravet om «særskilt tillatelse til tjenestegjøring» for føring av veteran- og hjemmebygde fly som påførte motorflygerne en ekstra kostnad på kr 1.850 pr år: Luftfartstilsynet har nå endret dette for kategorien «single engine piston».
- » Initiativ for at Luftfartstilsynet skulle be om en unntaksbestemmelse etter EASA-forordningen som gjør det mulig å kombinere sjøfly- og landflytimer for å opprettholde begge klasserettigheter: Luftfartstilsynet gjennomførte dette, og unntaksbestemmelsen ble godkjent av EFTA Surveillance Authority (ESA) 15. juli 2014.
- » NLFs initiativ for å unnta allmennflyging (med stempelmotor) og luftsport fra «aske-

forskriften» i 2010: Luftfartstilsynet har i 2014 bekreftet at en slik forskrift er utformet og kommer på høring i 2015. Ved eventuelle vulkanutbrudd i mellomtiden vil det innføres midlertidig hastebestemmelser som sikrer at allmennflyging og luftsport ikke blir satt på bakken i potensielt askeforurenset luft.

- » Initiativ for at kravet om 8,33 kHz kanal-separasjon for flyradioer ikke blir absolutt i Norge fra 1. januar 2018: Luftfartstilsynet har bekreftet at NLF tas med på et arbeid for å se på mulige unntak i løpet av 2015.
- » Initiativ for å revidere forskrift om luftromsorganisering slik at klasse D og TIA «gjeninnføres» i Norge: Luftfartstilsynet har notert seg innspillet, men det er ikke avklart noe så langt.
- » Initiativ for å revidere flyplassforskriften slik at sesongmessig aktivitet blir bedre ivare tatt, ref grensen på 12 ukentlige bevegelser før krav om konsesjon trer inn: Luftfartstilsynet har notert seg innspillet, men det er ikke avklart noe så langt.

Anlegg

Arbeidet for å gjøre det mulig å bruke Avinors flyplasser utenfor åpningstid har stått som første punkt i mange av NLFs rapporter om flyplasser, herunder i anleggsdelen av NLFs årsrapport for 2013. Det er derfor svært gledelig å kunne rapportere at Avinors flyplasser (med noen få unntak) nå er tilgjengelig utenfor åpningstid for flygere som har tatt ut et enkelt adgangskort, såkalt PFLY-kort, og at flygingen skjer i henhold til en innmeldt flygeplan. Erfaringene det første halve året var svært gode, om lag 100 piloter har så langt knyttet seg til ordningen og det forventes at ordningen vil fortsette og at den kan utvides til å gjelde mikroflygere i 2015.

Styringsgruppa for GA-flyplasser på Østlandet, hvor NLF inngår i et samarbeid med AOPA, EAA og utøvermiljøet på Kjeller, har hatt en jevnt høy aktivitet gjennom hele året. Det har blitt arbeidet

med et mulig prosjekt for trenings- og avlastingsflyplass i Aurskog-Høland kommune hvor det ble utpekt tre aktuelle plasseringer. Det ble blant annet utført grunnprøver. Da saken kom til politisk behandling i kommunestyret ble imidlertid planene stoppet.

Positive signaler fra Sørums kommuner er nå til utredning med tanke på gjennomførbarhet.

I 2014 har Styringsgruppa for GA-plasser på Østlandet hatt en prosjektleder ansatt på et syv-måneders engasjement som har utredet spørsmålet om hovedmåflyplass på Østlandet, særlig med fokus på Kjeller. Ulike allianser og spor har vært vurdert, og arbeidet konkluderer med en avsluttende rapport som blir utgitt i første kvartal 2015.

NLF sendte et klart høringsinnspill til Skedsmos

Luftsportsuka 2014 på Starmoen.
Foto: Bendik Øverhus Hassel

kommuneplan for 2015–2026, hvor forbundet advarer sterkt mot en kommuneplan som ikke åpner for fortsatt drift av flyplassen.

NLF har jobbet offensivt for at det stilles krav i ny konsesjon til Rygge Sivile Lufthavn (RSL) om at det skal tilbys 30 parkeringsplasser til GA/allmennflyging som ikke krever «handling» mv ved bruk. NLF konstaterer med tilfredshet at Samferdselsdepartementet har valgt å lytte til dette ønsket. En del praktiske detaljer gjenstår før løsningen er tilfredsstillende – eksempelvis er adkomsten til oppstillingsplassen/hangarområdet lite hensiktsmessig.

Modellflyseksjonen har i 2014 opplevd at stadig flere klubber er under press med til dels tunge saker som strekker ut i tid. Fagsjef modellfly og anleggskomiteen bidrar med rådgivning, møter og dialog med grunneiere og offentlige etater. At klubbens anlegg er under press tærer på medlemsmassen i de aktuelle klubbene. Det er derfor gledelig å notere saker som fikk lykkelige utfall, som for eksempel Fredrikstad modellflyklubb som fortsatt får bli på Gansrød, da Fylkesmannen i Østfold trakk sin klage.

Hang- og paraglideranlegget på Vågå ble igjen utsatt for flom. Senteret ble oversvømt, men alt inventar og annet var flyttet opp i andre etage. De begrensede bygningsmessige skadene som ble påført ble dekket av forsikringen.

Forsvarets oppsigelse av samarbeidsavtalen som ble inngått i desember 2008 en stor utfordring for begge riksanleggene i Østerdalen. Det har vært vanskelig å holde fremdrift i arbeidet gjennom 2014, noe Forsvaret må ta ansvaret for. NLF fikk på dette grunnlag medhold i at eksisterende avtale som i utgangspunktet ville utløpe 31. desember 2014 gis en forlenget gyldighet på seks måneder, til 30. juni 2015. Forsvarets stadige aktivitetsøkning i Østerdalen er utfordrende for luftsporten og det er for NLF grunnleggende viktig at Forsvaret tar ansvar for de ulemper dette

Styrets årsberetning 2014

påfører aktivitetene som var etablert før Regionfelt Østlandet. Ved årets utløp stod partene i forhandlingene relativt langt fra hverandre i spørsmålet om hva en eventuell ny avtale må omfatte.

På Ole Reistad Senter på Starmoen har det pågått aktivt vedlikeholdsarbeid. Det nye bensinanlegget har blitt ferdigstilt og det planlegges med blyfri flybensin som hovedprodukt fremover.

Breddeidrett og toppidrett

Generelt om idrettssatsing

Det alt vesentlige av aktiviteten i NLFs klubber kan betraktes som breddeidrett.

Forbundsstyret har i konkurransereglementet delegert til seksjonene ansvaret for utvikling, drift og reguleringen av konkurransevirkningen. Det arrangeres norgesmesterskap og diverse andre nasjonale mesterskap og konkurranser innen alle NLFs idretter. Alle idrettene har med deltakere jevnlig i nordiske mesterskap, EM og VM.

Seksjonene bestemmer selv om det skal satses på toppidrett. Det er bare Fallskjermseksjonen som satser bevisst på å utvikle toppidrettsutøvere og som benytter seg av kompetanse fra Olympiatoppen og Toppidrettscenteret.

Klubbutvikling

Aktivitetskonsulentene har gjennomført 12 klubbesøk, deltatt på 13 stands sammen med klubbene og på tre store konferanser. Året 2014 har vært aktivt, og det virker som klubbene bruker NLF's kompetanse og ressurser mer enn tidligere. NLF har bistått med både utstyr, speakertjeneste og annen bistand til klubbene. Det er tett oppfølging mot NIF's satsing på klubbutvikling og ulike kurs og kompetanse som kan tilbys av idrettskrets og forbund.

Barn – ungdoms og rekrutteringsarbeid

Ungdomsutvalget har hatt to fysiske møter i

2014, samt to Skype-møter. Det er utfordrende å få samlet alle medlemmene i utvalget til møter, da flere er i et utdanningsløp med både eksamen og praksisutplassinger. Utvalget har likevel jobbet hardt med å få til ulike rekrutteringstiltak, samt å få til en «Unge Ørner light» på Luftsportsuka 2014. Her deltok 17 ungdommer, de fleste fra HC/PG miljøet. De fikk prøve ulike andre aktiviteter, og ungdomsutvalgets representanter fulgte de tett opp med både informasjon og veiledning.

Modellflyseksjonen gjennomførte nok en modellflyskole under luftsportsuka, hvor dette alene genererte syv nye barne- og ungdomsmedlemmer til klubbene.

Luftsportsuka 2014

Luftsportsuka 2014 ble uten tvil nok et vellykket arrangement. Antallet deltager har steget sakte og sikkert for hvert år. Uten å bruke mye tid på analyser vet vi at flere av våre «faste deltagere» var på Værnes Airshow den uken, samt at dårlig vær på Vestlandet hindret flere av deltagerne fra å komme over med egne fly. Med nærmere 300 deltagere føler vi oss tilfreds med deltagerantallet.

Operativt fungerer det meget godt og sikkert, noe operativ leder skal ha æren for. Kun en hendelse ble rapportert i år, noe som er meget bra med tanke på antall bevegelser og aktiviteter av alle de ulike grenene. Det ble arrangert ni ulike kurs/foredrag, med gjennomsnitt 15–20 deltagere, samt at aktivitetsnivået på de ulike luftsportsaktivitetene var formidable. Nevner her at det ble gjennomført 25 akro seilfly turer, 17 tandemhopp, ni akro motor turer og mye mer. Vil spesielt fremheve at det for første gang ble arrangert en ekstra PPL-eksamen, gjennomført av Luftfartstilsynet.

Ole Reistad Senter (ORS) på Starmoen er et ypperlig sted for dette arrangementet, da de både har stor kapasitet på overnatting og camping og ikke minst godt med klasserom/møterom. Vi be-

nyttet i tillegg både Elverum Flyklubb, motorflygruppas lokaler og Elverum Flyklubb, seilflygruppa sine møterom til kurs og kompetanseheving. Dette fungerer godt. ORS har god erfaring med større arrangement, samt en god logistikk på det som må være på plass for at arrangementet skal bli vellykket. Det er laget egen rapport om Luftsportsuka 2014, som beskriver hvert enkelt tema, planleggingsprosesser og konklusjoner, samt forslag til endringer/forbedringer.

Integrering

Aktivitetskonsulentene har integrering som et av sine arbeidsområder.

Det har vært et spennende år, da vi blant annet inviterte alle deltakerne fra TV-programmet «Ingen Grenser» til en utvekslingshelg på Starmoen i mai. Målet var å skaffe flere ambassadører for tilrettelagt luftsport. Til dette arrangementet hadde vi invitert NIF's integrerings konsulent sentralt, Tore Aaserud og kretskontakt Hilde Haakenstad. Alle deltagerne fikk prøve de ulike aktivitetene, samt at de utvekslet erfaringer og kompetanse med oss om rekruttering/integrering. Vi har fortsatt kontakt med flere av deltakerne fra andre organisasjoner, og det planlegges flere samarbeids arrangementer.

Mariann Moen og aktivitetskonsulentene ble spesielt invitert til å delta på den nasjonale konferansen for funksjonshemmede i Trondheim i november 2014. Sammen holdt de et meget godt innlegg og fikk gode tilbakemeldinger fra både idrettspresidenten og andre organisasjonsledere.

Aktivitetskonsulentene deltok på den store Aktiv Ung konferansen i Bodø i desember hvor han holdt et innlegg og det var egen stands under hele konferansen. Idrettsregistreringen vil vise om vi har rekruttert flere funksjonshemmede, men vi er sikre på at vi har nådd målet med å få ut mer informasjon om muligheter for aktiv deltagelse i luftsportsaktiviteter.

Forbundets forretningsdrift

Etter at NLF i 2013 i sin helhet solgte Norsk Aero AS, samt solgte seg ned i Luftfartsskolen AS fra en eierposisjon på nær 91 % av selskapet til kun 20 %, har ressursbruken i forbundet rettet mot forretningsvirksomhet blitt sterkt redusert.

Med eierandelen i Luftfartsskolen AS følger også to plasser i skolens styre. Bjørn Moe, som er en av forbundets representanter, har sittet i styret gjennom hele 2014, mens Christer Bonde som har sittet i skolens styre i flere år gikk av ved generalforsamlingen i juni og ble da erstattet av Arild Solbakken.

Avtalen med Norwegian Insurance Brokers om et samarbeid for å tilby forbundets medlemmer gunstige forsikringer på hus, bil, reise m.m. gjennom «luftsportforsikring.no» fungerte ikke etter intensjonen, og NLF benyttet sin rett til å si opp avtalen og tre ut av samarbeidet fra januar 2014.

Norges Luftsportforbund har en liten aksjepost i Kjeller Aero Senter (KAS) og har et medlem i styret. Arild Solbakken er NLFs styrerepresentant i KAS-styret.

Kommunikasjon

Luftsportundersøkelsen 2014

NLF gjennomførte senhøsten 2014 en medlemundersøkelse. 53 spørsmål om bl a utøverens luftsportsbakgrunn, aktivitetsnivå, og ens syn på sikkerhet, utdanning, idrettsmiljø og klubbmiljø ble stilt gjennom undersøkelsesverktøyet Survey-monkey. Undersøkelsen ble utarbeidet av Rolf Liland (presidentskapet) og Marcus Egenberg (Bodø flyklubb), og kvalitetssikret av det øvrige presidentskapet og deler av administrasjonen, og var den første fellesundersøkelse blant NLFs totale medlemsmasse.

Av ca 12 000 utsendte lenker til spørreskjemaet gjennom NLFs Melwin-system, oppnådde en

Styrets årsberetning 2014

3.073 individuelle besvarelser, tilsvarende ca 25% av medlemsmassen. Dette gir en feilmargin på +/- 1,5% ved 95% konfidensnivå (en kan være 95% sikker på at dersom alle medlemmene hadde besvart undersøkelsen, ville svarene falle innenfor +/- 1,5% av svarene i denne undersøkelsen). I tillegg benyttet 503 medlemmer seg av undersøkelsens generelle kommentarfelt for å gi forskjellige tilbakemeldinger til forbundet.

Resultatene er under bearbeidelse pr februar 2015. Administrasjon og forbundsstyret vil benytte dem som innspill til identifisering og/eller bekreftelse av fokusområder i forbundet og i dets fellesfunksjoner.

Initielle funn det er verdt å legge merke til er at 52 % av respondentene er, eller har vært, aktiv i mer enn én luftsportgren de siste to årene. 23 % hadde ikke hatt noen introduksjonsaktivitet (tandem, passasjertur e.l.) før de selv gikk kurs i luftsport, mens 23 % har hatt en introduksjonstur i motorfly, 4 % i mikrofly, og hele 22 % hadde sin første introduksjon med modellfly. 37 % av respondentene hadde sin introduksjon til luftsport i alderen 11–15 år, mens 20 % ble introdusert i alderen 16–20 år.

50 % utfører sin aktivitet primært i regi av lokal klubb, mens 25 % utøver den primært på egen hånd. 85 % av respondentene er helt eller delvis enig i at deres klubb har en sikkerhetskultur som bygger gode holdninger blant elever og nye medlemmer, mens det er viktig eller svært viktig

Modellflyskolen for barn og ungdom under Luftsportsuka 2014.
Foto: Bendik Øverhus Hassel

for respondentene at NLF som forbund bruker tid og ressurser på sikkerhet (95 %), tilgang på anlegg (80 %), tilgang til luftrom (90 %) og påvirkning av regelverk (89 %).

NLFs logo og grafiske profil

Det har fremkommet ønske om at forbundet bør fornye logo og grafisk profil. Sent på høsten ble det bestemt å iverksette en logokonkurranse hvor både medlemmer og profesjonelle aktører ble oppfordret til å delta. Ved lanseringen av konkurransen ble det presisert at ny logo blir bestemt kun om det kommer forslag hvor forbundet oppnår en betydelig forbedring. Ved utløp av fristen 31. desember hadde det kommet inn over 400 forslag. Juryen tar sin beslutning tidlig i 2015.

Utgivelse av medlemsblader

NLF ved seksjonene utgir fire forskjellige medlemsblader; Flynytt (motorfly og mikrofly), Fritt Fall (fallsjerm), Fri Flukt (hang- og paraglidning) og Modellflyinformasjon. Seilflyseksjonen utgir i samarbeid med de andre skandinaviske landene bladet Nordic Gliding. Medlemsbladene er omtalt i seksjonenes rapporter.

Informasjonsbrevet, som NLF sender ut til alle medlemmer som er registrert med e-post-adresse i medlemsregisteret, har blitt utgitt hver måned i 2014.

Eksterne relasjoner og samarbeid

NLF har etablert et meget godt forhold til ledelsen i Luftfartstilsynet. Det har vært avholdt kontaktmøte med luftfartsdirektør og hans nære medarbeidere, og flere viktige saker har blitt behandlet.

NLF arrangerte i mai en samling på Starmoen der Samferdselsdepartementet, Luftfartstilsynet og Avinor deltok. På samlingen ble Norges Luftsportforbunds viktigste utfordringer lagt frem. NLF opplevde genuin interesse og støtte fra de deltakende partene.

Det er god kontakt med Samferdselsdeparte-

mentet (SD). I 2014 har SD jobbet for å legge til rette for at NLF skal bli godkjent som myndighet for utstedelse av seilfly- og ballongsertifikater. Dette vil åpne for at NLF vil kunne videreføre en over 80 år lang praksis selv om det blir innført nye felleseuropeiske bestemmelser. Forslag til endringer i regelverk for gjennomføring av dette er på høring.

Generalsekretæren deltar fast både i Avinors fysiseringsdivisjonens Operativt forum og i Divisjonsforum.

Forbundets president, Rolf Liland, er styremedlem i Norsk Luftfartsmuseum i Bodø. Ståle Novik er varamedlem.

Torkell Sætervadet og Jostein Tangen deltok på det årlige EASA Safety Seminar som i 2014 ble avholdt i Roma og hadde allmennflyging som eneste tema. Torkell Sætervadet var i egenskap av redaktør for Flynytt engasjert av EASA som «moderator» for den innledende debatten i seminaret med blant andre EASA-sjef Patrick Ky og den britiske ministeren Grant V. Shapps i hovedrollene.

Service til klubbene

Medlems- og lisensregister

NLF fører i systemet MeLWin et sentralt medlemsregister og innkasserer kontingenter for samtlige tilsluttede klubber.

Norges Idrettsforbunds (NIF) krever at alle medlemmer skal registreres i idrettens medlemsdatabase. Opplysningene i MeLWin tilfredsstiller NIFs krav til elektronisk registrering av medlemskap. NLF har i 2014 startet en prosess for integrering av dataene i MeLWin med idrettens medlemsdatabase. Integreringen vil trolig først være ferdig i 2016.

Medlemsregisteret er integrert med forbundets lisensregister og inneholder også opplysninger om klubbens tillitsvalgte etc. MeLWin benyttes også

Styrets årsberetning 2014

som register for alle norske mikrofly. Et register NLF fører på vegne av myndighetene.

Medlemsdataene i MeLWin er klubbens eieendom. NLF arbeider derfor for å gjøre dem lett tilgjengelige for klubbene. Det tilbys automatisk integrering mot klubbens bookingsystemer

NLF CAMO

Forbundets virksomhet NLF CAMO (Continuing Airworthiness Management Organisation) med motorfly i ukontrollert miljø og seilfly i kontrollert miljø har fungert greit i 2014. Forenklingsprosjektet av det flytekniske regelverket, Part-M, trekker ut i tid. De siste signaler er at forenklede regler ligger an til å kunne bli innført i andre kvartal 2015.

I hvilken grad et enklere regelverk medfører at CAMO-organisasjonen ikke lenger blir like viktig er vanskelig å si noe sikkert om på forhånd. Flyeierens kunnskap om det flytekniske regelverket er svært forskjellig, og mange antas å ville ha stor nytte av tjenesten også fremover selv om verkstedene kan overta mange av oppgavene som i dag ivaretas av CAMO.

Forbundets forutsetning om minimum økonomisk balanse i driften av CAMO har blitt oppnådd i 2014.

Det ble i juli skrevet en intensjonsavtale mellom hjemmebyggernes organisasjon EEA 573 og NLF om utvidet samarbeid på det flytekniske området. Det ligger da til rette for at organisasjonene i fremtiden kan påta seg oppgaver som i dag ivaretas av Luftfartstilsynet (LT). Avtalen er inngått i forståelse med og koordinert med LT.

Aktivitet i forbundsseksjonene

Seksjonsstyrene utarbeider årsberetninger om aktivitet i seksjonene som inngår som vedlegg til forbundsstyrets årsberetning:

Ballongseksjonen	vedlegg 1
Fallskjemseksjonen	vedlegg 2
Hang- og paragliderseksjonen	vedlegg 3

Mikroflyseksjonen	vedlegg 4
Modellflyseksjonen	vedlegg 5
Motorflyseksjonen	vedlegg 6
Seilflyseksjonen	vedlegg 7

Resultater og hedersbemerker

Konkurransaktivitet

Med unntak av ballong har det vært avholdt norgesmesterskap (NM) innen samtlige seksjoner og det er kåret norgesmestere i 26 disipliner/klasser.

Fallskjemseksjonen tok i 2014 opp en ny NM-gren, innendørs kroppsfløyging, godkjent av forbundsstyret. Det planlegges allerede i 2015 NM i den nye grenen.

H.M. Kongens pokal

NLF har årlig to kongepokaler til disposisjon. Pokalen går på omgang mellom seksjonene i henhold til fastsatt plan. I 2014 var pokalen satt opp i Fallskjemseksjonen og Modellflyseksjonen. Vinnere ble laget «Berserk» med Kristian Moxnes, Rune Antonsen og Marius Sotberg, Voss Fallskjemklubb i friflyging åpen klasse og Jo Grini, Valdres Flyklubb i klassen F3J, R/C seilfly.

Internasjonale resultater

Det ble bronsemedalje både til Espen Torp og til det norske laget som besto av Espen Torp, Olav Kallhovd og Bjørn Tore Hagen under VM i klassen F3F (R/C modellseilfly hang)

Landslaget i FF «Berserk» med Marius Sotberg, Rune Antonsen og Kristian Moxnes fikk en femteplass i «10th FAI World Artistic Event Championships» (fallskjem).

Kurt Norevik tok bronsemedaljen under Nordisk mesterskap i presisjonsfløyging (motorfly)

Hedersbevisninger

NAKs sølvmedaljer er tildelt Rolf Inge Sotberg og Dag Eckhoff. NAKs gullnål er tildelt Halvard

NORGESMESTERE 2014

Fallskjerm

FS-4 - formasjon	DeLand Norgies, Tønsberg Fallskjermklubb
FS-4 – rekrutt	KFP, Tønsberg Fallskjermklubb
FS-8-formasjon	Norgies 8, Tønsberg Fallskjermklubb
Friflyging åpen	Berserk, Tønsberg Fallskjermklubb
Friflyging-rekrutt	Voss Alliance, Voss Fallskjermklubb
Canopy Piloting	Daniel Eriksen, Tønsberg Fallskjermklubb
Presisjon	(Ikke avholdt)

Seilflyging

Klubbklasse	(Ikke avholdt)
Åpen klasse	Arne Martin Güettler, Drammen Flyklubb
18-meter klasse	(ikke avholdt)
Sportsklasse	Thomas Gundersen, NTNU Flyklubb
Juniorklasse	(ikke gyldig mesterskap)
Akroflyging	(ikke avholdt)

Motorflyging

Akroflyging	Thore Thoresen, Aerobatic Club of Norway
Presisjonsflyging	Odin Sætre, Bergen Aero Klubb

Hang- og paragliding

Hanggliding – kl. 1	Olav Opsanger, Jetta Luftsportsklubb
Paragliding – åpen klasse	Rolf Dale, Bergen Hang- og paragliderklubb
Paragliding – akro	Rolf Dale, Bergen Hang- og paragliderklubb

Mikroflyging

Mikroflyging	Frank Losen og Joachim Frich, Oppdal Flyklubb
--------------	--

Modellflyging

F1A – friflukt	Atle Klungrehaug, Skedsmo Modellflyklubb
F1B – friflukt	Tor Bortne, Ørnen Modellflyklubb
F2B – linekontroll	Clamer Meltzer, Trondheim Modellflyklubb
F3A – R/C motor	Alexander Heindel, Bodø Modellflyklubb
F3C – helikopter	Lars Aage Olsen, Forus RC Klubb
F3F – R/C seil	Olav Kallhovd, Bergen Modellflyklubb
F3J – R/C seil	Jo Grini, Valdres flyklubb
F3J – R/C seil lag	Modellflyklubben Vingen
F3J – R/C seil junior	Fredrik Grini, Valdres flyklubb
F4C – skala	Per Iversen, Bærum Modellflyklubb
F3K – R/C Kasteglider	Lars Petter Eriksen, Gullknapp Modellflyklubb

Styrets årsberetning 2014

Tom Brien og Mariann Moen har foredrag om tilrettelagt luftsport under Nasjonal Konferanse i Trondheim november 2014.
Foto: Fredrik Winge

Sand, Øivind Thomassen, Kåre Liane, Atle Klungraug og Pål Westerhaug.

Seksjonshederstegn er tildelt Erik Johnsen og Thomas Solli (fallskjerm), Rune Pavestad og Tore A. Hansen (modellfly) og Jo-Inge Bjørø (seilfly).

NAKs kårde til beste kadett i avgangsklassen ved Luftkrigsskolen ble tildelt Torstein Eikenes. Kården ble overrakt den 14. juni av tidligere president i NLF, Olav F. Aamoth. Seremonien fant sted i Erkebisppegården ved Nidarosdomen.

Økonomisk årsberetning 2014

Innledning

Norges Luftsportsforbund (NLF) er et fleridrettsforbund tilsluttet Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) som et særforbund. NLF organiserer følgende idretter under fellesbetegnelsen luftsport; ballongflyging, fallskjermhopping, hanggliding og paragliding, mikroflyging, modellflyging, motorflyging og seilflyging. De enkelte idrettene er organisert i seksjoner. Virksomhetene drives av tilsluttede klubber over hele landet. Forbundet har sitt sekretariat i Oslo, og eier og driver tre rikssentere for henholdsvis fallskjerm på Rena, for hanggliding og paragliding i Vågå og for seilflyging i Elverum.

Antall medlemmer ved årsskiftet

Forbundet har ved årsskiftet 246 tilsluttede klubber. Fire nye klubber er tatt opp i forbundet og NIF i 2014, mens to klubber er utmeldt eller slettet som medlemmer.

212 av de 246 tilsluttede klubbene organiserer kun en av forbundets aktiviteter. 34 klubber er organisert med grupper for to eller flere aktiviteter. I tabellen under kan man se hvordan gruppene i de 34 klubbene fordeler seg på de forskjellige aktivitetene slik at det dannes 293 enheter.

Klubbene hadde ved siste årsskiftet totalt 17 850 medlemskap. Dette er en økning med 470 medlemskap, eller 2,7 % i forhold til 2013.

1.984 kvinner er medlemmer i klubbene ved årsskiftet. Kvinner utgjør 11,1 % av den totale medlemsmassen. Fallskjermklubbene har her den største kvinneandelen med 28,5 %, mens modellfly kun har 0,7 % kvinner.

	Antall klubber	Fordeling av gruppene	Totalt ant enheter
Klubber med grupper	34		
Motorflyklubber/grupper	36	27	63
Seilflyklubber/grupper	12	13	25
Modellflyklubber/grupper	74	13	87
Mikroflyklubber/grupper	24	24	48
HG/PG klubber/grupper	45	4	49
Fallskjermklubber	20		20
Ballongklubb	1		1
Total	246		293

Medlemskap per 31.12.2014 fordelt på kjønn og aldersgrupper:

	0-5	6-12	13-19	20-25	26+	Sum	%
Kvinner	8	19	169	517	1271	1 984	11,1
Menn	13	73	539	1 666	13 575	15 866	88,9
Total	21	92	708	2 183	14 846	17 850	
% av total	0,1	0,5	4,0	12,2	83,2		

Økonomisk årsberetning 2014

Antall medlemmer i klubbene per 31.12 fordelt på forbundets aktiviteter:

	2014	2013
Ballongmedlemmer	23	24
Fallskjermedlemmer	5 153	4 943
HG/PG medlemmer	2 838	2 665
Mikroflymedlemmer	1 541	1 471
Modellflymedlemmer	3 477	3 543
Motorflymedlemmer	3 765	3 649
Seilflymedlemmer	1 053	1 085
Direktemedlemmer *)	8	11
Total	17 858	17 391

*) Direktemedlemmer er personer som på 50-tallet betalte et livsvarig medlemskap i Norsk Aero Klubb. Direktemedlemmer teller ikke med som medlemmer i klubber tilsluttet NIF – slik at antallet medlemskap blir 17 850.

Miljø

Det er et godt arbeidsmiljø i forbundets sekretariat og det er ikke rapportert om skader eller ulykker i forbindelse med arbeidet. Virksomheten forurenser ikke det ytre miljø.

Sykefravær

For de ansatte var det et sykefravær på 3,3 %.

Likestilling

Av de 13 som var ansatt ved årets utløp er det to kvinner. Det er full likestilling mellom kjønnene, noe det blir lagt vekt på ved nyansettelser.

Årsregnskap

Årsregnskapet for NLF samlet viser et overskudd på 2.320.930 kroner mot fjorårets overskudd på 6.168.505 kroner. Av 2013-resultatet utgjorde 5,55 MNOK ekstraordinært aksjeutbytte.

NLFs samlede budsjett for 2014 ble på luftsports-tinget i april 2013 godkjent med et overskudd på 27.000 kroner. Forbundsstyret har senere revidert 2014-budsjettet og vedtatt et budsjett med overskudd på 248.000 kroner.

Regnskapet viser tydelig at det er en sunn økonomi i de fleste avdelinger, men resultatet er allikevel ikke mer enn det som er nødvendig for å kunne møte de fremtidige behov for å styrke bemanningen for både å opprettholde nåværende gode resultatoppnåelse i viktige saker, samt forbedring av mange systemer og ikke minst at forbundet skal være i stand til å påta seg nye oppgaver som kan tillegges forbundet. Nye oppgaver skal i prinsippet være kostnadsdekkende, men det vil uansett være investeringsbehov, opplæring og oppstartsperioder, hvor det er liten grunn til å tro at inntektene er på plass fra oppstarten.

Fra spillemidlene fikk NLF tildelt fra NIF et ordinært rammetilskudd inkludert regiontilskudd og integreringstilskudd på 3 843 035 kroner (post 2 midler). Av disse midlene fikk seksjonene stilt til disposisjon følgende andeler til drift av sine idrettsaktiviteter: Fallskjermsseksjonen 490 380 kroner, Hang og paragliderseksjonen 346 022 kroner, Seilflyseksjonen 204 793 kroner, Motorflyseksjonen 346 579 kroner, Modellflyseksjonen 387 170 kroner, Mikroflyseksjonen 213 090 kroner og Ballongseksjonen 5 000 kroner. Det vises her til seksjonenes årsrapporter.

NLF fikk videre tildelt 434 882 kroner til utviklingsorientert ungdomsidrett som ble fordelt til prosjekter i Fallskjemseksjonen med 96 133 kroner, Modellflyseksjonen 103 880 kroner, Motorflyseksjonen 99 057 kroner og Seilflyseksjonen 135 811 kroner.

Av post 3 midlene (barn, ungdom og bredde) fikk NLF tildelt 767 062 kroner mot 586 199,- foregående år.

Etter søknad for regnskapsåret 2013 fikk NLF tildelt 1 735 742 kroner i momskompensasjon via NIF. Tildelingen er fordelt i henhold til søknadsgrunnlaget slik; NLF sentralt 664 283 kroner, Fallskjemseksjonen 198 164 kroner, Hang- og paragliderseksjonen 109 817 kroner, Mikroflyseksjonen 99 760 kroner, Modellflyseksjonen 76 594 kroner, Motorflyseksjonen 137 269 kroner, Seilflyseksjonen 332 002 kroner, NLF CAMO 117 583 kroner.

Over Justisdepartementets budsjett mottok NLF 640 000 kroner i driftsstøtte til den frivillige søk og redningstjenesten i regi av NAKs Flytjeneste. Det vises her til årsrapport fra Motorflyseksjonen.

Det vises for øvrig til de enkelte seksjoners resultater i regnskapet. Driften av forbundets riksannlegg fremkommer som egne resultatsentra under Fallskjemseksjonens, Hang og paragliderseksjonens og Seilflyseksjonens resultater.

Styret foreslår at årsresultatet på 2 244 633 kroner tilføres egenkapitalen. Etter denne disponeringen utgjør forbundets egenkapital 19 147 322 kroner. Av dette er 3 334 185 kroner egenkapital med selvpålagte restriksjoner.

Lov

Norges Luftsportforbund har en lov som er i tråd med lov for Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, og den økonomiske årsberetningen er avgitt i tråd med regnskapsloven.

Fortsatt drift

Styret mener at årsregnskapet gir et rettviseende bilde av forbundets eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat. Av den grunn mener styret at det er grunnlag for fortsatt drift, og regnskapet er avlagt under denne forutsetning.

Oslo, 21. februar 2015

Rolf Liland

president

Tor Schaatum

1. visepresident

Christina Wiig

2. visepresident

John Eirik Laupasa

generalsekretær

Stein Erik Lundblad

Asle Sudbø

Asle Sudbø

Carita G. Ranvik

Mikael Klingberg

Ramsy Suleiman

Christer Bonde

Stig Hoftaniska

Håvard Gangsås

Regnskap og balanse 2014 og 2013

DRIFTSINNETEKTER OG DRIFTSKOSTNADER

Inntekter	Noter	2014	2013
	1		
Sponsor- og salgsinntekter		5 576 186	6 346 474
Offentlige tilskudd	2	5 875 276	5 643 659
Andre inntekter	3	22 162 298	21 330 847
Sum driftsinntekter		33 613 760	33 320 980
Varekostnad		719 317	790 230
Lønns- og personalkostnader	4	13 203 245	13 683 940
Avskrivninger	6	157 547	197 084
Tilskudd		543 810	550 967
Andre driftskostnader	5	17 332 808	18 251 785
Sum driftskostnader		31 956 728	33 474 006
Driftsresultat		1 657 032	-153 026
Finansposter			
Finansinntekter	7	674 855	6 454 456
Finanskostnader		10 956	132 925
Sum finanskostnader		663 899	6 321 531
ÅRSRESULTAT		2 320 930	6 168 505
Disponering av årets resultat			
Avsatt til annen egenkapital	13	2 244 633	6 526 709
Overført fra Elevsikringsfond	13		-450 000
Disponert til Luftforsvarets gavefond	13	63 597	82 269
Disponert til Hangarfond	13	12 700	9 527
Sum disponering		2 320 930	6 168 505

BALANSE / EIENDELER

Anleggsmidler	Noter	2014	2013
Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	6	3 817 001	3 856 000
Driftsløsøre, inventar, kontormaskiner mm.	6	1 035 099	1 090 768
Sum varige driftsmidler		4 852 100	4 946 768
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler	8	369 211	369 211
Andre fordringer	9	3 692 612	3 711 112
Sum finansielle anleggsmidler		4 061 823	4 080 323
Sum anleggsmidler		8 913 924	9 027 091
Omløpsmidler			
Fordringer			
Varelager		28 102	33 689
Kundefordringer	10	1 259 603	1 510 434
Andre kortsiktige fordringer	11	706 578	511 135
Sum fordringer		1 994 282	2 055 258
Bankinnskudd, kontanter o.l.	12	13 883 133	11 010 286
Sum omløpsmidler		15 877 415	13 065 544
Sum eiendeler		24 791 339	22 092 635

Regnskap og balanse 2014 og 2013

BALANSE / EGENKAPITAL OG GJELD

	Noter	2014	2013
Egenkapital			
Egenkapital med selvpålagte restriksjoner			
Kapitalfond	13	800 000	800 000
Elevsikringsfond	13	0	0
Luftforsvarets gavefond	13	2 076 065	2 012 468
Hangarfond	13	458 120	445 420
Sum egenkapital med selvpålagte restriksjoner		3 334 185	3 257 888
Fri egenkapital			
Annen egenkapital	13	13 568 504	7 041 795
Årets resultat etter selvpålagte restriksjoner av egenkapital	13	2 244 633	6 526 709
Sum fri egenkapital		15 813 137	13 568 504
Sum egenkapital		19 147 322	16 826 392
Gjeld			
Annen langsiktig gjeld			
Lån	14	400 000	500 000
Sum langsiktig gjeld		400 000	500 000
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		1 852 825	1 842 661
Offentlige avgifter		1 011 417	1 014 316
Annen kortsiktig gjeld	15	2 379 775	1 909 266
Sum kortsiktig gjeld		5 244 018	4 766 243
Sum gjeld		5 644 018	5 266 243
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		24 791 340	22 092 635

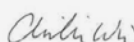
Oslo, 21. februar 2015

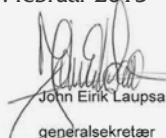
Rolf Liland
president

Tor Schaatun
1. visepresident

Christina Wiig
2. visepresident

John Erik Laupsa
generalsekretær

Stein Erik Lundblad

Asle Sudbø

Carita G. Ranvik

Mikael Klingberg

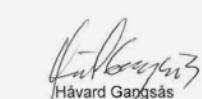
Ramsy Suleiman

Christer Bonde

Stig Hoffaniska

Håvard Gangsås

NOTE 1 REGNSKAPSPRINSIPPER

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk.

Inntekter og kostnader

Salgsinntekter resultatføres ihht opptjeningsprinsippet, dvs. når varen er levert eller tjenesten utført. Føring av kostnader skjer etter sammenstillingsprinsippet, dvs. at kostnader føres i samme periode som tilhørende inntekt.

Sponsorinntekter inntektsføres over avtaleperioden. Barteravtaler inntektsføres på grunnlag av de mottatte verdier i den perioden verdien mottas. Motsvarende kostnader blir kostnadsført i samme periode.

Omløpsmidler

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskostnad og virkelig verdi.

Hovedregel for vurdering og klassifisering av eiendeler og gjeld

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk, er klassifisert som anleggsmidler. Andre eiendeler er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer som skal tilbakebetales innen et år er klassifisert som omløpsmidler. Ved klassifisering av kortsiktig og langsiktig gjeld er tilsvarende kriterier lagt til grunn.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi dersom verdifallet ikke forventes å være forbigående. Langsiktig og kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Varelager

Innkjøpte varer til videresalg er vurdert til anskaffelseskost. Det er ikke foretatt nedskrivning for ukurans.

Eiendeler og gjeld i utenlandsk valuta

Pengeposter i utenlandsk valuta er i balansen omregnet til balansedagens kurs.

Aksjer og andeler i andre selskap

Aksjer hvor forbundet ikke har betydelig innflytelse, er klassifisert som anleggsmidler og er balanseført til anskaffelseskost. Investeringene nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som forventes å ikke være forbigående. Mottatt utbytte fra selskapene inntektsføres som annen finansinntekt.

Nedskrivninger reverseres når grunnlaget for nedskrivning ikke lenger er til stede.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Bankinnskudd, kontanter o.l.

Bankinnskudd, kontanter o.l. inkluderer kontanter, bankinnskudd og andre betalingsmidler med forfallsdato som er kortere enn tre måneder fra anskaffelse.

Pensjon

Pensjonsforpliktelser finansiert over driften er beregnet og balanseført under avsetning for forpliktelser. Forbundet har forsikrede pensjonsordninger som ikke er balanseført. Pensjonspremien anses i disse tilfeller som pensjonskostnad og klassifiseres sammen med lønnskostnader.

Endring av regnskapsprinsipper

Forbundet har ikke foretatt endring av regnskapsprinsipp eller korrigerer av feil fra tidligere årsregnskap i regnskapsåret.

Noter til regnskap og balanse 2014 og 2013

NOTE 2 OFFENTLIG TILSKUDD

Regnskapsposten består av	2014	2013
Rammetilskudd inkl. regiontilskudd fra NIF	3 843 035	3 845 450
Barne- og ungdomsmidler fra NIF	767 062	586 189
Utviklingsorientert ungdomsidrett fra NIF	434 882	457 655
Utstyrsmidler fra NIF	146 468	57 800
Justisdepartementet	640 000	630 000
VO-midler	35 000	55 305
Andre tilskudd	8 830	11 260
Sum	5 643 659	5 643 659

NOTE 3 ANDRE INNTEKTER

Regnskapsposten består av	2014	2013
Medlemsinntekter, lisenser og flygetillatelse	1 293 834	1 240 134
Medlemsinntekter, kurs, egenandeler og påmeldinger	1 806 835	1 906 564
Medlemskontingenter forbundet sentralt	6 316 270	6 127 555
Medlemskontingenter seksjonene	4 917 815	4 468 593
Abonnement medlemsblader	1 727 820	1 669 677
Leieinntekter internat/fly	3 540 945	2 619 827
Momskompensasjon	1 735 742	1 585 988
Andre inntekter	823 038	1 712 509
Sum	22 162 298	21 330 847

NOTE 4 ANSATTE, GODTGJØRELSER, PENSJONER M.V.

Det er registrert følgende lønnskostnader for forbundet de siste to år	2014	2013
Lønninger	9 614 305	9 720 317
Arbeidsgiveravgift	1 578 613	1 644 820
Pensjonkostnader	1 698 275	1 835 649
Andre ytelser	312 053	483 154
Sum lønnskostnader	13 203 245	13 683 940
Antall sysselsatte årsverk	12	13
Antall ansatte pr 31.12	15	17

Ytelser til ledende personer:	Lønn	Annen godtgjørelse
Generalsekretær	1 123 030	5 797

Det er ikke utbetalt lønn eller annen godtgjørelse til president eller andre styremedlemmer. Det er ikke gitt lån eller stilt sikkerhet for ledende ansatte eller styret.

Forbundet er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning etter Lov om obligatorisk tjenstepensjon. Forbundets ansatte er dekket gjennom kollektiv pensjonsforsikring i et forsikringsselskap, og oppfyller med det kravet etter loven.

Godtgjørelse til Leo revisjon DA er for 2014 kostnadsført med kr 81 250 for lovpålagt revisjon (kr 78 000 i 2013) og kr 19 765 (kr 27 375 i 2013) for rådgivning og andre attestasjoner.

Noter til regnskap og balanse 2014 og 2013

NOTE 5 ANDRE DRIFTSKOSTNADER

Regnskapsposten består av	2014	2013
Kontorkostnader	3 136 676	3 224 412
IT-kostnader	895 267	823 414
Idrettsutstyr og drakter	218 983	313 155
Idrettsfaglig bistand og andre fremmedtjenester	3 445 075	2 579 654
Reise- og oppholdskostnader	2 966 884	3 387 847
Kontingenter og påmeldingsavgifter	528 452	148 420
Forsikringer (vidreformidlet + egne)	1 856 118	2 124 876
Innleie fly for øvelser mm	754 881	898 259
Drift medlemsblader	1 463 734	2 080 381
Drift rikssentre	1 834 867	1 630 247
Andre kostnader	231 870	1 041 120
Sum	17 332 808	18 251 785

NOTE 6 VARIGE DRIFTSMIDLER

	Starmoen	LN-EIC	Vågå	Fotoutstyr	LN-GRA	Totalt
Anskaffelseskost 01.01	3 469 992	407 209	602.114		900 000	5 379 315
Årets tilgang			0	62 879		62 879
Årets avgang						0
Anskaffelseskost 31.12	3 469 992	407 209	602 114	62 879	900 000	5.442.194
Akk. avskrivninger 31.12	225 992	146 609	29 114	8 379	180 000	590 094
Bokført verdi pr 31.12	3 244 000	260 600	573 000	54 500	720 000	4 852 100
Årets avskrivning	33 000	65 167	6 000	8 380	45 000	157 547
Økonomisk levetid	100 år		100 år	5 år	20 år	
Avskrivningsplan	Lineær	20% av saldo	Lineær	Lineær	Lineær	

Ingen av driftsmidlene er nedskrevet.

Forsikringsverdi

Bygninger og innbo på rikssenteret på Starmoen er fullverdiforsikret for kr 21 293 000,-.
 Bygninger og innbo på rikssenteret på Østre Æra er fullverdiforsikret for kr 21 002 887,-.
 Bygninger og innbo på rikssenteret på Vågå er fullverdiforsikret for kr 12 998 021,-.

NOTE 7 FINANSINNEKTER

Regnskapsposten består av	2014	2013
Mottatt utbytte Luftfartsskolen AS	89 685	5.550.000
Renteinntekter bankinnskudd	397 874	417.521
Gevinst salg av aksjer Luftfartsskolen AS		213.112
Renteinntekter fond	142 873	149.069
Andre finansinntekter	44 423	124.753
Sum	674 855	6.454.456

NOTE 8 INVESTERING I AKSJER

Navn	Forretnings- kontor	Anskaffelses tidspunkt	Antall	Stemme og eierandel	Kostpris	Bokført verdi
Luftfartsskolen AS	Oslo	2004	57	20%	285 000	285 000
Kjeller Aero Senter AS	Kjeller	2003	66	16,40%	68 117	68 117
Nordic Gliding APS	Herning	2013	160	20%	16 094	16 094
Totalt						369 211

NOTE 9 ANDRE FORDRINGER

Regnskapsposten består av	2014	2013
Lån i Luftforsvarets gavefond	1 690 000	1.585.500
Lån i Hangarfond	298 500	262.500
Seilflymatriellån	866 000	1.025.000
LFS Holding AS	838 112	838.112
Sum	3 692 612	3.711.112

NOTE 10 KUNDEFORDRINGER

Forbundets kundefordringer er vurdert til pålydende, redusert med avsetning for tap på krav med kr 230 626 .
Tilsvarende avsetning i fjor var kr 664 814. Det er tapsført kr 58 052.

Noter til regnskap og balanse 2014 og 2013

NOTE 11 ANDRE KORTSIKTIGE FORDRINGER

Regnskapsposten består av	2014	2013
Forskuddsbetalte kostnader	273 655	349.951
Utstyrsmidler NIF	146 468	57.800
Påløpte inntekter	90 305	55.305
MVA termin 6	186 150	36.352
Andre kortsiktige fordringer	10 000	11.727
Sum	706 578	511.135

NOTE 12 BANKINNSKUDD

Av likvide midler på kr 13 883 133,- utgjør bundne skattetrekkmidler kr 418 424,- og Luftforsvarets gavefond kr 229 336,-.

NOTE 13 EGENKAPITAL

	EK med selvpålagt restriksjon	Annen EK	SUM EK
Egenkapital pr. 01.01.14	3 257 888	13 568 504	16 826 392
Årets endring i egenkapital:			
Årets resultat til annen egenkapital		2 244 633	2 244 633
Disponert til Luftforsvarets gavefond	63 597		0
Disponert til Hangarfond	12 700		
Egenkapital pr. 31.12.14	3 334 185	15 813 137	19 147 322

FORDELING ANNEN EGENKAPITAL

	EK pr 01.01.14	Endring	EK 31.12.14
Motor	750.327	370 572	1 120 899
Flytjenesten	232.516	144 389	376 905
Mikro	1.606.251	336 670	1 942 921
Ballong	57.288	6 496	63 784
Modell	332.857	-31 206	301 651
Seilfly	1.138.782	412 994	1 551 776
Fallskjerm	3.463.590	123 745	3 587 335
HP	214.363	71 072	285 435
CAMO	-2.011.625	172 085	-1 839 540
Fri egenkapital	7.784.156	637 816	8 421 971
Totalt annen egenkapital	13.568.504	2 244 633	15 813 137

NOTE 14 LÅN

	2014	2013
Lån hytte Ole Reistad senter	400 000	500 000
Sum	400 000	500 000

* De årlige avdragene er kr. 100.000. Lånet vil være nedbetalt i 2018.

NOTE 15 KORTSIKTIGE GJELD

Regnskapsposten består av	2014	2013
Påløpte feriepenger	1 018 557	969.628
Kontingenter/lisenser	13 230	75.616
Mottatte ikke opptjente inntekter	258 389	312.000
Annen kortsiktig gjeld	135 830	148.355
NIF utstyrsmidler	146 468	57.800
Påløpte kostnader	807 301	345.867
Sum	2 379 775	1.909.266

Til Tinget i
Norges Luftsportsforbund

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Norges Luftsportsforbund som viser et overskudd på kr 2.320.930. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2014, resultatregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for forbundets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av forbundets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Leo Revisjon DA

Nils Hansens vei 2, 0667 Oslo • Revisornummer: 983 846 459 • Telefon: 22 07 40 00 • Telefax: 22 07 00 40 • www.leorevisjon.no

Avd. Østfold: Stasjonsveien 84, 1746 Skjeberg • Telefon: 69 12 34 00 • Telefax: 69 12 34 01

Avd. Akershus: Klapputveien 38, 1960 Løken • Telefon: 922 47 857

Direkte: Even Kroken 22 07 00 41 • Olav Heggard 22 07 00 42 • Lorentz Grimsoen 22 07 00 43

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Norges Luftsportsforbund per 31. desember 2014 og av forbundets resultater for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av forbundets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, den 24. februar 2015

Leo Revisjon DA

Olav Heggard
Registrert revisor

Kontrollkomiteens beretning 2014

ÅRSBERETNINGEN FRA KONTROLLKOMITEEN I NLF FOR 2014

I henhold til NIFs lov § 2-12 avgir kontrollkomiteen herved sin beretning til tinget.

Det har vært avholdt 3 møter i kontrollkomiteen i 2014.

Kontrollkomiteen skal føre tilsyn med organisasjonsleddets økonomi. Kontrollkomiteen skal påse at organisasjonsleddets midler er anvendt i henhold til lover, vedtak, bevilgninger og økonomiske rammer, samt at de foretatte økonomiske disposisjoner er i samsvar med forbundets lov og beslutninger fattet av tinget. Kontrollkomiteen skal videre forsikre seg om at organisasjonsleddets interne økonomiske kontroll er hensiktsmessig og forsvarlig.

Kontrollkomiteen skal påse at forbundets regnskapsførsel er pålitelig og at dets årsregnskap og delårsrapporter gir et korrekt uttrykk for forbundets drift og finansielle stilling. Kontrollkomiteen skal ved gjennomgang av regnskapene vurdere forbundets finansielle stilling, forvaltning og drift.

Kontrollkomiteen har i 2014 bestått av Inger Grimstad, Hans Fredrik Wille og Lars Rasmussen med sistnevnte som leder.

Kontrollkomiteen har ingen merknader til det forelagte regnskap.

Kontrollkomiteen har gjennomgått styrets protokoller, samt andre dokumenter komiteen har funnet det nødvendig å gjennomgå. Komiteen har fått alle opplysninger fra forbundets administrasjon og revisor som komiteen har bedt om.

Kontrollkomiteen har gjennomgått styrets årsberetning for 2014 og det styrebehandlete årsregnskapet for 2014. Styrets beretning og årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven.

Kontrollkomiteen har fått seg forelagt revisjonsberetningen for 2014, og revisor har avgitt beretning uten bemerkninger.

I kjølvannet av «pensjonssaken» som styret behandlet forrige år, ble det avdekket noen avvik i forhold til lovens bestemmelser bl.a. med hensyn til protokoll føring. Arbeidet med å få nye rutiner på plass ble påbegynt i 2013 og er nå gjennomført på en tilfredsstillende måte.

Komiteen har regelmessig blitt oppdatert med hensyn til løpende politiske saker styret og administrasjonen har vært engasjert i. Komiteen oppfatter at styre og administrasjon har brukt tid og ressurser i henhold til de vedtak og styringssignaler som forrige Luftsportsting la til rette for. Forbundet har en sunn økonomi med god styring.

Det materiale kontrollkomiteen har fått seg forelagt gir ikke foranledning til særlige bemerkninger utover det som fremgår av denne beretning. Komiteen har gjennom året hatt god dialog med generalsekretær, president og andre styremedlemmer og ansatte ved sekretariatet og har fått greie svar på spørsmål vi har stilt.

Kontrollkomiteen anbefaler at styrets beretning og forbundets årsregnskap for 2014 godkjennes av forbundstinget.

Dato: 22.2.2015

Lars Rasmussen

komiteleder

Inger Grimstad

Hans Fredrik Wille

Ballongseksjonens årsberetning 2014

Solo's reklameballong var ny i 2014
Foto: George Lundberg

Seksjonsleder Mikael Klingberg

Organisasjon

Seksjonsstyrets sammensetning

Leder

Mikael Klingberg

Nestleder

Hans Rune Mikkelsen

Styremedlemmer

Otto Jakobsen, Trond Nordby, Sofia Orvarsson

Darmo, Morten Haave

Valgkomité

Anders Frydenberg (leder), Steffen Steffensen

Ballonger

	2014	2013
Antall ballonger	22*)	21*)

*) 2 av ballongene er registrert i utlandet

Lisenser

	Utstedt 2014	Gyldige 31.12.14	Utstedt 2013	Gyldige 31.12.13
Ballonglisenser	1	10	1	9

Administrasjon

Seksjonens daglige administrasjon ivaretas av NLF's sekretariat. Ballongseksjonen har ingen dedikert ansatt til å ivareta seksjonens anliggende.

Aktivitet

Det føres ikke sentral statistikk over antall ferder og/eller fløyne timer.

Ulykker/hendelser

Det er ikke rapportert noen ulykker eller hendelser.

Seksjonsstyrets arbeid

Ballongklubben Frisk Bris, som ble stiftet i begynnelsen av 2002, er eneste klubb tilsluttet Ballongseksjonen. Det innebærer at alle som ønsker å drive med ballongsport i organisert form skal være medlem av Ballongklubben Frisk Bris. Ballongførerbevis og sportslisens er knyttet til medlemskap i denne klubben.

Seksjonsstyremøter

Det har vært avholdt to styremøter hvor en rekke saker har vært behandlet.

Seksjonens sentrale oppgaver

Styret har fulgt arbeidet med nye krav til ballongførere, særlig krav til konvertering og utdanning av nye piloter. Styret har krevd å få en overgangsordning for instruktører i forhold til de nye sertifikatreglene. Luftfartstilsynet har godkjent de nye kravene til gassylindere og meddelt at krav til kalibrering av høydemålere vil være i samsvar med hva som gjelder i Sverige.

Internasjonal representasjon

Mikael Klingberg er norsk representant til FAI's ballongkommisjon (CIA), men har ikke deltatt i møter i kommisjonen i løpet av året.

Konkurranser og øvrig aktivitet

Hans Rune Mikkelsen og Mikael Klingberg representerte seksjonen ved Luftsportsuka på Star-moen og tok opp to fallskjermhoppere. Mikael Klingberg tok også opp en hangglider. Aktiviteten for øvrig var konsentrert til Oslo, Skien og Trondheim.

Økonomi

Det kreves ikke inn seksjonskontingent fra medlemmene. Ved fordeling av rammetilskuddet fra NIF mottar seksjonen årlig 5 000 kroner. Ved utstedelser og fornyelser av lisenser mottar seksjonen gebyr per lisens, hvilket for 2014 utgjør 350 kroner. Seksjonen ble ikke belastet med noen kostnader i 2014.

Ved inngangen til 2014 hadde seksjonen til gode i fellesskapet 57 288 kroner. Internrenten utgjorde 1 146 kroner. Resultatregnskapet for 2014 viser med det et overskudd på 5 350 kroner som tilføres kapitalen. Seksjonen har med det et tilgodehavende i fellesskapet på 63 784 kroner.

Sluttbemerkninger

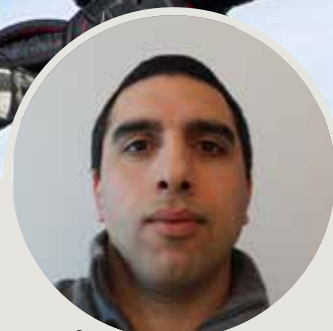
Seksjonen er NLF's minste – men en av de best synlige!

Mikael Klingberg (s), *leder*

Fallskjermseksjonens årsberetning 2014

Norgies 8 Tønsberg fallskjermklubb Pål Kolbenstvedt, Lise Nansen, Sissel Finnseth, Derek Broughton, Torstein Valen, Nicolai Nansen, Trude Sviggum, Kjetil Nordin og Johan Bryhni (video).

Seksjonsleder Ramsy Suleiman

Organisasjon

Ledermøtet

Seksjonens ledermøte ble avholdt den 15. februar 2014 på Helsfyr Rica Hotel.

Seksjonsstyrets sammensetning

Leder

Ramsy Suleiman, Lesja Fallskjermklubb

Nestleder

Lars Geir Dyrdal, Voss Fallskjermklubb

Styremedlemmer

Kari Helen Berg, HaGL Fallskjermklubb

Elise Torgrimsen, Kjevik Fallskjermklubb

Per-Olof Wallin, Oslo Fallskjermklubb

Varamedlemmer

Ingela Reppe, Stavanger Fallskjermklubb og Brede Herheim, Voss Fallskjermklubb

Valgkomité

Mathias Holtz (leder),

Hans Christian Heer Amlie og Kristin Kruse.

Administrasjon

Seksjonens daglige administrasjon ivaretas av NLFs sekretariat hvor Jan Wang er ansatt som fagsjef og avdelingssjef og lønnes over seksjonens budsjett. I tillegg er Derek Nordlund Broughton ansatt i 18 % stilling som landslagsansvarlig.

Aktivitet

	2014	2013
Antall hopp totalt	60.199	59.331
Antall skarpe tandem	2.661	2.408

Lisenser

Klasse	Utstedt 2014	Gyldige 31.12.14	Utstedt 2013	Gyldige 31.12.13
Elevbevis line	286	363	222	299
Elevbevis AFF (accelerated free fall)	300	368	332	392
Elevbevis FF (fritt fall) Utgått 01.01.14			59	109
Lisens A	237	449	209	425
Lisens B	172	560	133	557
Lisens C	52	212	44	209
Lisens D	28	252	26	244
FAI sportslisens	170	1.216	157	1.265

Ulykker og hendelser

	2014	2013
Antall rapporterte hendelser	165	122
Antall omkomne	0	2
Antall store skader	3	2
Totalt antall skader	62	44
AAD fyringer	5	5
AAD redninger	1	0

Ulykker / hendelser

Det har ikke vært noen fatale ulykker i 2014 og det er heller ikke rapportert om alvorlige skader/hendelser som vil medføre store varige mén.

Tre hoppere har fått større skader som krever lengre rekonvalesens, mens de øvrige skadene streker seg fra mindre brudd til legebesøk uten påvist skade. Den markante økningen i antall hendelser må ses i sammenheng med fagseminaret der det var enighet om at det er bedre å rapportere en for mye enn en for lite. SU er meget fornøyd med den responsen hovedinstruktører og hoppledere har vist og det økte antallet rapporter som er sendt inn. Av de rapporterte er 21 hopp karakterisert som farlig ukontrollerte (FU), hvilket er en økning.

Seksjonsstyrets arbeid

Seksjonsstyremøter

Det er avholdt fire seksjonsstyremøter, ett planleggingsseminar 8. – 9. mars og en rekke møter i arbeidsutvalget, samt ledermøte. På grunn av sammensetningen av styret er det større reisekostnader enn forutsett i gjeldende periode. Totalt er det behandlet 51 saker. I tillegg er det gjennomført en rekke møter i arbeidsutvalget.

Seksjonsstyrets sentrale oppgaver

Planlegging og gjennomføring av ledermøtet, arbeid med utvikling av en langtidsplan med budsjett, basert på tidligere føringer. Utviklingen og oppfølging av nytt rapporteringssystem som planlegges rullet ut på fagseminaret 2015. Etablering av offisielt innendørs NM i kroppsfløyning. Etablering en nasjonal FS camp og uttak av

Fallskjermseksjonens årsberetning 2014

Norgesmestre

Klasser	Lag	Snitt	Navn
FS 4 åpen	Deland Norgies, Tønsberg FSK	18,5	Pål Kolbenstvedt, Lise Nansen, Torstein Valen, Sissel Finnseth og Johan Bryhni (video)
FS 4 R	KFP, Tønsberg FSK	15,2	Markus Bakken, Pål Kolbenstvedt, Linda Aarøe Rasmussen, Philip Garborg og Johan Bryni (video)
FS 8	400 frifygarar, Voss FSK	6,9	Pål Kolbenstvedt, Lise Nansen, Torstein Valen, Nicolai Nansen, Derek Broughton, Sissel Finnseth, Trude Sviggum, Kjetil Nordin og Johan Bryhni (video)
FF åpen	Berserk Voss FSK	6,3	Kristian Moxnes, Rune Antonsen og Marius Sotberg
FF R	Voss Alliance Voss FSK	5,0	Jarle Hus, Petter Stensvold og Richard Olsen
CP	Tønsberg FSK	7	Daniel Eriksen

nye landslag. Reaktivert idrettssatsingen både for toppidrett og bredde. Holdningsskapende tiltak har stått sentralt i styrets arbeid. Styret tilsatte ny landslagsansvarlig i 2014.

Internasjonal representasjon

Delegat til FAIs fallskjermkomisjon (IPC) er Trude Sviggum med Hans Christian Heer Amlie som alternativ delegat. Representant til European Parachute Union (EPU) er Hans Christian Heer Amlie.

Sikkerhets og utdanningskomiteen (SU), har bestått av Knut Lien (leder), Eirik Breen (materiellsjef), Tone D. Bergan og Espen Høst. SU har gjennomført tre formelle møter og en rekke telefonkonferanser. Materiellsjef har utviklet nytt todelt MK kurs som for første gang skal gjennomføres i 2015. Arbeidet med ny materiellhåndbok ble også iverksatt. Det ble utgitt tre serviceordrer og en SU bulletin i 2014. Det er blitt ilagt tre hoppforbud av SU i 2014. Vi ser en trend i at disse ankes og at det involveres advokater og andre ressurspersoner i disse prosessene, noe SU ser på med bekymring. Fra SU sin side ilegges det hoppforbud for å unngå potensielle alvorlige ulykker. SU har hatt spesielt fokus på tracking-aktiviteten.

Granskningskomisjon

Det har ikke vært nødvendig å nedsette noen granskingskomisjon i 2014. Granskingskomisjon 1/2013 leverte sin rapport til styret 28. januar 2014 og granskingskomisjon 2/2013 leverte sin rapport til styret på styremøtet 28. august 2014.

Konkurransekomiteen har bestått av Trude Sviggum (leder) Marius Sotberg og Kari Helen Berg. NM ble gjennomført på Voss for grenene FS og FF, mens CP ble gjennomført på Gryttjom i Sverige som del av det åpne svenske mesterskapet. Konkurransekomiteen har utarbeidet nye regler for innendørs kroppsfløyging som vil bli et offisielt NM fra 2015.

Norgesmestre

Kongepokal ble tildelt vinneren av FF, Berserk. Vinneren av FS4R satte ny norgesrekord i antall poeng oppnådd på en runde med 34 poeng i runde 4.

Grunnet mangel på CP bane med pond i Norge ble NM i CP gjennomført integrert i det svenske åpne mesterskapet.

Berserk med Kongepokalen
Fra venstre: Rune Antonsen, Kristian Moxnes og Marius Sotberg.
Foto Christopher Stewart

Fallskjemseksjonens årsberetning

Internasjonale konkurranser

Landslaget i FF "Berserk" med Marius Sotberg, Rune Antonsen og Kristian Moxnes (reserve) tok femte plass blant totalt 18 konkurrerende lag i "10th FAI World Artistic Event Championships". Laget måtte hoppe med reserve etter at fast medlem Arne Helge Anderesen skadet seg tidligere på sommeren og derfor ikke kunne konkurrere.

Canopy Piloting utøverene Daniel Eriksen og Barton Hardie representerte Norge i "5th FAI World Canopy Piloting Championship". Det var totalt 102 konkurrerende utøvere. Sammenlagt endte Barton på 31. plass. På en av speed rundene satte han ny norsk rekord på 2.479 sekunder. I disiplinen "Distance" kom han på 28. plass, i "Speed" kom han på 64. plass og i "Zone Accuracy" kom han på 14. plass. Daniel endte på 33. plass sammenlagt. I disiplinen "Distance" kom han på 70. plass, i "Speed" kom han på 39. plass og i "Zone Accuracy" kom han på 11. plass.

Landslagsuttak

Inneværende landslagsperiode utløp 31.12 2014. Det ble gjennomført nytt landslagsuttak, der det ble tatt ut landslag i FF og VFS samt enkeltutøvere i CP. I ettertid ble det også tatt ut et rekrutteringslag i FF.

Dommerkomiteen (DK) har bestått av Anna Maria Lund og Steinar Lillås. Norske dommere har i 2014 dømt både nasjonalt og internasjonalt. Steinar Lillås avsluttet sin dommerkarriere i 2014. Dommerstanden i F/NLF er tilført en ny dommer, Anniken Rokne som tidligere har vært dommer. F/NLF har ikke hatt et fungerende dommersystem, så styret F/NLF har pålagt DK å starte en anskaffelsesprosess.

Riksanlegget er leid ut til Oslo Fallskjemklubb frem til 2015. Rikssenterkomiteen har bestått av Simen Enersen, Per-Olof Wallin, Ramsy Suleiman og fagsjef. Det har ikke vært gjennomført møter

i komiteen, men oppfølging av vedlikehold er gjort av Simen Enersen og fagsjef. Landingsområdet er nå opprustet i sin helhet. På grunn av strømbuudd i vinter, ble administrasjonsbygget og vannrenseanlegget påført frostskaader. Dette resulterte i skader for 250 000 kroner, hvorav 100 000 måtte tas på vedlikeholdsbudsjettet for riksanlegget. På grunn av nye myndighetskrav resulterte dette i en radikal oppgradering av renseanlegget.

Forsvaret sa opp koordineringsavtalen 12. juni 2013, gjeldende fra 1. januar 2015. Arbeidet med å få utarbeidet en ny avtale lot seg ikke gjennomføre, grunnet nedprioritering av arbeidet fra Forsvarets side. Av den årsak, så Forsvaret seg nødt til å utsette dato for oppsigelse. Koordineringsavtalen vil ikke bli annullert før alle nye annekser som berører koordinering av virksomhet er utarbeidet og implementert. Forsvaret har meddelt at de i en ny avtale, ikke vil gå med på noen form for økonomisk kompensasjon dersom deres aktivitet går på bekostning av NLF sin aktivitet. Dette forholdet blir tatt opp av NLF i det videre arbeidet.

Økonomi

Seksjonens økonomi er god. Inntektene kommer i hovedsak fra medlemskap og overføringer av NIF tilskudd via NLF. Momskompensasjonen ble noe mindre enn budsjettet, som i hovedsak skyldes at det ble innført fullt momsfrtak for Frittfall.

Resultatregnskapet for 2014 viser et positivt resultat på 123 745 kroner. Det var budsjettet med et underskudd på 241 000 kroner.

Sluttbemerkninger

Styret som nå går av har gjort en formidabel arbeidsinnsats for å ta tak i de utfordringer vi har hatt i F/NLF de siste årene. Det har vært behov

for nytenking samtidig som det har krevd kontinuerlig jobbing og fokus på de sakene som alltid ligger på bordet; som sikkerhet, luftrom, konkurranse m.m. Fremdeles gjenstår mye arbeid før en kan si man er i mål med de arbeidene som for oss har stått i pipeline. En toårs periode går fort og blir ofte for kort med tanke på å få ferdigstilt gode prosesser man er i gang med, til en lukket og varig endring eller praksis. Dette gjelder uansett hvilken organisasjon man jobber i.

Jeg vil anbefale det kommende styret å sette seg godt inn i det gamle styrets saker, og videreføre de arbeidene en ser nødvendig for å utvikle F/NLF til en stadig bedre og sterkere seksjon. Nøkkelen til forbedring vil jeg mene er mer samarbeid og kommunikasjon. Spesielt mellom storklubbene, men også våre andre klubber har mye å hente ved enda bedre samarbeid. Klubbens styrer skiftes hyppig, helt eller delvis. Kontinuitet, videreføring og meddelelse av informasjon gir kunnskap, kultur og holdninger. Erfaringsutveksling mellom klubbene, store som små, er viktig for å møte fremtiden på en best mulig måte.

Styret har tatt opp igjen samarbeidet med de andre skandinaviske landene, som har ligget brakk i mange år. Det første møtet ble avholdt i Stockholm tidligere i år der fallskjermseksjonene i Norge, Sverige og Danmark delte erfaringer og vurderte videre samarbeidsområder. Et slikt skandinavisk samarbeid kan vi høste mye av, både i forhold til konkurranse, sikkerhet, EPU og annet.

Et nytt observasjonssystem er snart klart til å erstatte det gamle rapporteringssystemet. Arbeidene med dette systemet er det viktig å holde fokus på, slik at det snarest mulig blir best mulig. I dette systemet ligger verktøy for holdningsskapende arbeider. Holdningsskapende arbeider har hatt høy prioritet i styret, men har også vært et hodebry. Det har vært vanskelig å gjøre tanker om til handling i praksis. De visjoner vi som

forbund har er det viktig å holde fast ved. Jeg tror vi har tråkket opp en god sti her, og håper den blir brukt jevnt og trutt og enda lenger. Hvis ikke vil den gro igjen, må tråkkes på nytt og tar oss tilbake i tid.

Indoor skydiving er nå tatt inn som konkurransegren i F/NLF. Dette er nytt for alle, ikke bare Norge. Derfor kan det være hensiktsmessig å se på hvilke rammer som skal gjelde for F/NLF og tunellflyging. Danmark implementerer det nå, og Sverige er rett rundt hjørne. Når det gjelder idrettssatsingen har vi satt fokus på nytenking og jobbet for å stimulerer til konkurranseidrett. Deltakelsen på NM blir stadig bedre år for år, og dersom det nye styret også har fokus på det området kan det se lyst ut for fremtiden. Hvordan få breddeidretten opp er fremdeles utfordrende, men midler som er stilt til disposisjon av forbudet er blitt tatt godt i mot av klubbene. Jeg vil tro at en kombinasjon av dagens modell for bredde sammen med et mer konkret tiltak, vil være den rette veien å gå for å få opp klubblag.

Tilgjengelighet på luftrom og anlegg er noe vår eksistens avhenger av sammen med sikkerhet. Dette er nøkkelområder kommende styre hele tiden bør tilstrebe å være et hestehode foran på. Økonomien er god, seksjonen er sterk, drives profesjonelt og er et forbilde for andre organisasjoner rundt oss. Det er noe jeg, sammen med dere, skal være stolte av.

Jeg ønsker å rette en stor takk til alle F/NLFs komiteer, fagsjef, landslagsansvarlig, frivillige, Frittfall og sparringspartnere. Givendes, interessant og veldig lærerikt har det vært å jobbe sammen med dere alle.

Det har vært en fornøyelse å lede seksjonen. Takk!

Ramsy Suleiman (s), leder

Hang- og paragliderseksjonens årsberetning 2014

Tandemoppptrekk på Hof.
Foto: Harald Steen
Pilot: Reidar Berntsen

Seksjonsleder Christer Bonde

Organisasjon

Ledermøtet

Det ble ikke avholdt ledermøte i 2014.

Seksjonsstyrets sammensetning

Leder

Christer Bonde, Hallingdal Paragliderklubb

Nestleder

Knut Kåstad Nygard, Sørlandets Paragliderklubb

Styremedlemmer

Ane Pedersen, Oslo Paragliderklubb, Ragna Breines, Bergen Hanggliding og Paragliding klubb

Erik Skarbøvik, Ålesund Paragliderklubb

Varamedlem

Ole Johnny Rønneberg; Polarsirkelen Paragliderklubb

Valgkomité

Trude Steen (leder), Bjørn Hammer og Arne Kristian Boiesen.

Administrasjon

Seksjonens daglige administrasjon ivaretas av NLFs sekretariat hvor Arne H. Hillestad er ansatt som fag- og avdelingssjef og lønnes over seksjonens budsjett.

Seksjonsstyrets arbeid

Seksjonsstyremøter

Det er avholdt fem seksjonsstyremøter hvor 63 saker er behandlet.

Faglig ledergruppemøter

Faglig ledergruppe har avholdt tre møter hvor 22 saker er behandlet.

Seksjonsstyrets sentrale oppgaver

Seksjonens økonomistyring og videre drift av rikssenteret har vært i fokus i 2014.

Internasjonal representasjon

Seksjonen valgte å ikke sende representant til møte i FAI hang- og paragliderkommisjon (CIVL) i februar.

Lisenser

Oversikt i tabellform over utstedte lisenser i løpet av året, sammenlignet med foregående år, samt antallet gyldige lisenser ved årsskiftene.	Utstedt 2014	Gyldige 31.12.14	Utstedt 2013	Gyldige 31.12.13
Elevbevis SP 2	10	26	15	24
Pilotbevis SP 3	5	43	7	48
Pilotbevis SP 4	1	44	6	49
Pilotbevis SP 5	3	105	3	116
Sum SP lisenser	19	218	32	240
Elevbevis PP 2	281	584	229	524
Pilotbevis PP 3	129	632	144	609
Pilotbevis PP 4	60	194	40	191
Pilotbevis PP 5	34	441	28	435
Sum PP lisenser	722	1.851	441	1.759
Speedrider (SPG)	90	262	73	194
Totalt flygelisenser	831	2.331	546	2.193
Paramotor (PPG)	34	167	28	160
FAI sportslisenser	19	687	39	723

Kursaktivitet

Liste over nybegynnerkurs de siste 2 årene:	2014	2013
Antall kurs totalt	72	80
Antall HG kurs	3	7
Antall PG kurs	58	63
Antall SPG (speedrider) kurs	17	7
Elever totalt	427	464
Antall HG elever	7	17
Antall PG elever	338	395
Antall SPG elever	96	52

Aktivitet, antall turer logget

	2014	2013
Paragliders turer	28.973	29.079
Hanggliders turer	1.602	1.357

Diagrammet viser de turer som logges i loggboka (no.flightlog.org) på nettet. Man er ikke pålagt å logge turer unntatt ved paramotor og tandemflyging. Reelt antall turer er derfor antakelig 5-15 % høyere enn tabellen viser.

Hang- og paragliderseksjonens årsberetning 2014

Ulykker / hendelser *)

Hendelsestype	2014	2013
Næruhell PG	22	41
Uhell PG	19	22
Ulykker PG	26	36
Næruhell HG	2	1
Uhell HG	0	2
Ulykker HG	0	2
Næruhell SPG	0	0
Uhell SPG	2	1
Ulykker SPG	4	3
Fatale ulykker	1 (PPG)	3 (PG)

*) Seksjonens definisjoner avviker fra de øvrige seksjonenes definisjoner:

- **Næruhell** er hendelse uten skade på person eller utstyr.
- **Uhell** er hendelse med mindre skade på person eller utstyr.
- **Ulykke** er hendelse med skade på person eller utstyr, eksempelvis forstuing eller brudd. Ulykke med fatal utgang er angitt i egen rubrikk.

PG er paragliding, **HG** er hanggliding og **SPG** er speedriding.

Arne H. Hillestad ble utnevnt til president i European Hanggliding og Paragliding Union (EHPU) i februar. Det betyr at seksjonen skal arrangere EHPU AGM i Norge i 2015.

Bjørnar Trondsen deltok på Nordisk møte i desember 2014.

Aktivitet i utvalg og komiteer

Seksjonen har følgende aktive komiteer:

Sikkerhetskomiteen som er ledet av Runar Halting arbeider aktivt med hendelser og sikkerhet.

Regelverkskomiteen som ledes av Bjørn Hammer arbeider med sikkerhetssystemet, regelverksbrudd og dispensasjoner.

Utdanningskomiteen som ledes av Kjell Christian Krane har stått for alle instruktørkurs og seminarer som blir arrangert.

KKPG med leder Hans Cato Grytnes organiserer konkurransevirsomheten innen paragliding distanse.

KKPG Akro med leder Lars Gjelten organiserer konkurranseaktiviteten innen akroflyging med paraglider.

KKHG med leder Johnny Nilssen organiserer konkurransevirsomheten innen hanggliding.

Det er oppnevnt konkurransekomiteer for PPG (paramotor) og SPG (speedriding), men disse er ikke aktive ennå.

Konkurranser og resultater

Paragliding distanse: Rolf Dale, Bergen Hang og Paragliderklubb ble norgesmester i paragliding distanse og vant Norgescupen i 2014.

Paragliding Akro: Det ble avholdt Nordisk Mesterskap i paragliding akro i Bygland. Pål Hammar Rognøy (Sverige) var best og Rolf Dale, Bergen Hang- og paragliderklubb på 3 plass totalt ble norgesmester.

Hanggliding distanse: Olav Opsanger, Jetta Luftsportsklubb ble norgesmester i hanggliding distanse. Mesterskapet ble avviklet på Rikssenteret i Vågå.

Fri Flukt

Fri Flukt er seksjonens medlemsblad med Ragna Breines som redaktør. Det ble utgitt to nummer av bladet i 2014.

Økonomi

Seksjonen oppnådde et positivt resultat med 71 072 kroner. Dette fremkommer i hovedsak ved at seksjonen fikk flere medlemmer og noe lavere administrasjonskostnader. Rikssenteret bidro negativt med et resultat på 146 459 kroner

Årets overskudd går til å betale avdrag på den gjelden seksjonen har til NLF sentralt. Ved utgangen av 2014 en gjeld på 335 224 kroner. Det vesentlige er lån til utbedring av utearealer og romdeling på rikssenteret våren 2011, før flommen kom.

Se for øvrig anmerkninger i resultatoppstillingen.

Sluttbemerkninger

Etter en bra økning i antall medlemmer i 2013 var øringen i 2014 noe mindre, men likevel positive.

Som det kan leses av rapporten, så var det økning i antall lisenser både i paragliding (PG), paramotor (PPG) og speedflying/riding (SPG) mens hanggliding (HG) aktiviteten dessverre fremdeles går noe ned. For å møte nedgangen i HG ble det i løpet av høsten 2014 satt i gang tiltak ved at det ble opprettet et mobilt vinsjesenter for HG. Seksjonen håper at dette på sikt vil stimulere til økt interesse og at HG kommer i fokus igjen.

SPG «tok av» i løpet av 2014 og fra 2015 vil seksjonen fokusere på SPG som egen aktivitet ved siden av HG og PG.

Når det gjelder sikkerhet, så gikk antall ulykker ned i forhold til året før. Noe av dette er nok et resultat av de tiltak som er foretatt og det sikkerhetsfokus som har vært etter 2013, nettopp for å få ned antall ulykker. Vi fikk dessverre en fatal ulykke også i 2014 med PPG.

Rikssenteret kom sent i gang dette året grunnet vårt underdimensjonerte renseanlegg og da driftstarten kom dessverre en ny flom. Senteret ble oversvømt, men alt inventar og annet var flyttet opp i annen etasje, så det ble bare bygningsmessige skader som ble dekket av forsikringen. Senteret sto til lufting hele sesongen og seksjonen måtte derfor igjen konstatere at senteret ikke gav et positivt tilskudd til resultatene i 2014.

I året som kommer vil styret fokusere på sikkerhet, rekruttering, økonomistyring, konkurranseaktiviteter og de utfordringene som er rundt driften av rikssenteret på Vågå.

Styret ser frem til god og sikker flysesong i 2015.

Christer Bonde (s), leder

Mikroflyseksjonens årsberetning 2014

Ut på tur, fra Østfold til Fyresdal.
Foto: Petter Faye-Lund

Seksjonsleder Stein Erik Lundblad

Organisasjon

Seksjonsstyrets sammensetning

Konstituert leder

Stein Erik Lundblad, Jarlsberg Mikroflyklubb

Styremedlemmer

Petter Faye-Lund, Mikroflyklubben Øst

Mariann Flasnes, Snåsa Flyklubb

Philip Evanger, Lista Flyklubb

Vidar Munkelien, Land Flyklubb

Valgkomité

Tormod Veiby (leder), Tor Berg og Roger Holm.

Administrasjon

Tom Bjerke har i 2014 hatt en stillingsandel på 77 % som avdelings- og fagsjef. De resterende 23 % av hans stilling er i tilknytning til NLF CAMO og NLF sentralt.

Seksjonsstyrets arbeid

Seksjonsstyremøter

Det er avholdt to seksjonsstyremøter hvor 20

saker er behandlet. Ut over dette har det vært utstrakt bruk av E-post for saker som krever rask avklaring.

Sentrale oppgaver i styret

De sentrale oppgavene i styret har vært å bevare mikroflykonseptet i den form det har, og å kunne videreutvikle mikroflyvirksomheten i Norge.

Man har fått på plass en ny forsikringsavtale som trådte i kraft 1. juli 2014, noe som har medført reduserte utgifter for mikroflyeierne.

Det vises for øvrig til sluttbemerkninger i denne rapport.

Lisenser

Klasse	Utstedt 2014	Gyldige 31.12.14	Utstedt 2013	Gyldige 31.12.13
Elevbevis Tre akse	105	271	99	279
Flygebevis Tre akse	86	511	68	493
Instruktører Tre akse	10	109	13	107
Elevbevis Trike	1	8	5	8
Flygebevis Trike	3	52	1	57
Instruktører Trike	1	11	0	10
Elevbevis Gyro	1	3	0	4
Flygebevis Gyro	2	16	0	17
Instruktører Gyro	0	3	0	4
IK-1 Instruktør	7	46	4	39
IK-2 Instruktør	11	47	10	45
IK-3 Instruktør	11	34	10	30
FAI Sportslisenser	4	115	11	123
Besiktningsmann "gyro"	1	4	0	3
Besiktningsmann "tre-akse"	6	26	2	22
Besiktningsmann "trike"	0	10	0	11

Aktivitet

Aktivitet på totalt 339 innrapporterte mikrofly i 2014	2014	2013
Antall timer	13.650	12.618
Antall starter	38.714	34.848

Ulykker og hendelser

	2014	2013
Innrapporterte hendelser, alle kategorier	23	31
Alvorlig personskade	0	0
Omkomne (i en ulykke)	2	0

Det ble innsendt 23 rapporter om små og store hendelser i 2014, som i anonymisert form ligger åpent tilgjengelige på seksjonens nettsider etter behandling i Flytryggingrådet.

To personer omkom i en tragisk ulykke nær Voss den 31. mars.

Mikroflyseksjonens årsberetning 2014

Mikroflyregisteret

NLF fører på vegne av myndighetene register over alle norske mikrofly

	2014	2013
Antall mikrolette luftfartøy med kjennetegn	641	634
Antall mikrolette luftfartøy med flygetillatelse ved årsskiftet	297	301
Antall mikrolette luftfartøy som har hatt flygetillatelse innenfor året	355	339
Antall nye mikrolette luftfartøy som er ført inn i registeret i løpet av året	23	22

Internasjonalt arbeid

Tormod Veiby er norsk delegat til FAIs paramotor-, gyroplan- og mikroflykommisjon (CIMA), der han også er ærespresident. Kommisjonen organiserer EM og VM i mikroflyging, gyro og paramotor. Konkurranseregulering, rekorder og prestasjonsvalidering er sentrale oppgaver. Neste års EM går i Wloclawek, Polen i august, der Norge tar sikte på å stille et sterkt landslag. Derpå følger World Air Games i Dubai i desember 2015 med trike pylon race á la Red Bull Air Race, der man har forventning om at Norge blir invitert til å delta i kraft av tidligere prestasjoner.

Tormod Veiby er også delegat til European Microlight Federation (EMF) med Roger Holm som alternativ delegat og EMF's webmaster sammen med Darek Cymerys fra Polen. EMF arbeider for fri ferdsel av mikrofly over landegrensene og gjensidig aksept av nasjonale regler. De er også sentrale i prosessene med utviklingen av det europeiske regelverket for mikrofly. De holder fast ved at vektreglene ikke må endres, noe som gjør at flere land arbeider med forslag til andre langsiktige løsninger. Det nordiske samarbeidet med Danmark, Finland og Sverige foregår mest på e-post, og arbeid er i gang med å forenkle tillatelse for flyging mellom landene i Norden.

Håndboksredaksjon

Tom Bjerke, Roger Holm og Tor Berg. Det har i løpet av 2014 oppstått behov for revisjon av Mikroflyhåndboken versjon 6.2, noe som

medfører at versjon 6.3 ventelig vil komme ut i løpet av første halvår i 2015.

Flytryggingrådet

Petter Faye-Lund (leder), Bjørn Pedersen, Håvard Mælum (og Bjørn Aspestrand, statistikk).

Ser man på type hendelser i 2014 viser det seg at det er 10 tilfeller som kan tilskrives tekniske feil av ulik art og 10 tilfeller av manøvrerings/vurderingsfeil fra pilotens side. Disse utgjør tilsammen 20 av de 23 innrapporterte hendelsene i fjor. Når man ser på når disse hendelsene skjer, er svaret ganske klart: Av alle innrapporterte hendelser opptrer 16 av disse ved takeoff/landing, hvorav 10 ved landing. Det er altså ingen tvil, den kritiske fasen ved en flytur er landingen. Det kan derfor ikke sies ofte nok: Trening, trening, trening.

Det har blitt gjennomført sikkerhetskurs i klubbene, hvor bl.a «Faktorer som påvirker steilehastighet» var et sentralt tema.

Et annet tema, som også er aktuelt rent sikkerhetsmessig, vedrører riktig behandling av drivstoff ved fylling på fly. Det er satt i gang et prosjekt med å lage en sikkerhetsvideo som omhandler dette temaet. Videoen skal etter planen være ferdig primo 2015.

Havarikomité

Tor Berg (leder) og Håvard Mælum.
Komiteen består i dag av 2 faste medlemmer. Ved behov utvides komiteen med havarigranskere.

31.mars skjedde en ulykke med mikrofly ved Voss, der fartøysjef og passasjer omkom. Rapport fra Granskningskommisjon 1-2014 ble avgitt 22. oktober.

OPS & Opplæringskomité

Tor Berg (leder), Roger Holm og Philip Evanger.
Instruktørkurs ble avholdt 24. – 27. april i NLF og Avinor's lokaler i Oslo, med til sammen 12 kandidater. Oppdateringsseminar for instruktører ble avholdt i NLF's lokaler 8. og 9. november med 20 deltagere.

Gyrokomé

Stein Erik Lundblad (leder), Erik Skaarup, Henrik Lund, Øyvind Langtvedt og Martin Schanche.
Aktiviteten er stabil uten stor tilstrømning av nye utøvere. Det ble uteksaminert to nye piloter, ingen nye fly fikk flygetillatelse dette året, og det var ingen kjente hendelser.

Teknisk komité

Kai Lyche (leder), Jostein Eide og Tormod Veiby.
Komiteen har som i fjor i hovedsak vært engasjert med vurdering av importsøknader for nytt materiell som søkes innført i mikrofly registeret, samt oppfølging av særlige driftsproblemer. Det er i år behandlet noe i underkant av 30 importsøknader. Det har stort sett dreid seg om materiell som også tidligere er innført i registeret.

Komiteen får som tidligere tilsendt hendelsesrapporter for kommentar. Etter at årsakene ble splittet opp til også å omfatte svikt i, eller manglende vedlikehold, har den store samlepoten "teknisk" heldigvis blitt redusert. Det kan synes som om det fremdeles er en del å hente ved at fartøysjefer setter seg bedre inn i retningslinjer gitt av produsent.

Etter vedtak i seksjonsstyret har teknisk komite i samarbeid med fagsjef, samt ledere av seksjonsstyret og informasjonskomiteen revidert vedleggene 5-2 og 5-3 til kapittel 5 i mikroflyhåndboken. Revisjonen har ligget ute en tid på seksjonens nettsider.

Aktivitetskomiteen

Odd-Tore Ohnstad og Tormod Veiby (internasjonal kontakt).

Det har vært et aktivt år med mange aktiviteter på mikroflyseksjons terminliste, tross mye dårlig flyvær for mange. Den største samlingen av norske mikroflypiloter var også i år flymessa i Friedrichshafen, Aero 2014, med over 60 personer.

Komiteen har full fokus på sikkerhet, og aktivitetsleder har reist rundt til 19 klubber over hele landet, med sikkerhetsinnspill.

Komiteen var også i år aktivt med på gjennomføringen av Luftsportsuka på Starmoen. Både aktivitetsleder og Jan Roger Johansen avholdt blant annet praktisk trening i flytelefoni, samt stod for "tårntjeneste".

Det årlige mikroflytreffet i Fyresdal ble først avholdt første helgen i august, flyværet var ikke det beste, men det var allikevel mange fly innom første del av helgen.

Norgesmesterskap

Årets NM ble avholdt på Oppdal 4. – 6. juli i regi av Oppdal flyklubb. Klubben laget en fin ramme rundt dette NM til tross for krevende vær, og i tillegg fikk klubben velfortjent omtale i media. Årets norgesmestere ble Frank Losen og Joachim Frich, Oppdal Flyklubb.

Internasjonale konkurranser

Mikroflyseksjonen var ikke i stand til å stille lag i årets VM i Matkopuszta, Ungarn i august. Dette fordi flere av de aktuelle deltakerne var forhindret fra å stille med sine fly grunnet repar-

Mikroflyseksjonens årsberetning 2014

Til venstre

Over Nordsjøen for å hedre Trygve Gran med åpent mikrofly, på hundreårsdagen onsdag 30. juli 2014. Per T. Høyland og Håkon Fosso i trike LN-YVS fra Cruden Bay, Skottland med kurs for Reve på Jaeren.

Foto: Tormod Velby

Nede til venstre

Oppflyging til flygebevis, kontrollant Roger Holm og Tom Kristiansen.

Foto: Roger Holm

Nede til høyre

Mikrofly har skapt muligheter, også for seilflyklubbene. Fra Thomlevold ved Dokka.

Foto: Vidar Munkellen

asjon/vedlikehold hos fabrikant, men mest av alt at tidspunktet kolliderte med det som ble årets store prosjekt; Per Høyland og Håkon Fosso's flygning fra Cruden Bay, Skottland til Reve på Jæren med åpen trike LN-YVS eksakt på hundreårsdagen, 30. juli 2014, som markerte og feiret Trygve Grans banebrytende flygning fra 1914. Det ble en braksuksess som fikk omfattende dekning i nasjonal presse og TV, og stor oppmerksomhet i det internasjonale mikroflykonkurransmiljøet. Flygingen ble gjennomført med dispensasjon fra luftfartsmyndighetene.

Informasjonskomiteen

Roger Holm og Stein Erik Lundblad.

Seksjonen kommuniserer utad til klubbene med meldinger og oppslag på Mikroflyseksjonens nettside under NLFs samlede nettsider. Viktige meldinger til klubbene sendes med e-post til klubbens oppgitte adresser. Generelle tema som er relatert til de ulike sesonger blir omtalt i mikroflyspalten i Flynytt, som alle aktive medlemmer har abonnement på. Nettsidens forum inneholder kjøp og salg, men aktiviteten for annen informasjons utveksling medlemmene seg i mellom har flyttet over til Facebook. For å skille på bruken er det opprettet to Facebook grupper. Seksjonens hovedgruppe skal være til rask oppdatering av treff og andre nyheter, tekniske gruppe er til informasjon om motorvedlikehold og teknisk informasjon som har allmenn interesse.

Økonomi

Seksjonen har en sunn og god økonomi, se for øvrig regnskapsoppstillingen for detaljer.

Sluttbemerkninger

Det har vært interessant og gledelig å være leder for en organisasjon med engasjerte styremedlemmer og flittige komitemedlemmer. Jeg vil her takke for innsatsen.

I løpet av de to årene dette styret har vært i arbeid har det blitt utført en mengde små, og noen store oppgaver. Langtidsplanen 2013 - 2015 har diktert mange av oppgavene, men i tillegg så ligger de løpende oppgavene som skal utføres på regulær basis, herunder oppgaver knyttet til sikkerhetsarbeidet i seksjonen og i klubbene.

Det er forhandlet frem ny kollektiv ansvarsforsikring med vesentlig redusert pris, slik at kostnadene for flyeierne ved fornyelse av flygetillatelse nå er blitt en del lavere.

Det er gjennomført et prosjekt med å øke akseptabel tungvekt til 305 kg (ved MTOM 472,5 kg / redningsskjerm-system installert), som reflekterer utviklingen i Europa og gjenspeiler de faktiske vektene produsentene jobber ut i fra. Planen er selvfølgelig på sikt å øke MTOM for mikrofly til den passer med virkeligheten, for vi kan ikke se noen sikkerhetsargumenter mot dette fordi virkeligheten er hos oss hver dag. For å få til dette må regelverket i Annex II E endres. EMF (European Microlight Federation) har jobbet med denne saken, men som kjent er det ekstrem treghet i alle saker som skal behandles av EU. Det er dessuten en utfordring med å få de europeiske nasjonale organisasjoner samkjørt i denne saken.

Det er startet opp arbeid med å inkludere mikro-helikopter som en del av vår aktivitet. Vi har tilknyttet oss fagpersoner fra profesjonelle miljøer både operasjonelt og teknisk, og håper å få gjennomføre en testperiode med et helikopter allerede våren 2015.

Stein Erik Lundblad (s), *leder*

Modellflyseksjonens årsberetning 2014

Det norske laget tok bronse i VM i klasse F3F i Slovakia. Espen Torp (midten) tok også individuell bronsemedalje. Fra venstre Bjørn Tore Hagen, Espen Torp og Olav Kallhovd.

Foto: Pierre Rondel

Organisasjon

Ledermøtet

Ledermøtet ble avholdt 1. mars på Best Western Oslo Airport Hotell Gardermoen. Hovedsak var presentasjon av revidert håndbok. I tillegg ble den nye veilederen «Lyden av modellfly» presentert og delt ut til delegatene. Ledermøtet ble godt besøkt og mange klubber stilte med to deltakere, men dessverre var mange klubber ikke representert.

NAKs sølvmedalje med diplom som er NLFs nest høyeste utmerkelse, ble tildelt Dag Eckhoff fra Oslo modellhelikopterklubb for sin mangeårige innsats for modellhelikopter, både nasjonalt og internasjonalt. Eckhoff har vært aktiv i klubb, NLF og i FAI siden 1980-tallet, og fikk overrakt sølvmedaljen av NLFs president Rolf Liland.

For sin mangeårige innsats som gruppeleder og primus motor for frifluktklassene og leder av Skedsmo modellflyklubb ble Atle Klungrehaug tildelt NAKs gullnål. Pål Westerhaug fra

Seksjonsleder Asle Sudbø

Løten MFK mottok NAKs gullnål for sin ledelse av Løten modellflyklubb gjennom mange år, og som gruppeleder og oppmann for utallige F3A-mesterskap. Utdeling av gullnåler forestod NLFs president Rolf Liland.

Tore A. Hansen fra Drammen modellflyklubb og Rune Pavestad fra Aurskog Høland modellflyklubb ble begge hedret med seksjonshederstegn med diplom for innsats som klubbledere og ildsjeler i sine respektive klubber. Styreleder Asle Sudbø sto for overrekkelsene.

Seksjonsstyrets sammensetning

Leder

Asle Sudbø, Trondheim Modellflyklubb

Nestleder

Lisenser

Klasse	Nye 2014	Totalt 2014	Totalt 2013
Flygebevis A	265	965	734
Flygebevis B-30 kg	129	154	25
Flygebevis B-Turbin	50	137	87
Display	63	177	117
Instruktør 1 *	42	237	242
Instruktør 2	91	139	48
FAI Sportslisens	12	498	508

* Instruktør klasse 1 utstedt før 1. mai 2013 gjelder som Instruktør 2.

Haagen Valanes, Tromsø Modellflyklubb
Styremedlemmer

Rune Pavestad, Aurskog Høland Modellflyklubb
Anders Holt Jacobsen, Bærum Modellflyklubb,
Magnus Nordstrand, Gjøvik og omegn Modellfly-
klubb, Ben Erik Ness, Bergen Modellflyklubb

Varamedlemmer

Arild Johansen, Oslo Modellhelikopterklubb og
Niels Hermansen, Asker Modellklubb (ny)

Valgkomité

Audun Thinn (leder), Per Strømmen,
og Wenche Mæhlumsveen

I 2013 ble Martin Larsen fra Drammen MFK valgt som vararepresentant i forbundets ungdomsutvalg. Av praktiske årsaker ble plassene roket slik at Martin Larsen møter fast som ungdomsrepresentant på seksjonsstyremøtene, mens tidligere representant Andreas Olaussen fra Haugaland Modellflyklubb er vara.

Seksjonsstyret ble i 2014 oppmerksom på at Svein Rudshagen ikke lenger var medlem av klubb tilsluttet NLF, som førte til at han mistet sin plass i styret.

Administrasjonen

Seksjonens daglige administrasjon ivaretas av NLFs sekretariat hvor Jon Gunnar Wold er ansatt som fagsjef og avdelingsleder og lønnes 90 % over seksjonens budsjett.

Seksjonsstyrets arbeid**Seksjonsstyremøter**

Det er avholdt fire seksjonsstyremøter hvor 39 saker er behandlet. Styret har hatt fokus på forsiktig pengebruk gjennom hele året, og har behandlet flere saker pr. sirkulasjon (e-post).

Seksjonsstyrets sentrale oppgaver

Seksjonen publiserte på ledermøtet i mars en ny veileder, «Lyden av modellfly», laget av Jon Sudbø, Magne Hegstad og Jon Gunnar Wold. Veilederen skal bidra til lavere lydnivå for modeller, og veilede klubber i hvordan de kan unngå klager på aktiviteten. Veilederen har vært brukt aktivt av klubbene gjennom året. Basert på erfaringene ble det igangsatt arbeid med en ny veileder, for anlegg.

Styret har gjennom året avholdt møte og hatt jevnlig dialog med gruppelederne for å oppdatere konkurransereglementet og konkurransetøtteordningen, som legges frem for seksjonsmøtet i 2015.

Modellflyseksjonens årsberetning 2014

Styret har gjennom tett dialog med NLFs sekretariat og luftromskomite sett på mulighetene for å markere modellflyplasser som fareområder eller luftsportsområde, for å slippe mulige fremtidige høydebegrensninger, og konkludert med at et slikt arbeid vil bli for omfattende, og har et høyst usikkert utfall.

Modellflyhåndboka er innarbeidet i klubbene, og erfaringer og tilbakemeldinger tilsier at håndboka fungerer godt som et sikkerhetssystem og opplæringsprogram. Styret har derfor startet arbeidet med å få godkjent Modellflyhåndboka som sikkerhetssystem hos Luftfartstilsynet (LT). Fagsjef er etter oppfordring fra styret i jevnlig dialog med LT vedrørende en ventet RPAS-forskrift, for å motvirke eventuelle negative konsekvenser denne vil kunne ha for modellflyklubbene.

Vår forsikringspartner gjennom mange år QBE Nordic Aviation sa opp avtalen med NLF i 2014, grunnet nedleggelse av deres norske kontor. En ny avtale ble fremforhandlet med W.R. Berkley, med bedre vilkår. Forsikringspremien er betydelig lavere på grunn av at en meget stor andel av medlemmene har gjennomgått opplæring og innehar gyldige flygebevis. Det er utarbeidet tilleggsprodukter for kommersiell flyging (RPAS-forsikring) samt valgfri delkasko, for dekning av skade på modeller under transport og lagring.

Internasjonal representasjon

Seksjonene er representert i FAIs modellflykommisjon (CIAM) med Narve L. Jensen som delegat og Tom Erik Sørensen som alternativ delegat.

Narve Jensen ble valgt som 2. visepresident i CIAM på Plenary Meeting i Lausanne. Narve overlot dermed også vervet som leder av Scale subcommittee til Graham Kennedy fra Skottland. Vi har følgende posisjoner i FAI/CIAMs subcommittees (SC):

F3A SC Ola Fremming, medlem
RC Soaring SC Jo Grini, medlem
F3C SC Dag Eckhoff, komitéleder

Electric Flight SC Pål Stavn, medlem

Følgende personer er internasjonalt godkjente dommere i FAI/CIAM:

F3A og F5A Tom Erik Sørensen og Pål Kvaløy
F3C Dag Eckhoff

F4 Narve L. Jensen,
Jan Even Liahagen,
Sverre Moen og Lars Siggerud
F6A/B Dag Eckhoff

Tom Erik Sørensen er en ettertraktet dommer i F3A, og har vært dommer på VM i F3A.

Følgende personer fungerer som tekniske eksperter i FAI/CIAM:

F1 Tor Bortne og Ingolf Steffensen
F3A Ola Fremming og

Tom Erik Sørensen
F3B/F/J Espen Torp og Jo Grini
F3C Dag Eckhoff

F4 Narve L. Jensen og
Jan Even Liahagen
F5 Pål Stavn

Aktivitet i utvalg og komiteer

Sikkerhetsutvalget

Leder Jon Gunnar Wold
Medlemmer Magnus Nordstrand og
Magne Hegstad

Sikkerhetsutvalget har behandlet innspill til Modellflyhåndboka og laget forslag til revisjon 1.2 som skal tre i kraft fra 2015. SU utfører i tillegg løpende vurderinger av alle rapporterte hendelser. Hendelsesrapporteringen er særdeles verdifull i SUs arbeid.

Rekrutteringsutvalget

Grunnet ønske om å fokusere mer på rekruttering nedsatte seksjonsstyret i 2013 en komité bestående av Jon Gunnar Wold, Niels Hermansen og Rune Pavestad. Utvalget har skrevet artikler i medlemsbladet og deltatt på ulike arrange-

ment. Rekruttering er et krevende og komplekst problem, og etter styremøtet i november 2014 ble utvalget besluttet nedlagt til fordel for å ha rekruttering som fast sak på hvert styremøte, og dermed skape økt beslutningsdyktighet og raskere å kunne iverksette konkrete tiltak for rekruttering av nye medlemmer.

Flyplasskomite

Styret vedtok i november 2014 å opprette en komité ledet av Egil Rove, og med medlemmene Kim Heyerdal, Rolf Øines, Lars Henrik Kjølberg, Frode Ljøterud, og Ben-Erik Ness, som vil arbeide for at stormodeller skal få tilstrekkelig tilgang til fullskala flyplasser.

Gruppeledere (konkurranseselect)

Seksjonens konkurranselect består av gruppeledere som representerer de ulike konkurranseklassene. Disse fungerer som bindeledd mellom utøverne og styret/fagsjef, og er ansvarlige for å arrangere NM, uttaksstevner, forestå landslagsuttak og påmeldinger til EM, VM og nordiske mesterskap.

I 2014 besto konkurranselectet av følgende gruppeledere:

F3J/F3K	Jo Grini
F3F	Olav Kallhovd
F4C	Ole Torp
F1A/B/H	Atle Klungrehaug
F3A/F3P	Espen Kvien
F3C/F3N	Jan Thore Lygren
F2B	Clamer Meltzer
IMAC	Ketil Aagesen

Aktivitet

2014 var preget at mye aktivitet i klubbene, og et høyt antall stevner, treff og konkurranser. Store arrangement fikk godt vær, og det var ingen nevneverdige avlysninger.

Instruktørkurs

Instruktørkurs ble avholdt i NLFs nye lokaler i

Møllergata. Grunnet stor pågang ble det satt opp ett ekstra kurs. Fagsjef utdannet to nye instruktørekaminatorer, som ble godkjent av seksjonsstyret. De har avholdt ett instruktørkurs hver i 2014; Gudmund Malones har holdt kurs for klubbene på Møre, og Egil Roland har holdt kurs i Bergen. Det ble også avholdt instruktørkurs på Starmoen i forbindelse med Luftsportsuka.

Luftsportsuka

Under NLFs fellesarrangement Luftsportsuka på Starmoen ved Elverum ble det avholdt stor-modelltreff ledet av Rune Pavestad fra Aurskog Høland modellflyklubb, samt modellflyskole for barn og ungdom ledet av Karl Glommen fra Gjøvik og omegn modellflyklubb.

Dommerkurs

Bærum modellflyklubb arrangerte et åpent dommerkurs i sine lokaler, med Ola Fremming som instruktør.

Nordisk møte

Jon Gunnar Wold, Haagen Valanes og Asle Sudbø representerte seksjonen under det nordiske møtet som ble avholdt i Finland.

H.M. Kongens pokal

Jo Grini vant H.M. Kongens pokal som ble satt opp i klasse F3J, for sin seier i NM på Lillehammer. Pokalen ble utdelt av generalsekretær John Eirik Laupsa.

Internasjonal deltakelse

I 2014 var det noen færre mesterskap enn tidligere. Det ble ikke arrangert nordisk mesterskap i IMAC, og F3J og F3A arrangerer annethvert år. I tillegg ble EM i F3C helikopter avlyst. Til tross for dette, oppnådde seksjonen svært gode internasjonale plasseringer i FAI-mesterskap. Spesielt må nevnes våre internasjonale plasseringer i F3F, som var fremragende i 2014.

F3F miljøet viser også en meget solid konkurranseaktivitet i nasjonale mesterskap. Det er å håpe at F3F-miljøet klarer å opprettholde dette i årene

Modellflyseksjonens årsberetning 2014

NM Modellflyging

Følgende Norgesmesterskap ble arrangert, og vunnet av:

F1A	friflukt	Atle Klungrehaug, Skedsmo modellflyklubb
F1B	friflukt	Tor Bortne, Ørnen modellflyklubb
F2B	linekontroll	Clamer Meltzer, Trondheim modellflyklubb
F3A	R/C motor	Alexander Heindel, Bodø modellflyklubb
F3C	helikopter	Lars Aage Olsen, Forus RC klubb
F3F	R/C seil	Olav Kallhovd, Bergen modellflyklubb
F3J	R/C seil	Jo Grini, Valdres flyklubb
F3J	R/C seil lag	Modellflyklubben Vingen
F3J	R/C seil junior	Fredrik Grini, Valdres flyklubb
F4C	Skala	Per Iversen, Bærum modellflyklubb
F4H	Skala	Kenneth Lunde, Agder modellflyklubb
F3K	R/C Kasteglider	Lars Petter Eriksen, Gullknapp modellflyklubb

Det ble ikke avholdt NM i klassen F1H.

Seksjonsstyret vedtok i 2014 å stryke F3B som NM-klasse grunnet manglende aktivitet. F4H (semiskala RC) og F3P (innendørs RC akro) ble tatt opp som nye NM-klasser. Kenneth Lunde ble den første Norgesmester i klasse F4H.

Norsk klassemesterskapvinnere

F3A	Nordic	Geir Tønnesen, Forus RC klubb
F3A	Sport07	Kenneth Kåsereff, Narvik modellflyklubb
IMAC	BASIC	Tom Sjurseth, Asker modellklubb
IMAC	Sportsman	John Erik Hembre, Innherred modellflyklubb
IMAC	Intermediate	Rune Haugen, Asker modellklubb
IMAC	Advanced	Magne Hegstad, Moss modellflyklubb
IMAC	Freestyle	Simen Andresen, Aurskog Høland modellflyklubb
F3C	Sport Helikopter	Ola Apalset, Forus RC klubb
F3N	Helikopter	Jon Roger Thomassen, Forus RC klubb

I klasse F3P- FAI vant Ole Andre Knutsen Landfall, og i F3P- Sport vant Morten Brun i uoffisielt NM. Klassen ble godkjent som NM klasse og vil arrangere det første NM i 2015.

Til høyre

Dag Eckhoff (til høyre) mottok NAKs sølvmedalje med diplom på ledermøtet 2014 for sitt mangeårige arbeid for modellhelikoptersporten i Norge og utlandet. Medaljen ble overrakt av NLFs president Rolf Liland.

Foto: Jon Gunnar Wold

Under

Stolte elever på årets modellflyskole, som ble avholdt på Starmoen under Luftsportsuka.

Foto: Jon Gunnar Wold

Modellflyseksjonens årsberetning 2014

Gode internasjonale plasseringer i FAI- og F3F-mesterskap

Clamer Meltzer	1. plass Old Time Stunt, åpent treff i Tyskland
Ola Fremming	1. plass Grensecupen F3A nostalgi, Sverige
Norges lag	8. plass VM skala klasse F4H, Frankrike
Tor Bortne	1. plass nordisk mesterskap F1B
Espen Torp	3. plass VM F3F
Norges lag	3. plass VM F3F (Espen Torp, Olav Kallhovd, Bjørn Tore Hagen)

som kommer. F3F er åpenbart en klasse som vil stille svært sterkt ved neste korsvei når det skal bestemmes i hvilken FAI gren innen modellflyging det skal konkurreres om kongepokalen under NM.

Ulykker / hendelser

Seksjonen har behandlet to forsikringssaker i 2014, begge mindre skader på parkerte kjøretøy.

Det er grunn til å tro at det fortsatt er en under-rapportering av hendelser. Rapportering av hendelser er svært viktige for å lære av disse hendelsene, altså et «Lessons learned»-system. Et «enkelt-å-bruke» online rapporteringssystem ble etablert på seksjonens hjemmesider i 2013, og er sikkerhetsutvalgets fremste verktøy i sikkerhetsarbeidet.

Økonomi

Kontingent økningen som ble vedtatt på seksjonsmøtet i 2011 ble fullført med tredje og siste trinn i tingperioden, og muliggjorde at seksjonen oppnådde positivt resultat til tross for lavere rammetilskudd fra NIF og en svak nedgang i medlemstallet. Det ble også tatt inn en del kostnader fra 2013 inn i 2014-regnskapet, fordi disse kom etter at 2013-regnskapet var avsluttet. Mangeårig annonse i MI, Head RC i Danmark gjorde ikke opp for seg, og stod for størstedelen av den 2013-kostnad som ble tatt inn på 2014-regnskapet. Som følge av dette har styret gjennom 2014 hatt en forsiktig

og rasjonell pengebruk.

For MI, som er en stor budsjettpost, har reforhandling av trykkeriavtalen ført til reduserte kostnader samtidig som annonseinntektene har økt noe.

Stadige endringer i regnskaps- og rapporteringsrutiner, i forbindelse med innføring av nye systemer hos NIFs regnskapskontor, har gjort jevnlig og sammenlignbar rapportering av økonomi til styret vanskelig. Systemet er nå innarbeidet og rutiner for rapportering er etablert.

Tilskuddene fra NIF har de siste årene blitt gradvis lavere samtidig som medlemstallet har gått ned. Med endret tippenøkkel er det grunn til å tro at rammetilskuddet og momskompensasjon vil holde seg stabil eller øke, slik at seksjonens drift med nåværende kostnadsbilde er forutsigbar i årene fremover.

Sluttbemerkninger

Seksjonsstyret har fulgt opp langtidsplanen 2013–2015, som seksjonsmøtet 2013 vedtok. Det har vært arbeidet etter en handlingsplan for 2014 som har tatt for seg konkrete punkter i langtidsplanen. Fokus har, som i 2013, vært på videre revisjon av førsteutkastet til Modellflyhåndboka, arbeidet med å få på plass stormodellregisteret og registrering av uønskede hendelser (rapporteringssystem) på nett, arbeidet med konkurransetøtte-ordningen der gruppelederne har blitt involvert, utarbeidelse av veileder for

støymåling, og utarbeidelse av opplæringsplan for Instruktør 1, for å nevne noen hovedpunkter.

Det har også i løpet av 2014 kommet gode innspill til ytterligere forbedringer av førstekastet til Modellflyhåndboka som SU har behandlet, i samarbeid med styret. I tillegg har det kommet konstruktive innspill til hvordan konkurransetøteordningen kan forbedres. Styret vil arbeide videre med disse sakene frem til seksjonsmøtet 2015.

De fleste har vel merket at vårt medlemsblad MI har fått et betydelig kvalitetsløft de siste par årene. Det er nå ikke langt unna at dette bladet har et salgspotensial for lesere langt utover vår egen medlemsmasse. Stor takk til de medlemmene som sender inn gode og informative artikler, og ikke minst til en redaktør som gjør en fantastisk innsats!

Økonomien til seksjonen er om lag som forventet ved inngangen til 2014. Planen som seksjonsstyret har arbeidet etter for perioden 2013-2015 er at et underskudd ved utgangen av 2012 skulle snus til balanse i budsjettet i løpet av tingperioden. Dette maktet vi allerede halvveis inn i tingperioden, og seksjonens økonomi må sies å være stabilt god. Dette åpner for muligheten til å kunne støtte klubbende mer direkte enn det som hittil har vært mulig, særlig da i forbindelse med anleggssaker.

Flysesongen 2014 har vært preget av høy konkurranse- og breddeaktivitet, med mange svært sterke plasseringer i internasjonale konkurranser, og nasjonale stevner med god og bred deltagelse. Det er bred oppslutning om Modellflyhåndboka som rammeverk for utøvelse av modellflyging i regi av NLF. Et imponerende antall A-, og B-bevis har blitt utstedt i løpet av året. Det samme gjelder utstedelse av instruktørlisenser. Det at vi har fått på plass flere instruktøreksaminatorer gjør at det nå kan kjøres langt fler instruktørkurs enn det som var mulig tidligere. En viktig bieffekt av dette har vært den fremforhandlede nye, og svært gunstige, kollektive forsikringsavtalen som våre medlemmer nå nyter godt av.

Vi ser frem til flysesongen 2015 med forventninger, og håper den positive trenden med flere anlegg på plass fortsetter!

Asle Sudbø (s), *leder*

Motorflyseksjonens årsberetning 2014

C-177 LN-NAE på Kjeller
Foto: NLF

Seksjonsleder Stig Hoftaniska

Organisasjon

Ledermøtet

Ledermøte ble avholdt 21. mars på Clarion Airport Hotel Gardermoen.

Seksjonsstyrets sammensetning

Leder

Stig Hoftaniska, Rygge Flyklubb

Nestleder

Bjørn Skogøy, Bodø Flyklubb

Styremedlemmer

Linda-Christine Lilleng, Nedre Romerike Flyklubb,

Lars Øyno, Hallingdal Flyklubb

Eirik Bruset, Værnes Flyklubb

Ingelise Arntsen, Bergen Aero Klubb

Santiago Amengual, Rakkestad Flyklubb (frem til 1. mars-2014)

Valgkomité

Ola Lilloe-Olsen (leder), Michelle Aitken og Yngve Olsen.

Seksjonenes representant til NLFs ungdomsutvalg: Sindre Holberg.

Administrasjon

George Lundberg var ansatt i stillingen som fag- og avdelingssjef, lønnet over seksjonens budsjett, frem til 28. februar 2014. Santiago Amengual overtok som konstituert fag- og avdelingssjef 1. mars 2014.

Aktivitet (fly og timer)

Disse tallene er ikke mulig å få frem grunnet manglende rapportering fra klubbene slik klubbene er forpliktet til. De fleste klubber bruker i dag MyWebLog som forbundet ikke har tilgang til.

Sertifikater

Luftfartstilsynet utsteder, fornyer og fører register over sertifikater for motorflygere. Seksjonen er derfor avhengig av de opplysninger man får fra tilsynet. Tallene er hentet fra Luftfartstilsynets system og kan inneholde feil grunnet feilaktig registrering ved bytte fra tidligere JAR-FCL til nytt EASA Part-FCL sertifikat.

Klasse	Utstedt 2014	Gyldige 31.12.14	Utstedt 2013	Gyldige 31.12.13
PPL A (JAR-FCL)	69	1.850	85	1.898

*) Mange som bytter fra JAR sertifikat til Part sertifikat har muligens begge disse gyldige i tilsynets fagsystem. Antallet gyldige gir derfor ikke et helt riktig bilde av antallet. Nasjonale sertifikater utstedes ikke lengre og er ikke lengre gyldig.

Lisenser

Klasse	Utstedt 2014	Gyldige 31.12.14	Utstedt 2013	Gyldige 31.12.13
FAI sportslisenser	16	43	12	41

Ulykker og hendelser

Rapportering av ulykker og hendelser med motorfly skjer til Luftfartstilsynet, som fører statistikk. Tallene er hentet fra tilsynets analyseavdeling(*)

År	2014	2013
Ulykker	0	5
Alvorlige hendelser	0	0

Dersom man inkluderer private motorfly registrert i utlandet ser oversikten slik ut:

År	2014	2013
Ulykker	1	6
Alvorlige hendelser	1	1

*) Statistikken omfatter alle klubb- og privatfly, ikke bare fly i klubbregi.

En norsk motorflyger omkom i en ulykke med et norskregistrert småfly i Tsjekkia.

Motorflyseksjonens årsberetning 2014

Seksjonsstyrets arbeid

Seksjonsstyremøter

Det er avholdt 8 seksjonsstyremøter hvor 44 saker er behandlet.

Seksjonsstyrets sentrale oppgaver

Styret har i tillegg til planlegging og gjennomføring av ledermøtet arbeidet med rammebetingelser for flyging i klubb, herunder tilgang til flyplasser, nytt regelverk, ungdomssatsing og rekruttering.

Internasjonal representasjon

Kurt Norevik er delegat til FAIs motorflykomité (GAC). Thore Thoresen er delegat til FAIs akrokommité (CIVA). Bjørn Skogøy er seksjonens representant i European Powered Flying Union (EPFU).

Sikkerhets- og utdanningskomiteen

Sikkerhets- og utdanningskomiteen (S/U) har bestått av: Ola Lilloe-Olsen (leder), Ivar Dyrdal, Eirik Walle, Bjørn Skogøy og Ivar H. Henriksen.

Komiteen arbeider etter de hovedmål som er satt opp i NLFs strategiplan. Det vises her til NLFs sentrale beretning, avsnittet om regelverk, hvor arbeidet med EASAs nye regelverk for sertifikater (LAPL) og for utdanning (FTO) er fylldig omtalt.

Komiteen har i tillegg hatt fokus på å nå ut til klubbene og de operative flygerne på en direkte måte med aktuelle saker og innspill. Det er sendt ut en S/U-bulleteng i 2014.

Skolesjefseminaret er utvidet til et fagseminar for klubbens tekniske ledere, flytryggingsledere og operative ledere, i tillegg til skolesjefer. Fagseminaret ble avholdt på Rica Hotel Gardermoen 8.-9. november, med rundt 90 deltakere fra 32 klubber.

Igen ble det avholdt FI refresher kurs samtidig i samarbeid med LFS. Styret og SU gleder seg over at oppslutningen om det nye seminaret var veldig positiv.

SU holder spesielt fokus på hendelser og rapporter fra Statens havarikommisjon for transport (HST) der NLF er høringsinstans. Det å spre sikkerhetskultur og gode holdninger ut til medlemmene basert på reell og aktuell erfaring er og blir komiteens fremste oppgave, samt å tilrettelegge for skolevirksomheten i klubbene. Komiteen er nå i gang med å tilpasse skolehåndboken til det nye LAPL sertifikatet slik at klubbene kan starte opplæring her i løpet av våren 2015.

Akrokomiteen

Akrokomiteen har bestått av Ivar Dyrdal (leder), Knut Lande, Bjørnar Vollstad, Thore Thoresen og Bjørn Strøm.

Akrokomiteen har gjennomført et komitemøte, utvidet med evaluatorkorpset, for å ferdigstille høringskommentarer til den nye flystevneforskriften samt utarbeide skoleprogram for displaypiloter. Videre arbeides det med å implementere de nye EASA forskriftene, med akroflyging som en rettighet, i skoleprogrammet til akroflyging.

Grunnutdanning til akroflyging har vært gjennomført ved Nedre Romerike flyklubb, Gjøvik og Toten flyklubb, Sola Flystasjon flyklubb, Rygge flyklubb, Bergen Aero Klubb og Bodø flyklubb. Nedre Romerike Flyklubb og Bodø flyklubb har avholdt teorikurs. Nytt av året var oppstart av akroskoling ved Værnes flyklubb med ny akroinstruktør Thomas Gundersen, som har akroutsjekk fra Sola Flystasjon flyklubb og akroinstruktør utdanning i regi av Nedre Romerike flyklubb.

Akromiljøet viser fortsatt en positiv utvikling både med hensyn til rekruttering og konkurranseaktivitet. Samtidig avsløres det hvor sårbar man er når det gjelder flymateriell når Cap10 skolemaskinen på Kjeller var ute av drift store deler av sesongen. Tre treningssamlinger ble gjennomført på henholdsvis Starmoen, Trysil og Leirin. To nye konkurranse fly er kommet til i

løpet av året, noe som gir grunnlag for økt rekruttering til klassene Intermediate og Advanced.

FAI's aerobatic-komiteé. CIVA-møte 2014 ble avholdt i Wroclav, Polen 7. – 8. november, men ingen av de norske deltagerne kunne møte denne gangen. Ellers er Thore Thoresen representert i IAC's sekvenskomité.

Konkurransekomiteen presisjon

Konkurransekomiteen for presisjonsflyging og rallyflyging har bestått av: Bror-Eric Hjulstad (leder), Kurt Norevik og Petter Strømme.

Komiteen har avholdt NM i presisjonsflyging på Stord Lufthavn, Sørstokken og Elverum Air Rally på Starmoen ved Elverum. I tillegg har vi hatt deltagere i nordisk mesterskap, VM i Rallyflyging, Rund-um-Berlin Air Rally og Spansk mesterskap i Air Navigation Race.

Ski og sjøflykomiteen

Ski og Sjøflykomiteen har bestått av: Mikael Aksdal, Stein Erik Lundblad, Kåre Weeg, og John Bjørn Fossdal.

Komiteen har som formål å arbeide for å få flere interessert i sjøflyging, skape kontakt med andre organisasjoner med tilsvarende interesse internasjonalt, være sjøflygingens talerør overfor myndigheter og publikum, og skape kontakt mellom sjøflygere.

Årets aktiviteter gikk stort sett som planlagt: Oset ski fly-in i månedsskifte februar/mars, Splash-In på Voss med foredrag ved Santiago Amengual 30. mai -1. juni, Husodden fly-in ble arrangert den 9. – 10. august og Spash-In igjen på Tisleifjorden 29. – 31. august, med appelsindropp og landingskonkurranse. Vinneren ble Dag Endre Skjellerud.

Det har fortsatt vært jobbet en del med å kartlegge vann med tillatelse, uten at man har kommet opp med den optimale løsningen enda.

Det løste seg heldigvis med fornying av PPL land/sjø med 12 timer/12 landinger, og nå håper man på at det i løpet av 2015 også vil løse seg med LAPL med sjørettighet. På slutten av 2014 kan det se til for at Kilen sjøflyklubb får fortsette sin virksomhet i Kilen, mens Trondheim flyklubb foreløpig ikke har fått mulighet til å flytte tilbake til Jonsvatnet.

Helikopterkomite

Arbeidet med å opprette en helikopterkomité under Motorflyseksjonen har pågått i lengre tid. Flere helikoptermiljø var invitert til å være med på å starte komiteen, og responsen har vært særs positiv. Formålet med komiteen vil i første omgang være å kartlegge utfordringene, finne løsninger og være en hjelpende hand i stifting av helikopterklubber i NLF.

Klubbutvikling

NLFs aktivitetskonsulent, Tom Brien og fagsjef Santiago Amengual har besøkt flere klubber med formål å bidra til klubbutvikling.

Flyteknisk

Seksjonen viser til forbundets rapport om CAMO.

Flyplasser, luftrom og anlegg

Arbeidet med å tilrettelegge for best mulig utøvelse av våre aktiviteter, ivaretas gjennom de sentrale satsningsområdene. Det vises her til NLFs sentrale beretning, avsnittene om luftrom og anlegg.

Seksjonen har særlig fokus på arbeidet med muligheten for bruk av Avinors flyplasser utenom åpningstid, noe som ble en realitet fra 1. juli 2014 under navnet PFLY (privatfly) og flyplassløsninger for Oslo-området.

Motorflyseksjonens årsberetning 2014

Konkurranser

Akro: Thore Thoresen, Aerobic Club of Norway ble norgesmester og vant kongepokalen for 2014. Mesterskapet ble avholdt på Eggemoen 11. – 14. august med 25 deltakere.

For første gang stilte Norge med et lag (3 deltakere) i VM Advanced som foregikk i Dubnica, Slovakia 7. – 16. august.

Under nordisk mesterskap 28. – 31. august i Skövde, Sverige ble beste norske Christian Andersen, Nedre Romerike flyklubb, som vant klassen Intermediate.

Presisjon og rally: Odin Sætre, Bergen Aero Klubb, ble norgesmester i presisjonsflyging. NM ble avholdt på Stord Lufthavn, Sørstokken siste dagen i mai.

Nordisk mesterskap i presisjonsflyging ble avholdt i Skive i Danmark hvor Norge stilte med fem deltagere, hvorav tre ungdommer. Kurt Norvik, Bergen Aero Klubb tok bronsemedaljen.

Bobbo Hjulstad arrangerte tradisjonen tro Elverum Air Rally i august med litt færre deltagere enn vanlig grunnet kollisjon med Rally VM i Polen. Det var ni deltagende lag og svenskene stakk av med de tre første plassene.

Informasjonsarbeid

Sentralt i seksjonens informasjonsarbeid står NLFs nye nettside. Her publiseres medlemsinformasjon og relevante operative nyheter for utøverne. Journalistiske flynyheter publiseres derimot av Flynytt. Seksjonens nettside ligger an til om lag 30.000 besøk pr år.

Flynytt

Flynytt utgis av Motorflyseksjonen og går til alle medlemmer i motorfly- og mikroflyklubbene, med unntak av barne- og støtte-medlemmer.

Bladet er helt avhengig av alle de frivillige skribentene og fotografene, men en del av reportasjene utføres av profesjonelle skribenter.

Bladet kom ut med seks papirutgaver i 2014. Hvert nummer ble trykket i et gjennomsnitt på 6.478 eksemplarer. Dette er 78 eksemplarer flere en forrige periode. Økningen skyldes blant annet at både Motor- og mikroflyseksjonen har sett en medlemsvekst i 2014.

Løssalget har hatt en reduksjon til 779 eksemplarer av hver utgave sammenlignet med et gjennomsnitt på 872 eksemplarer i forrige periode. Tall fra siste halvår 2014 viser at løssalget fortsetter å falle, på linje med løssalg av papirpublikasjoner i Norge generelt, noe som gjenspeiler seg i løssalgsinntekter som ligger lavere enn budsjettet. Flynytt vil styrke sin digitale satsing i løpet av neste år. Det vurderes en betalingsløsning for ikke-medlemmer, slik at overgangen fra papir til nett og lese Brett ikke vil svekke bladets økonomi.

Flynytt nettside (flynytt.no/flynytt.net) viser enda sterkere økning i trafikken sammenliknet med foregående år. Antall besøk i 2014 økte med hele 30 prosent sammenliknet med året før. Antall unike brukere økte med 37 prosent, noe som betyr at hele 54.000 besøkende har vært innom hjemmesiden i løpet av året. (Kilde: Google Analytics.) Dette innebærer at Flynytt nettside når ut til vesentlig flere lesere enn papirutgaven av bladet.

Bladet styres mot et nullresultat, men for 2014 viser regnskapet et underskudd på 137.830 kroner, som primært skyldes reduksjon i løssalgsinntekter for papirutgaven. Underskuddet dekkes inn ved å benytte omlag den andre gjenværende tredel av overskuddet fra 2012.

Antonov på Starmoen under Luftsportsuka
Foto: NLF

NAKs Flytjeneste

Odd Stormorken er leder av flytjenesten med Ole Jørgen Kjellmark som fagleder for søk- og redningstjenesten (SAR). Vervet som fagleder for skogbrannvakttjenesten har vært ubesatt. Karl Andreas Olsson er web-ansvarlig.

Søk- og redningstjenesten

Antall oppdrag innen SAR-tjenesten svinger fra år til år, og endte dette året på 22 utkallinger fra

hovedredningssentralene og politiet. Det ble fløyet til sammen 66 timer. Med andre ord et bedre år på oppdragssiden kontra året 2013. Det arbeides fortsatt jevnt og trutt ut mot potensielle brukere, inkludert andre frivillige organisasjoner for å gjøre tjenestene våre kjent.

I 2014 er det 13 SAR-korps av 16 som har rapportert aktivitet i form av oppdrag eller øvelser. I og

Søk- og redningstjeneste

	2014	2013
Antall oppdrag	22	8
Flytimer ved oppdrag	66	22
Flytimer ved øvelser	180	243
Flytimer andre oppdrag	104	125

Motorflyseksjonens årsberetning 2014

med at vi valgte å bruke midlene, som ellers ville gått til fagmøtet, til øvelser, og dette i kombinasjon med positive værguder, ble det til sammen gjennomført 180 øvelsestimer i løpet av året.

Fra Justisdepartementet mottok NLF til drift, øvelser og utstyr for redningstjenesten et tilskudd på 640 000 kroner.

Som vanlig er det utført en del oppdrag relatert til naturoppsyn, reintelling og lignende. Den totale aktiviteten, skogbrannvakt unntatt, vises i tabellen nedenfor.

Skogbrannvakt

De 17 klubbene som deltar i skogbrannovervåkingen, har fløyet totalt ca. 650 timer i 2014, et tall som gjør at aktiviteten har vært omtrent «midt på treet» om man ser på de siste ti årene. Sesongen var i hovedsak våt bortsett fra en periode i juli og tidlig august. Noen steder var det også litt tørt tidlig i mai.

Skogbrannvakt	2014	2013
Antall timer fløyet	650	575

Alle avtaler og økonomisk oppgjør foregår direkte mellom flykorpset og lokal oppdragsgiver.

Økonomi

Seksjonens økonomi er basert på inntekter fra medlemskontingenter, gebyrer for systemer og håndbøker for klubbene, rettigheter til undervisningsmaterieill benyttet av Luftfartsskolen og andel av spillemidler fra NIF.

Resultatregnskapet for 2014 viser at seksjonen samlet kom ut med et overskudd på 527.661 kroner. Av dette utgjør Flynytt et negativt resultat på 137 830 kroner og NAKs flytjeneste et positivt resultat på 144 389 kroner.

Seksjonen mottok ingen søknader om lån i hangarfondet i 2014. Etter at årets renter er tilført fondet er fondets kapital på 458 120 kroner. Ved årsskiftet var det utlånt 298 500 kroner, slik at det er tilgjengelig for utlån 159 620 kroner.

Etter at rentene er tilført hangarfondet og flytjenestens overskudd er tilført flytjenestens post i balansen, blir seksjonens post i balansen tilført 370 572 kroner.

Sluttbemerkninger

Arbeidet i styret har gjennom hele 2014 vært godt og effektivt med godt fremmøte på alle møtene.

I begynnelsen av året ble det nedlagt mye energi på opprettelse og organisering av ATO – som så langt har munnet ut i en generell utsettelse av innføring av ATO i Europa. Dette til tross, er det startet et arbeid med Luftfartstilsynet for å få godkjenning for to innsendt ATO opplegg. Utfallet er fortsatt ikke avgjort.

Flyplassgruppa har arbeidet med tre ulike prosjekter; Aurskog/Høland, Eggemoen og Rygge. Samtidig har man opprettholdt presset for å beholde Kjeller. Resultatene ved årets slutt er at Aurskog/Høland synes å være ute av bildet av mangel på kommunal oppslutning. På Eggemoen opplever vi en stadig med positiv holdning til GA miljøet og det ble i sommer arrangert NM i Acroflyging på plassen. På Rygge er situasjonen "avklart" ved at det er avsatt et område ved hangar Alfa og Bravo. Den nye konsesjonshaveren, Rygge Sivile Lufthavn (RSL), har invitert interesserte til å tegne seg for parkering i Hangar B og til uteplasser. I alt 30 plasser. Vi opplever samtidig en noe mer positiv holdning blant Skedsmo's politikere og befolkning til å se på Kjeller med nye øyne. Alt i alt en positiv utvikling.

Vi fikk i løpet av året gjennomført tilgangen til Avinors plasser utenom åpningstid. Selv om det fortsatt er noen detaljer som gjenstår, forventer vi at

vi vil være operative på alle plasser i løpet av 2015.

Det har vært arbeidet aktivt med luftromsproblematikk og tilgang til luftrom og da særlig på Østlandet. Dette er et sentralt NLF prosjekt da flere seksjoner er berørt.

Det arbeides godt i konkurransekomiteene. Presisjonsflyvningen gjennomførte en vellykket konkurransehelg på Stord med god deltakelse. Kanskje synes det som om en desentralisering av konkurransene kan være en nøkkel til øket interesse? Akrokomiteen opplever et fortsatt oppsving i så vel utsjekker som deltakelse i konkurranser og det er sterke signaler på at aktiviteten vil fortsette sin positive utvikling.

Flynytt fortsetter sin redaksjonelle fremgang og befester posisjonen som en solid bidragsyter i de hjemlige debatter i tillegg til å holde oss orientert

om nyheter i markedet og EASA´s regelverk på en forbilledlig måte.

Det blir endringer i flytjenesten. Mangeårig leder, Odd Stormorken, valgte å trekke seg fra vevet og dermed åpne opp for nye krefter. Styret har annonsert etter ny leder og vi regner med å ha en person på plass innen utgangen av januar 2015.

Vi har i 2014 vært forskånet for de alvorligste uhellene, men fortsetter inn i 2015 med forsterket fokus på sikkerhetsarbeidet.

Jeg vil avslutningsvis takke styret, vår nye fagsjef og ikke minst klubbene for godt samarbeide i 2014. En takk går også til Luftfartstilsynet og Avinor for en positiv utvikling for å bringe GA fremover i Norge.

Stig B. Hoftaniska, *leder*

CAP 10 LN-KAP på Eggemoen under NM i akro.
Foto: NLF

Seilflyseksjonens årsberetning 2014

GLU på base Elvenes.
Foto: Johann Normann

Seksjonsleder Håvard Gangsås

Organisasjon

Ledermøtet

Det ble ikke avholdt ledermøte i 2014.

Styrets sammensetning

Leder

Håvard Gangsås, NTNU Flyklubb

Nestleder

Mariann Moen, Elverum Flyklubb

Styremedlem

Tommy Kristiansen, Gardermoen Seilflyklubb,

Arne Wangsholm, Os Aero Klubb,

Jarle Mathisen, Sandefjord Seilflyklubb,

Marit Lindstad, Elverum Flyklubb

Varamedlemmer

Kato Kvitne, Os Aero Klubb,

Johann Normann, Salangen Luftsportklubb

Valgkomité

Ida Mellesdal (leder), Ole Andreas Marskar og
Jan Erik Kregnes

Administrasjon

Seilflyseksjonen administreres i hovedsak fra riks-senteret for seilflyging, Ole Reistad Senter (ORS) på Elverum. Administrasjonen er en del av NLFs sekretariat og de ansatte er underlagt generalsekretæren. Kontakten med ledelsen i NLF og øvrige seksjoner opprettholdes ved kontordager i Oslo gjennom året.

Steinar Øksenholt har vært ansatt i 100 % stilling som avdelingsleder, fagsjef og daglig leder av Ole Reistad Senter. Guri Aarhus og Espen Aarhus har vært ansatt i 100% stillinger med ansvar for drift og vertskap ved Ole Reistad Senter. Begge avsluttet sitt arbeidsforhold høsten 2014.

Lisenser

Klasse	Utstedt 2014	Gyldige 31.12.14	Utstedt 2013	Gyldige 31.12.13
Elevbevis	43	145	59	165
Flygebevis - flyslep	21	286	30	318
Flygebevis - motorseilfly	14	167	13	184
Flygebevis - vinsj	3	53	4	60
Instruktør kl 1	2	18	0	18
Instruktør kl 2	4	60	5	67
Instruktør kl 3	5	32	5	37
Instruktør kl 4	5	29	6	27
Slepetillatelse	7	145	12	161
FAI sportslisenser	2	190	3	232

Aktivitet og fly

	2014	2013
Timer fløyet	6.400	6.200
Antall starter	6.500	7.600
Antall km (strekflyging)	164.000	100.000
Antall seilfly/motorseilfly	152	149

Timer og starter er hentet som rapport i Melwin Camo. Fly utenfor Camo-organisasjonen rapporterer direkte til seksjonen. Antall km er hentet direkte fra Online Competition 2014 (OLC)

Ulykker og hendelser

	2014	2013
Hendelser	15	26
Ulykker	2	4

Tre av hendelsene i 2014 kom ut med større materielle skader, men ingen personskader. En norsk seilflyger omkom under seilflyging i Sør-Afrika. Denne ulykken er ikke med i norsk ulykkesstatistikk.

Seilflyseksjonens årsberetning 2014

Seksjonsstyrets arbeid

Seksjonsstyremøter

Det er avholdt åtte seksjonsstyremøter hvor 31 saker er behandlet.

Styrets sentrale oppgaver

Styret har gjennom året jobbet med saker innenfor følgende hovedtemaer; økonomi, gjennomføring av strategiplan for perioden, medlemsutvikling, PR og rekruttering, personell og administrasjon, Nordic Gliding, drift, rehabilitering og vedlikehold av Ole Reistad Senter, sikkerhet og hendelser, nye EASA bestemmelser (ATO/LAPL), teknisk oppfølging (CAMO), luftrom og rammebetingelser, Nordisk samarbeid (Svedanor og Nordic Gliding Meet). Dette i tillegg til andre seilflyfaglige og administrative saker.

Internasjonal representasjon

Arild Solbakken representerer seksjonen i FAIs seilflykommisjon (IGC) og Steinar Øksenholt i European Gliding Union (EGU).

Seksjonen har videre deltatt på nordisk møte og møte i Svedanor (Samarbeidsmøte Sverige, Danmark og Norge).

Handlingsplanen for tingperioden

Seksjonen har som visjon i planperioden 2013-2016 «enklere, sikrere og artigere seilflyging», med innføring av nytt europeisk regelverk som hovedmål. Handlingsplanens satsningsområder er definert med behov, mål for perioden og mål for 2014.

Sikkerhet og utdanning

Sikkerhets- og utdanningskomiteen (SUK) ledes av Svein Larssen.

Seksjonen deltar aktivt i det sentrale NLF-prosjektet med å etablere en ATO (Approved Training Organization) som kan godkjennes for utdanning til LAPL (Light Aircraft Pilots License). Mot slutten av 2014 ble det klart at innføringen utsettes med inntil 3 år.

Seksjonen har avholdt Svedanorkurs i strekkflyging og akroflyging i 2014. Fjellflygingskurset ble avlyst da isen smeltet på Vågåvannet.

Det ble gjennomført to sentrale skoleuker ved ORS. Tre nye elever deltok på grunnkurs i tillegg til at flere elever fra klubbene benyttet tilbudet for instruksjon og soloflyging.

I regi av seksjonen er det gjennomført instruktør opplæring i form av opptak, IK-3 kurs og O-kurssamling. Fire nye instruktører fullførte IK-3 utdannelsen i 2014.

Luftrom

Jarle Mathisen er seksjonens representant i NLFs sentrale luftromsutvalg.

Luftromskomiteen har implementert prosedyrer og retningslinjer for nye høydeflygingsområder nå etablert som fareområder i AIP. Dette inkluderer koordinering med Avinor, Luftforsvaret og AIS NOTAM. Komiteen er også involvert i arbeidet med ny luftromsstruktur på Vestlandet i SNAP-prosjektet.

Miljø

Tom Erik Hole er seksjonens representant i NLFs sentrale miljøutvalg.

Fra tid til annen har enkelte av våre flysteder miljøutfordringer og behov for assistanse. Ofte dukker det opp spørsmål i forbindelse med fornyelser av konsesjoner og myndighetsgodkjenninger. Gjennom fokus på støy og hensynsfull luftsportsaktivitet kan vi forebygge denne type problematikk og skape gode naboforhold.

ORS ble det første anlegget i Norge med tilbud om blyfri flybensin (Avgas 91UL) ved åpningen av nytt fuelanlegg til sesongstart påsken 2014.

Teknisk

Hans Magnus Borge er leder av teknisk komité.

NLF Camo tilbyr i 2014 tjenester både i kontrollert og ukontrollert miljø. De fleste seilflyene har fortsatt i det kontrollerte. Prisenivået er differensiert og konkurransedyktig.

Det ble ikke utdannet nye seilflyteknikere i 2014, men flere tok videreutdanning innenfor motorvedlikehold.

Rikssenteret – Ole Reistad Senter (ORS)

Håvard Gangsås er leder i anleggsutvalget.

Steinar Øksenholt er daglig leder ved ORS. Ansvaret for drift, vedlikehold og vertskap har ligget til Guri og Espen Aarhus. Begge valgte høsten 2014 og avslutte sitt arbeidsforhold ved ORS og søke nye utfordringer.

Starmoen flyplass var gjenstand for revisjon fra Luftfartstilsynet i mai, som innledende prosess til søknad om fornyelse av konsesjon og teknisk-operativ godkjenning i begynnelsen av 2015.

Starmoen ble i september utleid til NATO-øvelsen Noble Ledger i tre uker. Nærmere 650 soldater fra Nederland og USA hadde anlegget som hovedbase i denne perioden. Utleien har gitt et betydelig økonomisk tilskudd til driften og slitasjen var langt mindre enn fryktet.

I 2014 ble kontorfløyen opprustet med nye gulv. Nytt bensinanlegg stod endelig ferdig til påsken og har nå tilbud om Avgas 91UL. Mot slutten av året ble oppgradering av 2. etasje i administrasjonsbygget godkjent som spillemiddelprosjekt med oppstart i januar 2015. Forlenget festekontrakt ble tinglyst med forlengelse frem til 2059.

Luftsportsuka ble også i 2014 arrangert på ORS som årets største og sammensatte arrangement. Det ble noen aktive dager, men været var denne gangen kaldt og vindfullt. Seilflyaktiviteten var godt ledet av Egil Roland i samarbeid med Elverum Flyklubb/seilfly og Gardermoen Seilflyklubb og det ble fløyet et 40-talls introturner. Ar-

Seilflyseksjonens årsberetning 2014

rangementet er også i 2015 besluttet lagt til ORS.

Rekruttering og aktivitet

Mariann Moen er leder av PR og rekrutteringskomiteen. Martin Bjørnebekk er seksjonens representant i NLFs sentrale ungdomsutvalg.

En ny runde med seilflyartikler og klær ble tilbudt medlemmene, men interessen var liten så produksjon og salg ble ikke gjennomført.

Seilflyging har vært i nasjonale og regionale medier ved flere anledninger. I Telemark ble de mange og lange flygningene fra Notodden positivt omtalt i regional presse. I serien «Fly med oss» på TV2 gjorde mange av våre klubber en god innsats med unik markedsføring av vår luftsport. Mariann Moen ble portrettert i ett av programmene.

Drammen Flyklubb fikk i november tilslag på sin søknad om Extra midler for oppføring av nytt klubbhus og seilfly, begge tilrettelagt for funksjonshemmede. Deltakerne fra siste innspillingen av «Ingen Grenser» hadde sin avslutning og samling med luftsportsaktiviteter på Starmoen i april.

Seksjonen søkte også i 2014 om midler til tilrettelagte aktiviteter spesielt for ungdom. Det er avholdt to juniorsamlinger (Oppdal og Sandane) i satsningsgruppa (landslaget). Junioruka i juli og juniorsamlingen i oktober hadde begge godt med deltakere, men noe mindre enn tidligere år.

Nordic Gliding

Jens Trabolt (DK) er redaktør og Steinar Øksenholt inngår i styret for Nordic Gliding Aps.

Nordic Gliding har utkommet med seks ordinære nummer i 2014. Bladet distribueres til medlemmer av seksjonens klubber, Segelflyget og DSvU. Etter innkjøringen i 2013 har bladet nå befestet seg som et av de store og kanskje det beste seilflybladet i markedet.

Konkurranser

Konkurranse- og breddeidrett

Lars Rune Bjørnevik er leder av Uttak- og konkurransekomiteen (UKK)

Kato Kvitne, Os Aero Klubb, Jon Erik Lygren, Os Aero Klubb og Martin Bjørnebekk, Jeløy Seilflyklubb representerte Norge under VM i Finland. Kvitne ble nummer 38 av 38 i klubbklassen og Lygren/Bjørnebekk som nummer 9 av 16 i 20-meter klassen (2-seter)

Martin Bjørnebekk og Sondre Bjørø, Os Aero Klubb representerte Norge i Nordisk junior mesterskap i Sverige. Det ble fløyet i handikapet klasse. Bjørnebekk ble nummer 8 og Bjørø nummer 9 av totalt 10 deltakere.

Satsningen til Juniorlaget er videreført under ledelse av Kjetil Nordheim og Håvard Gangås og med Jo Inge Bjørø som trener. Gruppa har i tillegg til deltakelse i Nordisk hatt to treningssamlinger.

Det er fortsatt avtagende interesse for konkurranseflyging sett i forhold til antall deltakere i NM og Norges Cup. Som resultat av pilotmøter ble NM Åpen HK (klasse med handicap) og NM Sportsklasse slått sammen til ett arrangement, i tillegg til at Norges Cupen ble tilført OLC (Online Competitions) og Grand Prix som mulige konkurranseformer.

Norgesmestere i 2014 ble: NM åpen HK, Arne Martin Güettler, Drammen Flyklubb. NM Sportsklasse, Thomas Gundersen, NTNU Flyklubb. Det ble ingen gyldig juniorklasse. Total vinner av Norges Cup 2013 var Arne Martin Güettler, Drammen Flyklubb.

OLC Norway samlet totalt 86 deltaker i 2014. Disse rapporterte 649 flygninger og mer enn 164.000 km. OLC Norway for distanse og hastighet ble vunnet av Per Morten Løvslund, Sandefjord Seilflyklubb. Klubbkonkurransen ble vunnet av Sandefjord SFK.

UKK arrangerte også i 2014 et konkurranselider seminar for personell ansvarlig for gjennomføring av Norges Cup og Norgesmesterskap.

Merker og rekorder

Tore Bjørnstad leder Merke- og rekordkomiteén. Det er ikke godkjent og ustedet nye Sølv-C, Gull-C, diamanter i 2014. Komiteene har derimot dette året godkjent flygningen til Øyvind Moe fra 2013 som ny norsk rekord i kategorien fri distanse med 847,6 km.

Økonomi

Budsjettmålet for 2014 var et mindre overskudd på kr 60.000. Regnskapet for 2014 viser imidlertid et langt større overskudd som hovedsakelig kan forklares med ekstraordinære inntekter fra utleien til militærøvelsen Noble Ledger på Starmoen. Driften av seksjonen, uten senterdriften, er fortsatt utfordrende. Isolert sett ville også ordinær drift på ORS vist negativt resultat, med den driftsmodellen som var lagt til grunn. Spesielt er det betydelig nedgang i seilflyaktiviteten med om lag 30% reduksjon i antall slep i 2014.

Sluttbemerkning

Året 2014 har vært et godt år for norsk seilflyging, når det gjelder forhold og antall fløyene kilometer, og sjelden har det vært gjennomført så mye flott flyging. Pilotene har også hatt med seg kamera, og en rekke filmer og bilder har blitt lagt ut på mange ulike medier, samt også funnet veien til vårt fantastiske magasin, Nordic Gliding. Jeg vil rette en takk til alle som har bidratt til å markedsføre seilflyging, gjennom dette arbeidet. Det er gledelig at filmer blir nevnt i en rekke utenlandske medier, slikt trenger vi. Hvorfor en slik god sesong ikke gir oss flere sølv- og gull C er rart, kanskje vi igjen bør ha fokus på merke-flyging?

Vi har oppnådd tilgang til mere luftrom, og nye høydeflygingsområder er etablert. Innføring av LAPL er blitt utsatt i 3 år, og forhåpentlig blir det

en noe enklere prosess enn fryktet. NLF er i alle fall klar til påta seg myndighetsoppgaver som i utgangspunktet var tiltenkt Luftfartstilsynet, og det pågår et arbeid opp mot Samferdselsdepartementet og Luftfartstilsynet om saken.

Selv om vi i 2014 slo sammen to NM arrangementer; har det for øvrig vært mye aktiv konkurranseflyging i Norges Cup, og vi har fått prøvd flere nye konkurranseformer. Videre har satsingen på juniorene krevd både tid og ressurser, et arbeid som bør fortsette også i 2015. Det tar tid å bygge opp et slikt lag, men deltakelsen i Junior Nordisk viser at noe er på gang.

Utdanning av nye piloter har hatt en liten nedgang, men for vinsj og motorglider har man hold samme nivå som 2013. Er dette et signal? Styret har arbeidet med en strategi, hvor startmetoder er tatt inn som et viktig satsingsområde for neste periode. Antall hendelser og ulykker har gått ned i 2014, det viser at vårt sikkerhetsarbeid gir resultater. Vårt CAMO system fungerer meget bra. Stor takk til de som har utviklet dette til å bli en god løsning for seilflymiljøet i Norge.

Vi har hatt en markant nedgang i antall slep på ORS, noe som også gir lavere aktivitet på senteret, slik sett kom årets store militærøvelse Nobel Ledger 2014, til rett tid. Dermed gir ORS et positivt bidrag til seksjonen også i 2014, men styret arbeider med å finne et bærekraftig konsept for årene som kommer. Stor takk til alle ansatte og alle andre som bidro til driften av ORS, også takk til våre «lokale» klubber, Gardermoen og Elverum for samarbeidet i 2014.

2014 ble en sesong til glede for alle seilflypiloter, været og forholdene var tidvis helt fantastisk, og jeg er sikker på at dette vil smitte over til alle medlemmer og klubber, slik at vi i 2015 får et løft i antall nye som søker til vårt miljø.

Stor takk til alle som har et hjerte for seilfly, for året 2014.

Håvard Gangsås (s). *leder*

Utvalg og komiteer oppnevnt av forbundsstyret

Som følge av pågående arbeid med endring av forbundets utvalgs- og komitéstruktur er det enkelte utvalg og komiteer hvor kun lederen har drevet komitéarbeid i tingperioden.

Ungdomsutvalg

Navn	Tittel
Tobias Veland	leder (mikro) (permisjon 01.07.13 – 30.04.14)
Carita Gyldenskog Ranvik	nestleder (fallskjerm)
Sindre Holberg	medlem (motorfly) (fungerende leder 01.07.13 – 30.04.14)
Sondre Auestad	medlem (HG/PG)
Martin Larsen	medlem (modellfly)
Martin Bjørnebekk	medlem (seilfly)

Miljøutvalg

Navn	Tittel
Tom Erik Hole	leder (seilfly)
Tor Berg	(mikrofly)
Kåre Liasjø	(motorfly)
Arne Kristian Boiesen	(HG/PG)
Endre Jacobsen	(fallskjerm)
Magnus Nordstrand	(modellfly)
Torkell Sætervadet	(sekretariatet)

Luftronskomité

Per Osen	leder (seilfly)
Mikael Klingberg	(ballong)
Frank Due Halvorsen	(fallskjerm)
Hans Cato Grytnes	(HG/PG)
Roger Holm	(mikrofly)
Rolf Meum	(modellfly)
Bjørn Strøm	(motorfly – 2013)
Per Gudmund Strømmen	(motorfly – 2014)
Jarle Mathisen	(seilfly)
Jan Gunnar Sjøfteland	(konsulent – til 28.02.14)
Gunnar Aarø	(konsulent/sekretariat fra 01.03.14)
George Lundberg	(sekretariatet – til 29.02.14)

Anleggsutvalg

Morten S. Haave	(modellfly) leder
Jarle Bakk	(fallskjerm)
Arne Kristian Boiesen	(HG/PG)
Dag Bråthen	(mikrofly)
Ulf Bjørtomt	(motorfly)
Hans Chr. Gunneng	(seilfly)
John Eirik Laupsa	(sekretariatet)

Ankeutvalg

Thomas Becke	leder (fallskjerm)
Karin Bjørnebekk	medlem (seilfly)
Arne Mathisen	Medlem (motorfly)

Hederstegnkomité

Torolf Paulshus	leder (fallskjerm)
Kjell Lyshaugen	medlem (motorfly)
Narve Jensen	medlem (modellfly)
Mette Lium	medlem (seilfly)

Delegater til internasjonale organisasjoner

Delegater til internasjonale organisasjoner

Fédération Aéronautique Internationale (FAI)

Rolf Liland   visepresident FAI

FAI kommisjoner

CIA – ballong
GAC – motorfly
IGC – seilfly
IPC – fallskjerm
CIAM – modellfly
CIVA – aerobatics
CIMA – mikrofly
CIVL – HG/PG
CIACA – amatørbr.
CIE – miljø

Delegat

Mikael Klingberg
Kurt Norevik
Lars Rune Bjørnevik
Trude Sviggum
Narve Jensen
Thore Thoresen
Tormod Veiby
Knut Kåstad Nygard
Knut Brødreskift
Tom Erik Hole

Alternativ delegat

Kjell Lyshaugen
Arild Solbakken
Hans Christian Heer Amlie
Tom Erik Sørensen
Ivar Dyrdal
Mariann Flasnes
Bjørnar Trondsen
Tor Wattum

Europe Air Sports (EAS)

Lars Øyno   delegat

European Gliding Union (EGU)

Steinar Øksenholt   delegat

European Hanggliding and Paragliding Association (EHPA)

Arne H. Hillestad   delegat

European Microlight Federation (EMF)

Roger Holm   delegat

European Powered Flying Union (EPFU)

Bjørn Skogøy   delegat

European Parachute Union (EPU)

Hans Christian Heer Amlie   delegat

European Federation of Light Experimental and Vintage Aircraft (EFLEVA)

Knut Brødreskift   delegat

Ansatte

Ansatte

Navn	Tittel
John Eirik Laupsa	Generalsekretær
Arne Mathisen	Assisterende generalsekretær (Var i 50 % stilling frem til 30. juni 2013 da han gikk i pensjon)
Jostein Tangen	Kvalitets- og sikkerhetssjef i NLF, prosjektansvarlig for nye utdanninger og IT ansvarlig for forbundet. (Tilbake i 100 % stilling fra 1. august 2013 etter to år i 60 % stilling).
Rut Sollien	Regnskapsansvarlig. (Redusert fra 80 % stilling til 50 % stilling fra 1. juli 2013.)
Inger Aslaksen	Medlems- og lisensservice i tillegg til sentralbord og postbehandling. (Gikk i pensjon 30. juni 2013.)
Sissel Orderdalen	Organisasjonskonsulent med ansvar for medlems- og lisensservice og kontortjenester.
Tom Brien	Aktivitetskonsulent i 50% stilling.
Einar Bjørnebekk	Flyteknisk fagsjef, med ansvar for drift av NLF CAMO
Knut Grønskar	Teknisk fagkonsulent i NLF CAMO. (Sluttet 15. september 2013)
Tom Bjerke	Fagsjef og avdelingssjef for mikroflyging samt ivaretar administrative oppgaver for NLF sentralt og NLF CAMO
Steinar Øksenholt	Fagsjef og avdelingssjef for seilfly, og ansvarlig for driften av seilflysenteret på Starmoen
Arne H. Hillestad	Fagsjef og avdelingssjef for hanggliding og paragliding
Jan E. Wang	Fagsjef og avdelingssjef for fallskjerm
George Lundberg	Fagsjef og avdelingssjef for motorfly (Sluttet 28. februar 2014)
Santiago Amengual	Konstituerte fagsjef og avdelingssjef for motorfly fra 1. mars 2014
Jon Gunnar Wold	Fagsjef og avdelingssjef for modellfly og informasjonsoppgaver for NLF sentralt
Torkell Sætervadet	Redaktør av Flynytt i 70 % stilling og som rådgiver for NLF i 30 % stilling.
Espen Aarhus	Driftsleder på Starmoen (Sluttet 15. november 2014)
Guri Aarhus	Assisterende driftsleder på Starmoen (Sluttet 31. desember 2014)
Knut Lien	Deltidsstilling som landslagssjef fallskjerm (Sluttet 30. april 2014)
Derek H. Broughton	Deltidsstilling som landslagssjef fallskjerm (Fra 1. mai 2014)

Klubber tilsluttet NLF med medlemstall

Seilflyklubber/grupper				Ballongklubb			
Klubb	2014	2013	2012	Klubb	2014	2013	2012
Borg FK/Seilfly	5	5	5	Ballongklubben Frisk Bris	23	24	22
Drammen FK/Seilfly	139	148	155	Sum		24	22
Dyrvedalen Langflygarl/Seil	1	1	2	Fallskjermklubber			
Elverum FK/Seilfly	68	70	75	Klubb	2014	2013	2012
Gardermoen SFK	65	70	76	Asker og Bærum FSK *)			14
Gauldal SFK	42	37	41	Bergen FSK	145	144	155
Hallingdal FK/Seilfly	68	710	51	Bodø FSK	64	81	62
Hamar FK/Seilfly (ny 2011)	4	5	4	FSK Krigsskolen	26	37	31
Haugaland SFK	45	37	37	Fønix FSK	79	110	164
Hedmark FK/Seilfly	12	13	16	Grenland FSK	245	274	427
Jeløy SFK	36	33	32	HAGL FSK	164	154	165
Lesja SFK	4	9	9	Hønefoss FSK	9	12	13
Nome FK/Seilfly	33	33	37	Kjevik FSK	71	67	125
Nordfjord SFK	13	12	13	Lesja FSK	128	122	168
NTH FK/Seilfly	111	113	114	Nimbus FSK	102	85	91
Os AK/Seilfly	80	89	89	NTNU FSK	307	266	262
Oslo SFK	52	58	66	Oslo FSK	883	910	881
Ringerikes SFK	23	28	35	Rana FSK	14	15	15
Salangen LSK/Seilfly	19	19	11	Stavanger FSK	221	152	288
Sandefjord SFK	75	70	71	Troms FSK	81	136	85
Seilflyhistorisk forening	36	42	43	Tromsø FSK	120	67	84
Seilflyklubben Mjøsa			20	Trondanes Frilynte FSK	12	13	43
Stord FK/Seilfly *)	5	5	5	Tønsberg FSK	1 188	1 059	1 105
Tønsberg SFK	17	12	25	Veteranenes FSK	47	48	49
Valdres FK/Seilfly	50	49	47	Voss FSK	1 247	1 191	1 109
Voss FK/Seilfly	50	56	55	Sum	5 153	4 943	5 336
Total	1 053	1 085	1 134				

*) Seilflyklubben Mjøsa besluttet nedlagt i.2013

*) Asker og Bærum FSK slettet 01.01.13

Klubber tilsluttet NLF med medlemstall

Hangglider- og paragliderklubber/grupper

Klubb	2014	2013	2012	Klubb	2014	2013	2012
Alta HG/PGK	8	8	11	Oslo HG/PGK *)			26
Bergen HG/PGK	174	177	151	Oslo og Omegn HGK	48	51	52
Bodø HG/PGK	57	58	60	Oslo PGK	387	384	391
Drammen og Omegn PGK	63	64	58	Polarsirkelen HG/PGK	40	42	40
Dyrvedalen langflygarlaug/HP	4	4	4	Ringerike/Hole LSK	29	32	32
Fjordane LSK	48	45	37	Romsdalstindene PGK	39	43	48
Gulen LSK/HP	49	37	29	Ryfylke PGK**)			16
Hallingdal PGK	59	50	39	Sarpsborg og Nesna PGK	50	39	29
Hardanger PGK	50	53	58	Sirdal LSK/HP	14	18	19
Harstad HGPGK	61	58	54	Skorve Flylag	23	13	6
Haugaland H/PK	48	46	44	Sogn PGK	34	26	24
Hedemarken HGK	88	77	61	Sportwing HGK	47	52	49
Hof PGK	65	73	73	Steinkjer HGK	8	14	13
Humla Paramotorklubb	49	35	Ny	Stjørdal HG/PGK	63	57	54
Hvittingfoss LSK	101	82	75	Stratus PGK	30	28	17
Indre Salten PGK (ny 14)	17			Sørlandets PGK	79	73	49
Jetta LSK	18	17	16	Tromsø HG/PGK	80	80	77
Jæren HG/PGK	89	84	76	Tron HGK	12	14	18
Kongsberg HGK	16	16	18	Valdres HGK	12	14	16
Lier HGK	40	43	33	Volda/Ørsta HSL	26	28	30
Lofoten og Vesterålen PGK ***)	49	62	78	Voss HG/PGK	414	337	267
Longyearbyen LSK	5	7	17	Ålesund PGK	58	49	45
Meløy PG/HGK	9	14	17	Sum	2 838	2 665	2476
Mjøsa PGK	3	3	3				
Narvik HG/PGK	8	11	16				
Nidaros PGK	133	107	78				
Nordlysbyen AK/HP	2	1	1				
Nordvest PGK	3	4	8				
Orkla HGK	29	35	43				

*) Oslo HG/PGK slettet 01.01.13

**) Ryfylke PGK slettet 01.01.13

***) Vesterålen HG/PG klubb har endret navn til Lofoten og Vesterålen PG klubb.

Motorflyklubber/grupper

Klubb	2014	2013	2012	Klubb	2014	2013	2012
Aerobatic Club of Norway	58	51	42	Nome FK/Motor	15	17	16
Ballangen FK/Motor (ny 14)	0			Nordhordland FK	35	43	43
Bardufoss FK	51	47	46	Nordlysbyen AK/Motor	8	8	6
Bergen AK	258	240	248	Notodden og Kongsberg FK	70	74	63
Bodø FK	137	128	104	NTNU FK/Motor	7	7	8
Borg FK/Motor	108	113	105	Oppdal FK/Motor	1	2	3
Drammen FK/Motor	105	102	103	Oslo FK	120	130	145
Elverum FK/Motor	54	54	52	Rakkestad FK	57	47	39
Fjordane FK	29	27	30	Ringerikes MFK	53	55	59
Follo FK	45	48	78	Rygge FK	126	118	128
Gardermoen FK	73	77	76	Røros FK	37	36	37
Gjøvik og Toten FK	83	86	88	Saltdal FK/Motor	12	13	13
Glåmdal FK	14	14	16	Sandane FK/Motor	12	12	12
Grenland FK	115	109	127	Sandefjord MFK	101	88	92
Gudbrandsdal FK/Motor	39	38	40	Sandnessjøen AK/Motor	5	6	5
Hallingdal FK/Motor	67	68	67	Skywing FK	8	7	7
Hamar FK/Motor	13	14	13	Sola FK	276	271	296
Harstad FK	38	20	24	Sola flystasjons FK	72	52	62
Hattfjelldal FK	9	9	11	Stord FK/Motor	11	11	10
Hedmark FK/Motor	74	72	70	Sunnal FK/Motor	5	4	4
Kilen SFK	57	57	59	Tromsø FK	90	88	86
Kjevik FK/Motor	68	75	82	Trondheim FK	21	23	21
Land FK/Motor	8	8	10	Trysil FK	31	29	29
Lofoten FK	13	10	9	Tynset FK	39	45	42
Mo FK/Motor	16	14	15	Tønsberg FK	95	85	74
Molde AK	20	24	22	Uglen FK	12	11	10
Møre FK	19	17	18	Vadsø FK	10	10	10
Namdal FK/Motor	2	2	3	Valdres FK/Motor	80	82	97
Narvik FK/Motor	10	11	13	Volda/Ørsta FK/Motor	45	42	36
Nedre Romerike FK	493	498	520	Værnes FK/Motor	152	143	152
Nedre Romerike FK Veteran	49	34	Ny	Ørland FK/Motor	27	23	24
Total					3 765	3 649	3 720

Klubber tilsluttet NLF med medlemstall

Mikroflyklubber/grupper

Klubb	2014	2013	2012	Klubb	2014	2013	2012
Agdenes MFK	3	4	4	Nordlysbyen AK/Mikro	26	20	17
Ballangen FK/Mikro	14	16	16	Oppdal FK/Mikro	67	51	41
Bergen Aero K/Mikro	30	33	30	Phoenix MFK	32	31	39
Brekken MFK	10	9	9	Ringerikes MFK	41	44	49
Drammen FK/Mikro	34	31	35	Salangen LSK/Mikro	3	2	2
Elverum FK/Mikro	22	20	20	Salten MFK	53	46	44
Grenland FK/Mikro	56	42	40	Sandnessjøen AK/Mikro	3	4	7
Gudbrandsdal FK/Mikro (ny)	6			Skogn LSK	42	50	44
Grensland MFK *)			2	Snåsa MFK/Mikro	30	30	31
Hallingdal FK/Mikro	37	39	33	Sola MFK	56	48	56
Hardanger MFK	37	38	37	Solungen MFK	11	10	12
Hedmark FK/Mikro	69	57	47	Spydeberg MFK	54	55	61
Hønefoss MFK	22	28	25	Stord FK/mikro	67	64	55
Innhherred MFK	22	17	19	Stryn LSK/Mikro	21	17	14
Jarlsberg MFK	72	67	71	Sunddal FK./Mikro	10	10	11
Jæren MFK	78	80	88	Sunnmøre MFK	29	29	30
Kjeller SFK	79	74	71	Surnadal LSK ***)		15	16
Kjevik FK/Mikro (ny 13)	3	5		Tele-Agder FK	49	49	50
Kløfta MFK	20	23	31	Tromsø MFK	22	21	20
Lakselv MFK	19	17	25	Volda/Ørsta FK/Mikro	6	3	4
Land FK/Mikro	37	31	30	Værnes FK/Mikro **)	55	54	69
Lier MFK	17	14	17	Ørland FK/Mikro	3	3	2
Lista FK	37	42	41	Sum	1 541	1 471	1 496
Mikroflyklubben Øst	70	63	64				
Mo FK/Mikro (ny 14)	0						
Mosjøen MFK	24	24	26				
Namdalen FK/Mikro	33	31	27				
Narvik FK/Mikro	10	10	14				

*) Grensland MFK slettet 2013

**) Levanger MFK er sammensluttet i 2012 med Værnes FK som gruppe

***) Surnadal LSK opphørt 2014

Modellflyklubber/grupper

Klubb	2014	2013	2012	Klubb	2014	2013	2012
Agder MFK	76	78	68	Hustadvika MFK	15	19	24
Andebu MFK	10	12	13	Innherred RC-klubb	32	34	38
Asker MK	92	78	67	Jetmodellklubben	40	44	56
Askim MFK	14	16	15	Jotunheimen MFK	13	17	16
Aurskog-Høland MFK	67	69	66	Jæren MFK (Orstad MFK) (ny)	3		
Bamble MFK	48	51	53	Kongsberg MFK	70	74	76
Bergen MFK	80	70	72	Kongsvinger MFK	40	37	32
Bodø MFK	115	123	113	Landingen RCK	24	26	25
Bærum MFK	94	104	127	Larvik MFK	59	67	67
Cirrus RC FK	104	107	110	Lillehammer MFK	51	57	51
Condor MFK	18	23	22	Lofoten RC-Klubb *)			9
Drammen MFK	93	104	107	Løten MFK	31	40	45
Dyrøy RCK	6	8	12	Malvik MFK	19	20	24
Elverum FK/Modell	35	33	25	MFK Vingen	68	68	63
Etne MFK	2	5	6	Modum MSK	33	32	38
Fitjar MFK	6	5	7	Molde & omegn MFK	33	25	19
Flystua- Oslo og omegn MFK	42	31	Ny	Mosjøen MFK	20	22	20
Følgefonn RC-klubb	17	18	22	Moss MFK	55	49	55
Forus RC Klubb	169	177	195	Namdal MFK	30	35	32
Fredrikstad MFK	41	47	50	Narvik MFK	31	32	26
Gjøvik & omegn MFK	52	52	60	Notodden MFK	25	23	21
Glåmdal RCK	15	16	18	Os AK/Modell	75	77	74
Gudbrandsdal FK/Modell	13	12	10	Oslo og Omegn MHK	32	29	44
Gulen LSK/Modell	14	18	21	Phoenix RCC	73	87	100
Gullknapp MFK	70	87	89	Rana RC LSK	17	20	17
Hadeland MFK	34	42	42	Rana RCAF	14	14	10
Hadsel RCK	4	4	15	Ringerike MFK	27	33	33
Halden MFK	34	33	33	Rjukan MFK	22	20	25
Hallingdal FK/Modell	44	45	51	Ryfylke MFK	66	59	52
Harstad MFK	30	31	38	Røyken og Hurum MFK	23	21	32
Haugaland MK	60	62	66	Salangen LSK/Mod	10	9	9
Hemne MFK	11	12	3	Sandane FK/Modell (ny 14)	0		

Klubber tilsluttet NLF med medlemstall

Klubb	2014	2013	2012
Sandnessjøen AK/Modell	19	17	19
Senja MFK	36	35	25
Sigdal LSK	7	18	26
Sirdal LSK/Modell	1	1	2
Skedsmo MFK	43	42	39
Snåsa FK/Modell	5	4	5
Stavanger RCK	5	4	9
Stjørdal MFK	43	41	40
Storfosna MFK	10	8	11
Stryn LSK/Modell	23	21	17
Sunndal FK./Modell	29	25	29
Sørlandets MFK	8	42	31
Sørlandets RCHK	46	7	7
Toten RCHK	4	3	4
Tromsø MFK	93	90	93
Trondheim MFK	119	126	125
Tønsberg MFK	94	86	101
Valdres FK/Modell	70	74	73
Vesterålen RCK	29	30	37
Vest-Telen MFK (ny 14)	23		
Vingtor RC Club	138	130	135
Voss MFK	28	28	29
Ytre Namdal MFK (ny 12)	22	25	27
Ørnen MFK	21	23	27
Ålesund og Omegn MFK **)			50
Sum	3 477	3 543	3 690

*) Lofoten RC-klubb ble besluttet nedlagt i august 2013.

***) Ålesund og Omegn MFK slettet 01.01.2013

Følgende klubber har grupper for to eller flere av forbundets idretter per 31.12.2014

Klubb	Motor	Seil	Modell	Mikro	HG/PG	SUM
Balangen Flyklubb	0			14		14
Bergen Aero Klubb	258			30		288
Borg Flyklubb	108	5				113
Drammen Flyklubb	105	139		34		278
Dyrvedalen Langflygarlaug		1			4	5
Elverum Flyklubb	54	68	35	22		179
Grenland Flyklubb	115			56		171
Gudbrandsdal Flyklubb	39		13	6		58
Gulen Luftsportsklubb			14		49	63
Hallingdal Flyklubb	67	68	44	37		216
Hamar Flyklubb	13	4				17
Hedmark Flyklubb	74	12		69		155
Kjevik Flyklubb	68			3		71
Land Flyklubb	8			37		45
Mo Flyklubb	16			0		16
Namdal Flyklubb	2			33		35
Narvik Flyklubb	10			10		20
Nome Flyklubb	15	33				48
Nordlysbyen Aeroklubb	8			26	2	36
NTNU Flyklubb	7	111				118
Oppdal Flyklubb	1			67		68
Os Aero Klubb		80	75			155
Salangen Luftsportsklubb		19	10	3		32
Sandane Flyklubb	12		0			12
Sandnessjøen Aero Klubb	5		19	3		17
Sirdal Luftsportsklubb			1		14	15
Snåsa Flyklubb			5	30		35
Stord Flyklubb	11	5		67		83
Stryn Luftsportsklubb			23	21		44
Sunddal Flyklubb	5		29	10		44
Valdres Flyklubb	80	50	70			200
Volda/Ørsta Flyklubb	45			6		51
Værnes Flyklubb	152			55		207
Ørland Flyklubb	27			3		30
Totalt 33 klubber						
Antall grupper	27	13	13	24	4	